

INCIPIT LIBER JOB

Contents

INCIPIIT LIBER JOB

1Vir erat in terra Hus, nomine Job: et erat vir ille simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo. ¹ ² Natique sunt ei septem filii, et tres

¹ + **1.1 Argumentum** In terra quidem habitasse Job Husitidi, in finibus Idumææ et Arabiae fertur: et erat ei ante nomen Jobab. Et accepit uxorem Arabissam, et genuit filium, quem vocavit Ennon. Erat autem ipse filius quidem Zaræ, de Esau filiis filius: de matre vero Bosra, ita ut sit quintus ab Abraham. Et hi sunt reges qui regnaverunt in Edom, in qua et ipse regnavit. Sed primus in ea regnavit Bela, filius Beor: et nomen ejusdem civitatis Denaba. Post Bela autem, Jobab, qui vocatur Job. Post Job autem Husan, qui erat dux ex Themanorum regione. Et post illum regnavit Adad, filius Badadi, qui excidit Madian in campo Moab, et nomen civitatis ejus Avith. Prothematica Incipit Ex Greg. in Job, passim. Quædam historice hic dicuntur, et allegorice, et moraliter. Quædam nequeunt ad litteram accipi; quia erronea essent vel impossibilia, vel a se invicem discordantia, ut illud scilicet: Sub quo curvantur qui portant orbem Job 9., quasi gigantes mundum vehant; et illud scilicet: Elegit suspendium anima mea Ibid. 7., quasi tam patiens velit suspendio vitam finire: et illud scilicet: Per eat dies in qua natus sum Ibid. 3., etc. Aliquando qui sensum litteræ negligit, veritatis lumen sibi abscondit, dum intrinsecus aliud quærendo, quod foris est perdit; ut dum de misericordiæ operibus dicit: Si negavi quod volebant, pauperibus Job. 31., allegoriam quærat. Divinus enim sermo, sicut in mysteriis prudenter exercet, ita superficie simplices refovet: quia est ut fluvius planus et altus, in quo agnus ambulet, elephas natet. Erranti homini data est lex. Inobediens legi confunditur exemplo, maxime hominis sine lege, qui legaliter vixit. Unde Isa. 23.: Erubescite, Sidon, id est, stabilitas in lege positorum, ait mare: Gentilitas, quæ, dum legem custodit, auditores legis redarguit. Dicitur Moyses hæc de Job, quasi de antecedente scripsisse: quia in Genesi legitur Jobab de Esau descendisse, et Balach filio Beor in regno successisse. Sed mos est sacri eloquii in prioribus partibus breviter longe post secutura perstringere, dum ad alia properat. Non igitur fuit Job ante legem, sed tempore Judicium, quia ipse verius creditur gesta victoriæ suæ scripsisse. Nec nocet quod ait, dixit, vel fecit hæc Job: quia mos est sanctis de se quasi de aliis loqui: Spiritus enim est qui loquitur in ipsis sicut de aliis. Unde angelus Moysi, modo angelus dicitur, qui exterius servit, modo Dominus qui interius præsidet; unde et David: Attendite, popule meus, legem meam Psal. 77.. Non enim populus vel lex erat David, sed ejus qui in eo loquitur. Et a Gentili, sicut a Judæo voluit prophetari, qui pro utroque populo venerat. Infructuosa loquacitas quasi verborum folia a divinis resecatur, dum in templo Dei nemus plantari prohibetur. Indignum est ut verba cœlestis oraculi restringantur sub regulis Donati. Virtus Job et in quiete magna fuit sibi nota et Deo: sed flagellis commota, ut aromata nobis redolet. Unde et fideles grano sinapis comparantur, quod non contritum lene est, sed si conteritur inardescit, et quod latebat in eo prodit; unde in Psalmo: In die mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declaravit eam Psal. 41.. Donum misericordiæ, quod in die quiete percipitur, nocte adversitatis manifestari dicitur. Flagellatur etiam, ut inter mala gratias agere sciret quod unum ei profecto deerat. Quod ergo hostis ad malum petiit, Deus ad bonum permisit. Nec putet quis aliqua verba Job reprehendenda, quem adeo commendat Deus, in quo quasi medio diabolus contra Deum certat. Quod vero bona sua narrat, non est arrogantia: sed per ea se, ne desperet, confirmat, cum per tot mala et amicorum opprobria cogereetur desperare de vita sua. Omni genere tentationis feritur Job: damnis rerum, quibus potens in sæculo moveri putabatur; sed hæc despicit: orbitate prolis; sed hanc æquanimitè dolet: percussione carnis, quam patienter tolerat; et hæc fuerunt quasi exterior impetus belli, et quasi hostes a facie pugnantes. Intus vero per uxorem quasi per civem mens sustinet venena consilii, sed et hanc sapienter docet. Amici ad consolationem veniunt, sed ad increpationem prosiliunt: inter quos et ultimus junior, quod indignus sit, acrius increpat, quia aliquando plus conturbant verba quam vulnera. Ecce quasi hostes ex latere. Per vulnera probatur patientia: per verba exercetur sapientia, illa robore, hæc ratione superavit. Amici Job magis ignorantia deliquerunt quam malitia. Non enim tantus vir amicos iniquos habuit: sed, dum causam percussioem discernere nequeunt, in culpam labuntur. Percussionum enim alia est, qua percutitur iniquus ut puniatur; alia ut corrigatur; alia ne futura committat; alia ut cum consequitur salus, salvator amplius ametur. Bonus si percutitur, merita cumulantur: quod nescientes distinguere, percussus pro culpa credunt. Unde et citius ad veniam redeunt, quos Deus hic humiliter, ut non nisi per eum quem despexerant, ad gratiam reciperet. Sicut omnes justi, ita Job, non

filia. ³ Et fuit possessio ejus septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque juga boum, et quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes orientales. ² ⁴ Et ibant filii ejus, et faciebant convivium per domos, unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, ut comederent et biberent cum eis. ³ ⁵ Cumque

modo verbis, sed rebus, Christum præsignavit: ut per passionem passurum ostendat Christum: id est, caput cum corpore, quod est Ecclesia. Uxor ejus, carnales significat, qui intra Ecclesiam quo per fidem propius sunt, durius vita premunt. Amici Job, hæreticos, qui specie consulendi decipere volunt, et dum quasi pro Domino loquuntur, veritati adversantur. Job dolens dicitur, quo passio Christi vel labor Ecclesiæ exprimitur. Eliphaz, Domini contemptus, id est hæretici, qui, dum falsa de Deo sentiunt, eum superbiendo contemnunt. Baldath, vetustas sola, quia non intentione bona, sed appetitu gloriæ loquuntur, id est, non zelo novi hominis, sed pravitate vitæ veteris. Sophar, dissipatio speculæ, vel dissipans speculatorem, quia hæretici mentes superna contemplantes verbis percutere appetunt. Contemnendo ergo Deum, in vetustate se retinent, in qua manentes, malis sermonibus speculantibus nocent. Sed quia et ipsi aliquando ad Ecclesiam redeunt, hoc amicorum reconciliatio ostendit, pro quibus Job orat, quia hæreticorum sacrificia Deo non sunt accepta, nisi manibus Ecclesiæ oblata. Septem pro eis sacrificia offeruntur, quia dum septiformem Spiritum accipiunt, quasi septem oblationibus expiantur. Tauri et arietes pro eis oblata sunt: in tauro cervix superbiæ significatur: in ariete ducatus gregis: quia per superbiam ab Ecclesia resilientes, post se infirmos greges trahebant; quod in eis occiditur, dum ad Job, id est, Ecclesiam redeunt. Per Elihu qui recto sensu loquitur, sed ad elationis verba derivatur arrogans, sed tamen fidelis exprimitur, qui et arguitur: nec tamen sacrificio reducit, quia per veritatem fidei victus est, sed per tumorem superbiæ displicet. Unde Elihu, Deus meus iste, vel Deus noster interpretatur: etsi enim superbus, tamen veraciter credendo, aperte confitetur, et Deum per divinitatem, et Dominum per incarnationem perhibet. Post omnia mala, ob duplicia recepit, quia Ecclesia et hic pro laboribus suis duplicia accipit, dum susceptis gentibus, in fine et Judæos convertit, et in futuro duplici stola dotabitur, id est, beatitudine animæ et corporis. Unde Propheta: In terra sua possidebunt duplicia Isa. 61.. Afflicto Job dicitur: sed quanto tempore fuerit, tacetur; quia Ecclesia affligenda scitur, sed quandiu ignoratur; unde: Non est vestrum nosse tempora vel momenta quæ Pater in sua posuit potestate Act. 1.. Vir erat in terra Hus. GREG. in Job, tom. 1. Per Job Christum, id est, caput et corpus designatur: ergo post historiam viso in capite quid credamus, videamus ex corpore quid vident teneamus. GREG. Ibid. Job in terra Hus, etc., usque ad post et astuta collecta sunt. ID., ibid. Prius persona apta describitur quam pugna ejus dicatur, ut talis posse vincere videatur. Simplex. Necesse est ut simplicitatem columbæ astutia serpentis instruat, et astutiam simplicitas temperet; unde: Spiritus in columba et igne apparuit: quia pleni illo sic mansuetudini simplicitatis deservunt, ut contra mala zelo rectitudinis accendantur. Timens Deum. Salomon: Qui timet Deum nihil negligit Eccle. 7.. Ibid. Item Salomon: Qui in uno offendit, multa bona perdet Eccle. 9.. Legalia dicuntur animalia, id est, secundum legem munda, quæ et ruminant et ungulam findunt: quorum alterum habent cameli, alterum vero deest eis, et sic legi congruunt et dissident.

² + 1.3 Ibid. Ac familia multa. Innumera turba cogitationum, quæ quasi ancillæ, domina, id est ratione, absente, opus deserunt, perstrepunt; sed ea redeunte, cum silentio operantur: his si bene dominamur, nec earum multitudine animus superatur. Ibid. Inter omnes, id est, inter angelos orienti luci inhærentes, magni sumus, eorum socii. Orientales sunt omnes qui per fidem sunt in Christo, de quo Propheta: Oriens nomen ejus Zach. 6.: quos omnes superat Homo Deus.

³ + 1.4 **Et faciebant convivium**, etc. Ibid. Filii convivia faciunt, etc., usque ad quia ad omnia trepidans a bonis operibus torpet. Per domos, unusquisque, etc. Per domos, ut Petrus per Romam, Philippus in Samaria, in suo die, id est, pro modo intelligentiæ, quia aliam institutionem fecit Paulus apud Græcos, aliam Petrus apud Romanos: licet non dissentirent in fide. Tres sorores, id est, fidem, spem, charitatem: in omne quod agunt virtutes vocant, ut de eo gaudeant; quasi cibo vires capiunt, dum bonis operibus fidentiores fiunt; quasi ex potu post cibum debriantur, dum contemplationis rore infundi appetunt. Sed ex ipsis bonis et mala oriuntur, ut elatio; vel cum pro his lætitia fit menti, adest etiam quædam securitas, inde torpor. Ergo subdit: Cumque in orbem transissent dies. Peracto convivio filios sanctificare, est post virtutum sensum intentionem cordis dirigere: et omne quod agitur districta retractatione mundare, ne decipiatur qualitate mali, ut putentur bona quæ mala sunt; vel quantitate boni, ut sufficiens credatur, cum perfectum non fit:

in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Job, et sanctificabat illos: consurgensque diluculo, offerebat holocausta pro singulis. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Job cunctis diebus. ⁴ ⁶ Quadam autem die, cum venissent filii Dei ut assisterent coram Domino, affuit inter eos etiam Satan. ⁵ ⁷ Cui dixit Dominus: Unde venis? Qui respondens, ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. ⁶ ⁸ Dixitque Dominus ad eum: Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, homo simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo? ⁹ Cui respondens Satan, ait: Numquid Job frustra timet Deum? ⁷ ¹⁰ nonne tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque

sed hoc melius orando quam discutiendo invenit. Mens enim per compunctionem elevata omnia sub se certius dijudicat.

⁴ + **1.5 Cumque in orbem**, etc. In orbem dies convivii transeunt, cum prædicatione mysteria peraguntur; peractis omnibus Job pro filiis offert, quia pro apostolis de prædicatione redeuntibus Christus Patrem oravit, mittendoque Spiritum sanctum sanctificavit, emundans quidquid culpæ inesse potuit. Ibid. Diluculo consurgit qui compunctionis, etc., usque ad quæ expleta indigent expiationis. Ibid. Holocaustum totum incensum dicitur, etc., usque ad ante oculos Dei usque ad terminum vitæ tegat.

⁵ + **1.6 Quadam autem die**. GREG., lib. 2, Moral., cap. 2. In exordio qualitas et terminus rei exprimitur; ut modo, tentatio Job a die cœpta dicitur, quia ad victoriam dicitur, sicut et in aliis. Nunc qualitate temporis res signatur, ut quod angeli in meridie apparent Abrahæ, Judas nocte exit. Nunc loco: ut quod Israël infirmus legem non in monte, sed in imo, audit. Nunc qualitate æris, ut quod dicitur: Hyems erat, cum prædicatur non credituris; et frigus erat, imminente negatione Petri. Nunc positione corporis, ut quod Stephanus vidit Jesum stantem. Ibid. Non dicitur aliquid factum coram Domino, etc., usque ad quo rex Achab exigentibus meritis decipiatur. Affuit inter eos. Ibid. In die Dominus Satan vidit, etc., usque ad sicut cæcus non videt lumen quo illustratur. Inter eos etiam Satan. Quia bonis Dei cogitationibus quæ ex Deo sunt, se interserit ut perturbet, sed eum latentem nobis Deus detegit. Unde dicitur: Unde venis? quod dicere, est ejus insidias aperire nobis. Circumivi terram. Carnalia corda scrutatur, ut mala inserat; nec transvolat, sed perambulat, quia non cito deserit quem tentat, sed moratur, ut vestigia pravitatis imprimat: contra eum Job laudatur: Nunquid considerasti servum meum, quem Deus bonum facit, et roborat, quasi in auribus Satanæ laudat: unde ipse gravius contra sævit, dicens: Nunquid frustra? quasi, cur laudas quem protegis? Me despecto laudandus esset, si contra me suis viribus staret; unde malitiose expetit: sed extende paululum; dum bona abundant, mens aliquantulum erigitur, quasi bona a se: quæ bona diabolus appetit male: sed Deus tentari bene sinit, ut dum in bonis illis homo concutitur, imbecillitate cognita in Deo solidetur. Unde subdit: Ecce universa substantia quam habet in manu tua est.

⁶ + **1.7 Cui dixit Dominus**, etc. Ibid. Non Dominus, etc., usque ad quod est ad afflictionem bonorum malitiæ suæ æstibus anhelare. Unde venis? GREC. Non quærit a bonis, quia non quærimus nisi quod nescimus, et Dei nescire est reprobare, ut et bonus vir nescire mentiri dicitur, non quod nesciat, sed quod contemnat. Dicere ergo unde venis? vias ejus est quasi incognitas reprobare. Circumivi terram. Per gyrum circumitus, laboris anxietas significatur. Laborans terram circumvivi, qui in cœlo quietus non stetit: et non transvolat, sed perambulat, quia a spiritualis potentiæ volatu corrui, pressus nimis gravedine suæ malitiæ. De membris quoque ejus dicitur: In circumitu impii ambulat Psal. 11., id est, in exteriorum labore fatigantur. Diabolus non contra Job, sed in Job medio, contra Deum certat. Unde non prius Job a Deo petiit, sed illum Deus in conspectu ejus laudavit.

⁷ + **1.9 Nunquid frustra Job timet Deum?** etc. Ibid. Diabolus venisse redemptorem senserat, sed, propter humilia quæ passus est, quidquid de deitate suspicatus est, ei in dubium evenit pro sua superbia, et non Deum natum, sed Dei gratia custoditum credidit. Nonne vallasti? Domum vallatam dicit, quia tentando conscientiam ejus penetrare non potuit substantiam, quia electos ejus invadere non præsumpsit. Possessio illius crevit. Ibid. Quasi: quia tot bona in terra recepit, pro his se innocenter gerit: sed innocens non esset si inter adversa staret: quia nequit in die, in nocte adversorum, vult reprobare. Non ergo vires Job, sed quemque verius adversis probare

substantiam per circuitum; operibus manuum ejus benedixisti, et possessio ejus crevit in terra? ¹¹ sed extende paululum manum tuam et tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi. ⁸ ¹² Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce universa quæ habet in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est Satan a facie Domini. ⁹ ¹³ Cum autem quadam die filii et filia ejus comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, ¹⁰ ¹⁴ nuntius venit ad Job, qui diceret: Boves arabant, et asinæ pascebantur juxta eos: ¹¹ ¹⁵ et irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia, et pueros percusserunt gladio: et evasi ego solus, ut nuntiarem tibi. ¹² ¹⁶ Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter, et dixit: Ignis Dei cecidit e cælo, et tactas oves puerosque consumpsit: et effugi ego solus, ut nuntiarem tibi. ¹³

sciens, tentandum expetit. Sed extende, nec vires ferendi sibi tribuit; voluntas ejus semper iniqua, quæ ab ipso est: potestas justa, quæ a Deo; unde: Spiritus Domini malus in Saul, et Domini est per licentiam, et malus per voluntatem. Manum. Ibid. Queritur quod numerus fidelium prædicantibus apostolis augetur: hoc Satan dicere, est talia invidendo cogitare, et de his tabescendo dolere.

⁸ + **1.11 Tange.** Ibid. Quia exteriora sunt quæ petit conteri, nec multum putat nisi animam lædat. In faciem. Facies Domini respectus est gratiæ. Dicit ergo: si data quæ amat subtrahis, respectum, scilicet gratiæ tuæ, favorem tuum non requirit, sed maledicendo contemnit.

⁹ + **1.12 Dixit ergo Dominus.** Ibid. Non petitione diaboli provocatus Deus vincitur, sed hosti concedit ad dolorem et deceptionem suam quod famulo prosit. Ecce omnia quæ habet, etc. Pia dispensatione relaxat et refrænât: substantiam prodit, corpus protegit, etsi postea corpus traditurus, non tamen simul omnia, ne coacervata perimant, quæ divisa possunt tolerari. Vel sortem Job Dominus novit, et tamen bella divisit, ut mirabilius victor esset: cum hostis victus se iterum ad nova bella repararet. Ecce universa... tantum in eum, etc., id est, bona ejus exteriora tentanda tribuo, sed intus mihi illum servo. Sed extende. Ibid. Per passiones peccare posse Christum putavit. Ecce universa quæ habet in manu tua sunt. Manus Satanæ non potestas, sed tentatio: prius Judæa, quæ possessio ejus fuerat, infidelitate sublata est, et ei adversata: post et caro ejus crucifixa. Egressus. Id est, ad desiderii sui vota pervenit. Vel egreditur, dum quod bona intentione sibi permittitur, prava intentione ab eo perpetratur. Egressus Satan. Quo exiit, ab eo qui ubique est? sed quamdiu pressus potentia Dei, Satan quod appetiit, exercere non potuit, quasi ante faciem stetit; exit cum laxatus est ad effectum sui desiderii. Egressusque a facie. Quia, dum usque ad cor prævalere nequit, exclusus ab intimis exterioris vagatur: et si mentem turbat, foris est: quia non interimit, sed erudit. Ibid. Tempora tentationibus congruunt. Tempus tentandi aptum elegit, cum filios ejus in convivio invenit: prænuntiatio tribulationis est lætitia satietatis.

¹⁰ + **1.13** Cum autem quadam die filii et filia, etc. Apostoli et omnes fideles. Major filius Judaicus populus lege generatus; minor, Gentilis in fine vocatus. In domo ergo primogeniti, apostoli convivuntur: quia adhuc Scripturæ sacræ deliciis in collectione solius Judaici populi vescantur, quibus tunc dictum est: In viam gentium ne abieritis Matth. 10.. Comederent et biberent, etc. Comedere, est bonis operibus gaudere: vinum bibere, est desiderio cœlesti æstuarere. Fratris sui primogeniti, etc. Prior nascitur in corde sapientia, etc., usque ad ut quid præoccupata mens perdidit, afflicta recipiat.

¹¹ + **1.14 Boves arabant, etc.** Ibid. Boves arantes, id est, boni bene operantes, asinæ simpliciter viventes; hæ juxta boves, quia intelligentia eorum pascuntur. Sabæi captivantes, id est dæmones, pueros, id est incipientes, nondum virilis constantiæ, gladio, id est desperatione æternitatis. Nuntius qui evadit, propheticus sermo est: qui ait: Captivus ductus est populus meus: quia non habuit scientiam Isa. 5.; quia dum fiunt mala quæ prædixit, quasi sanus ad Dominum redit: captivatis enim infirmis, vera prædixisse cognoscitur.

¹² + **1.15 Et pueros.** Pueros vocat cautelam illam diligentiam, per quam his providet, quæ et in eo percutitur.

¹³ + **1.16 Ignis Dei cecidit e cælo.** Cœlum doctores legis, sacerdotes, de quibus ignis invidiæ cecidit super oves et pueros, id est, innocentes et infirmos. Puer sanus redit, quia vera dixisse prophetiam claruit zelus apprehendit populum ineruditum. Ibid. Oves cogitationum innocentia. Ignis de cælo, id est, ab æreis potestatibus flamma livoris irruit, et sæpe mundas cogitationes ardore libidinis accendit: qui ignis est Dei, non facientis, sed permittentis; et quia subito impulsu

¹⁷ Sed et illo adhuc loquente, venit alius, et dixit: Chaldæi fecerunt tres turmas, et invaserunt camelos, et tulerunt eos, necnon et pueros percusserunt gladio: et ego fugi solus, ut nuntiarem tibi. ¹⁴ ¹⁸ Adhuc loquebatur ille, et ecce alius intravit, et dixit: Filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, ¹⁵ ¹⁹ repente ventus vehemens irruit a regione deserti, et concussit quatuor angulos domus: quæ corruens oppressit liberos tuos, et mortui sunt: et effugi ego solus, ut nuntiarem tibi. ¹⁶ ²⁰ Tunc surrexit Job, et scidit vestimenta sua: et tonso capite corruens in terram, adoravit, ¹⁷ ²¹ et dixit: Nudus egressus sum de utero matris meæ, et nudus revertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. ¹⁸ ²² In omnibus his non

circumspiciones obruuntur, custodes pueri occiduntur. Sed sola discretio, id est, ratio animo damna nuntiat, et quasi Dominum ad lamenta vocat.

¹⁴ + **1.17 Chaldæi fecerunt**, etc. Chaldæi interpretantur feroces, etc., usque ad isti pueros percusserunt gladio, id est, persuasione sinistra, etc. Camelos, etc. Camelus mundum animal partim, etc., usque ad et sola discretio animo quod ploret renuntiat. Ut nuntiarem tibi, etc. Nuntiantur mala, et multa, et subita, ut super vulnus vulnere irrogato impatienter ferat; et callidus hostis non tam jactura rerum quam ordine nuntiorum pertentat. Prius prava nuntiat, post majora, tandem mortem filiorum: ne jam orbato vilesceret rerum amissio, cum non essent hæredes quibus hoc servaret. Gradatim ergo deteriora audit, ut in ejus corde omne vulnus locum inveniat.

¹⁵ + **1.18 Filiis tuis, etc.** GREG., Filii et filiæ ut dictum est sunt apostoli et plebes subditæ, qui in Judæa Scriptura vescebantur. Ventus, id est, fortis tentatio a deserto, id est, cordibus Judæorum, vel immundis spiritibus prorumpit: et quatuor angulos in quibus stat domus, sacerdotes, scribas, seniores populi, Phariseos, commovit. Domus, id est, Judæa in persecutione Domini cadens apostolos in desperatione obruit. Et verus est sermo de persecutore populo: Dilectus meus in domo mea fecit scelera multa Jer. 11., Et de apostolis: Proximi mei a longe steterunt Psal. 37.. Et: Percutiam pastorem, et dispergentur oves Matth. 26., etc. In domo fratris, id est, in majoris fratris convivio Satan obruit filios, quia per negligentiam majorum quærit aditum in mortem minorum; et in alios magis accipit vires, quando eos qui per custodiam aliis præsent, servire lætitiæ conspiciunt. Non quidem illi ventri vacabant; sed cum inter convivia intentio mentis bona minus fervet, minus prævidet.

¹⁶ + **1.19 Repente ventus.** Ibid. Latenter dicitur contra eum elementa movisse ille, cujus nutu mota sunt: licet diabolo semel a Deo accepta potestate ad usum nequitiae suæ elementa concutere, ut et damnatis in metallo, ad usum ignis et aqua servit. A regione deserti. Regio deserti, etc., usque ad nominatam iram in ære monstrat, ventus irruit.

¹⁷ + **1.20 Tunc surrexit Job, et scidit vestimenta sua.** Ibid. Ruente domo, etc., usque ad ut totum cor in Dei amore ardens eas devotionis perfectione consumat. Et tonso capite. Magna constantia putatur, etc., usque ad et se divinæ potentiae consentire ostenderet. Corruens in terram. GREG. Cadens adoravit, quia ille veram orationem exhibet, qui quod pulvis sit humiliter videt. Unde et dicit: Nudus egressus sum de utero matris meæ. Nudum in fide prima gratia genuit, nudum eadem suscipit. Cum pulsatus vitiis quasi nudus ad misericordiam refugit, et aliqua virtute aliquando detectus, ipsa humilitate melius vestitur: non sibi sed Deo tribuens quod habet, Dominus dedit bona, ea Dominus etiam tollit, quod ideo ad tempus fit, ut humilis melius habeat.

¹⁸ + **1.21 Nudus egressus sum.** Nudum me huc intrantem terra protulit, nudum me hinc exeuntem terra recipiet. Consolatio ex conditione rerum, quod propria non perdidit, sed accepta et relinquenda recolit: tempus quo necdum ista habuit prævidet qualis exiturus. Consolatur etiam se ex justitia Dei. De utero matris meæ. Mater Christi Synagoga est, quæ in se eum opertum littera tenuit, nec nudum in deitate vidit, sed ab ea nudus ad Gentes venit. Ecce Joseph, quem purum hominem credens Synagoga, adulterino complexu eum constringere voluit: cui tegmen litteræ reliquit, et se conspicuum Gentibus præbuit. Sed nudus revertetur, cum in fine mundi reliquius Israël Deus innotescet. Dominus dedit. Judæa dum venturum credidit, abstulit, cum ipsa venientem contempsit. Sicut Domino placuit. Cum turbamur, ad judicium Dei recurrere debemus, et majores laudes reddere, quia pulsari verius nos novimus.

peccavit Job labiis suis, neque stultum quid contra Deum locutus est. ¹⁹

2Factum est autem, cum quadam die venissent filii Dei, et starent coram Domino, venisset quoque Satan inter eos, et staret in conspectu ejus, ²⁰ ² ut diceret Dominus ad Satan: Unde venis? Qui respondens ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. ³ Et dixit Dominus ad Satan: Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo, et adhuc retinens innocentiam? tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem eum frustra. ²¹ ⁴ Cui respondens Satan, ait: Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo dabit pro anima sua; ²² ⁵ alioquin mitte manum tuam, et tange os ejus et carnem, et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. ²³ ⁶ Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce in manu tua est: verumtamen animam illius serva. ²⁴ ⁷ Egressus igitur Satan a facie Domini, percussit Job ulcere pessimo, a planta pedis usque ad verticem ejus; ²⁵ ⁸ qui testa saniem radebat, sedens in sterquilinio. ²⁶ ⁹ Dixit autem illi uxor sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic Deo, et morere. ²⁷ ¹⁰ Qui ait ad illam: Quasi una

¹⁹ + **1.22 In omnibus his non peccavit Job.** Ibid. Dolens animus debet se custodire, etc., usque ad corde non tumuit, ore non murmuravit, lingua contumax non fuit.

²⁰ + **2.1 Factum est autem, etc. Unde venis?** GREG. in Job l. 3. Hoc non ut prius, etc., usque ad qui minuere voluisti, profectui servisti.

²¹ + **2.3 Innocentiam.** Innocentiam retinet qui etiam post lapsum scintilla rationis excitatus fideliter pœnitet. Ibid. Quomodo Pater in Christum, cum quo idem est, motus est per Satanam? quia Christus homo non pateretur, nisi Adam peccasset, cum Satan Adam movit, in Christum Deum commovit. Frustra, quia pœnam tulit sine sua culpa; sed non frustra, quia solvit quod alter rapuit.

²² + **2.4 Pellem pro pelle.** Diabolus per miracula Filium Dei, sed propter humilia purum hominem putavit. Hunc ergo judicans ex aliis, qui in loco pastorum aliena damna contemnunt, quasi non motum multis subtractis, quasi quæ extra se sunt, dolore propriæ carnis tentat, quasi pro se doleat, qui non pro aliis. Hoc cum fieri petit, dicit desiderii; hæc et per membra verbis et desiderii intulit, per quæ dixit: Mittamus lignum in panem ejus Jer. 11., id est, configendo corpori ejus stipitem crucis adhibeamus. Ibid. Pellis pro pelle datur, quia sæpe, dum ictus contra oculum venit, manum opponimus, ut potius in ipsa quam in teneriori vulneremur: hoc consueve fieri sciens, dicit: Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo Quasi, ideo Job extra se tot flagella æquanimiter sustinet, quia ne ipse feriat, pavet: et cura sui minus de suis sentit; unde ipsum ferire expetit: Mitte manum tuam, quod Deus recte permittit, ut sæpe victus obmutescat.

²³ + **2.5 Alioquin mitte manum tuam.** Sæpe diabolus, postquam mentem impugnavit, ad tempus cessat, ut securam repente irrumpat: ideo iterum Job expetit, quod Deus ei reticendo concedit. Et tange os ejus. Per os et carnem intelligit vitam corporalem, per animam intelligit rationem, ut superius.

²⁴ + **2.6 Ecce in manu tua est.** Potestatem per suos in carnem Christi Satan habuit, sed animam servat, non quod non tentet, sed quod non superet; vel animam, id est, charos et ei electos a jure suo amittit, cum illum occidit a planta pedis usque ad verticem: quia ab exordio mundi membris ejus dura intulit, et usque ad caput ipsorum, id est Christum, sæviendo pervenit. Ecce in manu tua. Sinit nos tentari, ut videamur nobis infirmi, et tamen custodit.

²⁵ + **2.7 Egressus igitur Satan.** GREG. Accepta licentia, etc., usque ad pœnitendo respicit, ne qua elatio surgat.

²⁶ + **2.8 Qui testa saniem radebat.** Ibid. Testa ex luto fit, etc., usque ad sed deteriores qui elatione, ut uxor Job quæ superba suadet viro.

²⁷ + **2.9 Dixit autem illi uxor sua.** Ibid. Primam diaboli tentationem ostendit, etc., usque ad sed in asperitatem dilabuntur. Adhuc tu permanes in simplicitate tua. Simplicitatem arguit, quod terrena despicit et æterna cupit, quasi dicat: Quid simpliciter æterna petis et super his male gemis, excidens æterna despice et mala præsentia, vel moriens evade. Sed hæc passi sunt illi forma

de stultis mulieribus locuta es: si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In omnibus his non peccavit Job labiis suis.²⁸ ¹¹ Igitur audientes tres amici Job omne malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites, et Sophar Naamathites. Condixerant enim ut pariter venientes visitarent eum, et consolarentur.²⁹

¹² Cumque elevassent procul oculos suos, non cognoverunt eum, et exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in cælum.³⁰ ¹³ Et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus: et nemo loquebatur ei verbum: videbant enim dolorem esse vehementem.³¹

rectitudinis. Unde ait: Quasi una de stultis, etc., ferientes extra sustinent, perversos intus docent: ibi fortes, hic misericordes: ibi adversos repeliunt, hic suos protegunt; et grande est in acie hoc utrumque facere. Adhuc tu permanes. Eva verba sua repetit, quasi dicens: Desere simplicitatem, id est, obedientiam, vetitum comedendo contemne. Benedic Domino et morere. Id est, transcendendo præceptum, ultra quam es conditus vive. Vide ordinem: post vulnera verba hostis intulit, quia cum vis doloris ingravescit, facilius parva persuasio aliquem capit: propter quod qui cætera abstulit, uxorem reservavit.

²⁸ + **2.10 Quasi una de stultis, etc.** GREG. Quia sensus, non sexus in vitio est: non ait una de mulieribus, sed de stultis mulieribus: quod pravum sapit, accidentis stultitiæ est, non conditione naturæ. Si bona suscepimus, etc. Ibid. Magna consolatio est in malis bonorum reminisci, ne sit omnimoda desperatio, sicut in lætis temperat ab elatione prævisio mali. Unde dicitur: In die bonorum ne sis immemor malorum, et in die malorum ne sis immemor bonorum. Si bona, id est, si ad æterna bona tendimus, cur non mala præsentia sustinemus? In omnibus his, etc. Ibid. Duobus modis labiis peccamus, cum non justa dicimus, vel cum justa tacemus. Sed Job nec contra ferientem superba dixit, nec contra suadentem recta reticuit. Patientiam habuit, Deo gratias agens, insipientiam conjugis arguendo docens: et sic victus ardentius hostis instigatur, et quia uxor tacuit alios excitavit ad contumelias. In omnibus. Qua sancti in omnibus, quæ extra et intus patiuntur, nec injuriis Dei excedunt, nec in contumeliis pravorum.

²⁹ + **2.11 Igitur.** Ibid. Amici hæreticos significant, etc., usque ad hypocritæ nolentes esse, sed videri docti. Audientes. Non dicit audientes, ideo quod vitia hæc audiant, sed diabolus qui per ista tentat hæc intelligit. Tres amici. Numerus iste moralis vel mysticus tres turmas Chaldæorum significat, id est, impugnationem quæ fit in opere, lingua, et cogitatione, hæc enim omnia impugnat. Condixerant, etc. Ibid. Quia in falsitate concordant, et dum sua docent, quasi consolantur. Vere autem consolantur in afflictione præsentis, qui de æternis erudiunt. Hæretici amici nominantur, quia non ex sua nequitia, sed ex nostra benignitate nominandi sunt: ut, Amice, ad quid venisti Matth. 26.? Condixerant. Quia quædam vitia contra nos inter se junguntur, ut superbia et ira, remissio et timor: quæ etsi diversa sint, tamen ad eundem finem tendunt, id est, ad subversionem spiritualis Job.

³⁰ + **2.12 Cumque elevassent procul oculos.** Qui in imo sunt oculos levant, etc., usque ad quasi hostes per intentionis hostiam in amicos mutamus. Exclamantes ploraverunt. Quia speciem percussæ plaga mutaverat, speciem consolatorum spontaneus dolor immutat: quia dolentem non potest consolari, qui non concordat dolori, sed hærens trahit. Ideo, videntes corpus scissum, vestes scindunt; videntes mutatum, capita fœdant pulvere, ut facilius Job audiat eos, dum aliquid de sua afflictione in eis videt. Videndum tamen est consolatori, ne nimis dolens afflictum gravet, et dolentem desperare faciat: forsitan amici Job nimis doluerunt, nescientes mentem percussæ, quasi ille a corde cecidisset. Sparserunt pulverem. Pulvis terrena intelligentia; caput, mens; cælum, præceptum supernæ locutionis. Pulverem super caput in cælum mittere, est sæculari intellectu mentem corrumpere, et de verbis cœlestibus terrena sentire. Dies intelligentia, nox ignorantia, septem universitas. Sedent ergo, id est, condescendere se simulant infirmitati Ecclesiæ; et in his in quibus verum lumen intelligunt, et in his in quibus habent ignorantiam, et sic dolos deceptionis parant.

³¹ + **2.13 In terra.** Quia speciem humilitatis ostendunt, ut superba suadeant. Vel terra est incarnatio Christi, quam quidam hæretici non negant, sed vel de deitate, vel de incarnationis qualitate discordant a nobis: quia ergo illam non negant, quasi cum Job in terra sedent. Septem

3Post hæc aperuit Job os suum, et maledixit diei suo, ³² ² et locutus est: ³ [Pereat dies in qua natus sum, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo. ³³ ⁴ Dies ille vertatur in tenebras: non requirat eum Deus desuper, et non illustretur lumine. ³⁴ ⁵ Obscurent eum tenebræ et umbra mortis; occupet eum caligo, et involvatur amaritudine. ³⁵ ⁶ Noctem illam tenebrosus turbo possideat; non computetur in diebus anni, nec numeretur in mensibus. ³⁶ ⁷ Sit nox illa solitaria, nec laude digna. ³⁷ ⁸ Maledicant ei qui maledicunt diei, qui parati sunt suscitare Leviathan. ³⁸ ⁹ Obtenebrentur

diebus. Ignoratur utrum continue, an tot diebus crebra visitatione insisterent. Diebus et noctibus. Quia vel in hoc, quod vere, vel in hoc quod stulte sapiunt, incarnationi non contradicunt. Nemo loquebatur ei verbum. Quia tunc tacent hostes, si filios Dei prædicando generare negligimus: sed si recta loquimur, tunc graves contumelias ingerunt, in vocem doloris contra nos erumpunt. Loquuntur quidem semina errorum: cum corda fidelium torpere vident: sed cum vident alta sapere, de ærumna sæculi dolere, ad cælum reditum quærere, circumspicte linguam frænant. Nemo loquebatur. Sunt enim multi, etc., usque ad et nisi sacrificio purgentur, puniendi sunt. Videbant enim dolorem. Quia tunc timent prava loqui, cum amoris Dei dolor corda fingit: quia tunc non proficerent, sed et quos tenebant, bonis exercitatis perderent.

³² + **3.1 Post hæc, etc.** Attentos facit, quasi ad occulta quæ clausis vasculis tegebantur, sed aperto ore eorum deteguntur, ut eorum intimo odore recreemur. Hucusque triplex expositio, hinc prout singula expectent loca. GREG. Maledixit diei suo. Ecce hoc non secundum historiæ superficiem, quia et malum est hoc et impossibile. Dies enim in quo natus fuit, jam non erat, et otiosum est maledicere rei non existenti, perniciosum vero si existeret: nec jam potest dies præteritus verti in tenebras, nec ei possunt convenire cætera quæ sequuntur, nec abortivus quod post ait requie frueretur, ideo hic nihil secundum litteram. Post hæc. Id est post omnia prædicta, quæ passus est, tacentibus etiam amicis. Cum ergo patienter in omnibus gratias egit et bene docuit, nunc nullo instigante non est credendus ex impatientia ad maledictionem prorumpere, sed quietus hoc dicit, quia inter mala laudavit Deum. Maledixit. Ibid. Maledictum duobus modis dicitur, etc., usque ad et medicamen ponit.

³³ + **3.3 Pereat dies in qua natus sum.** Non conditus, etc., usque ad sed peccati tenebras intulit. Pereat dies. Dies, mundi prosperitas, qui in nocte desinit, quia ad tribulationem perducit: vel, dies, peccati delectatio; nox, mentis cæcitas. Homo tribus modis dicitur, per naturam, per culpam, et per infirmitatem. Homo ergo in die nascitur, nocte concipitur: quia ad delectationem peccati non rapitur, nisi prius per mentis tenebras infirmetur. Sed pereat dies, id est, peccati delectatio vigore justitiæ destruat. Et nox. Greg. in Job l. 4. Id est, quod cæcata mens per consensum perpetrat, dum blandimenta delectationis caute non perspicit, pœnitentia exstinguat: ne culpa, quæ blandiri incipit, ad interitum trahat.

³⁴ + **3.4 Dies illa, etc.** Ibid. Id est, exordio delectationis, ad quem finem perditionis rapit, videatur, et per pœnitentiam crucietur. Quod si ita punita est. Non requirat. In iudicio ut puniat; et non illustrabit. Illustrat lumine, qui arguit: sed quasi tegitur, qui in memoria iudicis non revocatur. Unde: Quorum tecta sunt peccata Psal. 31., nec tunc in conspectu omnium monstrentur.

³⁵ + **3.5 Non illustretur, etc., obscurent eum.** Id est, diem delectationis, ne ab eo qui omnia videt, videatur. Tenebræ. GREG. Id est, lamenta pœnitentiæ vel occulta Dei iudicia, a quibus præveniente gratia absolvimur, quam nos mereri nescimus. Et umbra mortis. Id est, mors Christi secundum carnem, etc., usque ad in quo misericordia subvenit, hoc homo puniat: unde sequitur: Occupet eum caligo. Id est, mentis confusio, de qua dicitur: Est enim confusio adducens gloriam. Eccli. 4. Et involvatur. Omni parte. Amaritudine. Pœnitentiæ: sed si dies, id est, delectatio peccati, sic punitur: quid nox, id est, consensus ad culpam?

³⁶ + **3.6 Noctem illam tenebrosus turbo possideat.** Quasi turbo tempestatis est concitatus, etc., usque ad pro cæcitate damnationis in qua nati sumus. Non computetur in die anni. Annus superna gratia, etc., usque ad sed exors ab illa patria in æternum est. Unde subdit:

³⁷ + **3.7 Sit nox illa solitaria.** Quia a frequentia illa separatur, vel hominem, quem sibi socium fecerat, amittit: et electis per gratiam redemptis solus cum corpore suo gehennæ traditur. Nec laude digna. Homo cum substratus, idola coluit, in quibus dæmonia quasi tenebras noctis laudavit: sed jam idolis reprobatis, nox est laude digna.

³⁸ + **3.8 Maledicant ei.** Ibid. In veteri translatione, etc., usque ad et in fine solutus aperte

stellæ caligine ejus; expectet lucem, et non videat, nec ortum surgentis auroræ. ³⁹ ¹⁰ Quia non conclusit ostia ventris qui portavit me, nec abstulit mala ab oculis meis. ⁴⁰ ¹¹ Quare non in vulva mortuus sum? egressus ex utero non statim perii? ⁴¹ ¹² Quare exceptus genibus? cur lactatus uberibus? ¹³ Nunc enim dormiens silerem, et somno meo requiescerem ⁴² ¹⁴ cum regibus et consulibus terræ, qui ædificant sibi solitudines; ¹⁵ aut cum principibus qui possident aurum, et replent domos suas argento; ⁴³ ¹⁶ aut sicut abortivum absconditum non subsisterem, vel qui concepti non videntur lucem. ⁴⁴ ¹⁷ Ibi impii cessaverunt a tumultu, et ibi requieverunt fessi robore. ⁴⁵ ¹⁸ Et quondam victi pariter sine molestia, non audierunt vocem

bella gerat. Leviathan. Id est, additamentum eorum, id est, hominum, in quibus post suggestionem mala addere non cessat. Vel exprobrationem, quia cum Adæ addere deitatem sponndit, et quod habebat, abstulit. Hic a propheta serpens tortuosus dicitur, qui molliter quasi blandis verborum finibus insidias infundit. Et vectis, quia durus per malitiam ad necem percutit. Suscitatus aperte aget, interim autem latenter.

³⁹ + **3.9 Caligine** Ejus noctis. Obtenebrentur stellæ. Id est, hypocritæ, qui lucent per opera ad oculos hominum. Hæ sunt quæ cauda draconis, id est, extrema persecutione Antichristi, trahuntur; hæ obtenebrentur, quia malitia hostis sic prævalet eis, ut apertis malis involvantur, quales intus, tales exterius. Exspectet lucem. Hoc secundum membra ejus, etc., usque ad quæ Christum prophetando sustinuit, sed venientem non cognovit. Nec ortum surgentis auroræ. Ibid. Ortus auroræ est nova nativitas resurrectionis, qua sancti cum carne orientur ad videndum lumen æternum. Sed quantumcunque hic fulgeant electi, nequeunt penetrare quæ erit illa gloria illius novæ nativitatis: hæc nox non clausit, sed aperuit ostia ventris, quia concepto homine, ad peccatum desideria concupiscentiæ, reseravit. His autem ostiis, id est, desideriis concupiscentiæ carnalis reseratis, ad innumera corruptionis mala pertrahimur. Unde gravati gemimus: quia hoc justitia exigit, ut quod sponte fecimus, inviti toleremus.

⁴⁰ + **3.10 Quia non conclusit ostia ventris, etc.** Hoc de ipso capite, etc., usque ad ut latrones dicimus captis vitam dare, si non auferunt.

⁴¹ + **3.11 Quare non in vulva mortuus sum.** Non est credendum, etc., usque ad ne ad delectationem suggestio traheret. Et egressus ex utero. GREG. Quia peccatum conceptum foras, etc., usque ad dum contentionem propriæ carnis contra spiritum ferunt.

⁴² + **3.13 Nunc enim.** Ibid. Per nunc, quod est præsentis temporis, stantem semper in præsentia, id est, æternam quietem designat. Requiescerem cum regibus. Id est, angelis, quod subjecta regunt. Qui et consules, quia nobis voluntatem Dei nuntiando consulunt. Vel reges, dicit sanctos prædicatores, qui se regunt, et consules terræ, quia terrenis bene consulunt. Dicit ergo quod si non peccaret, illuc etiam non redemptus ascenderet, ad quod apostoli et sancti prædicatores post redemptionem cum magno labore perveniunt, qui non differuntur ut antiqui, sed mox post mortem intrant cælum. Qui ædificant, Omnis terrenus densis cogitationum tumultibus corde comprimuntur, et frequentia desideriorum quasi turbarum calcatur. Sed solitudines ædificare, est a secreto cordis terrenorum desideriorum tumultus expellere, et in amorem intimæ quietis anhelare, ut possit dici: Unam petii a Domino, et hanc requiram, etc.

⁴³ + **3.15 Cum principibus qui possident aurum.** Principes sunt Ecclesiæ rectores, etc., usque ad qui autem futura prævidit, jam præterita recolit.

⁴⁴ + **3.16 Aut sicut abortivum.** Ibid. Quia quod abortivum, ante tempus oritur, extinctum protinus occultatur. Hi sunt sancti, cum quibus se quiescere potuisse considerat, qui a mundi exordio ante tempus redemptionis fuerunt: et tamen mundo se mortificaverunt. Tempus primum ante legem, quod patres secundo mortuos protulit, quasi uterus abortivi fuit: et ipsi quasi ab utero mortui sunt, qui sine tabulis legis Deum naturaliter timuerunt, et futurum redemptorem credentes voluptates occiderunt. Absconditum. Quia paucis a Moyse memoratis, etc., usque ad quos spiritus prophetiæ irradiavit, ut ipsum Job. Ibid. Jam quietem hujus lucis aperit, et quid apud eam quotidie agitur de conversatione impiorum verbis manifestioribus demonstrat.

⁴⁵ + **3.17 Ibi impii.** Id est, in luce Christi, quam antiqui præstolati sunt, Gentiles a turba desideriorum mundi cessant, et tranquilla mente jam æternam quietem prægustant. Et hoc est: Et ibi requieverunt. In mundo fortes robore, non fessi dicuntur. Qui vero in amore Dei roboratur,

exactoris. ⁴⁶ ¹⁹ Parvus et magnus ibi sunt, et servus liber a domino suo. ⁴⁷
²⁰ Quare misero data est lux, et vita his qui in amaritudine animæ sunt: ⁴⁸
²¹ qui expectant mortem, et non venit, quasi effodientes thesaurum; ⁴⁹ ²²
gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum? ⁵⁰ ²³ viro cujus
abscondita est via et circumdedit eum Deus tenebris? ⁵¹ ²⁴ Antequam
comedam, suspiro; et tamquam inundantes aquæ, sic rugitus meus: ⁵² ²⁵
quia timor quem timebam evenit mihi, et quod verebar accidit. ⁵³ ²⁶ Nonne

salubriter a sua virtute deficit, et quo fortius æterna petit, eo magis fessus, in terrenis moritur. Unde: Concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini Psal. 38.. Dum ibi dicit lucem, locum electorum quo continentur, ostendit.

⁴⁶ + **3.18 Et quondam vincti.** Justi, etsi a desideriis quieti, dum tamen in corpore, molestia suæ corruptionis ligati sunt. Corpus enim gravat animam, et repugnat caro spiritui. Sunt et vincula corporea, fames, sitis, et hujusmodi quæ hic nequeunt solvi: sed et ab omnibus in libertate gloriæ filiorum Dei solventur. Vide gradus: impii conversi cessant; exercitati in intimo sinu quiescunt; a vinculis corruptionis absoluti ad libertatem perveniunt. Sed quid hic interim egerint, subdit: Qui non audierunt, etc. Exactor diabolus, qui semel nummum deceptionis homini contulit, et quotidie debitum mortis exigit, vox ejus est tentatio. Audit qui tentatur, et resistit: exaudit qui consentit. Idem de interna pace, quia quod mens valde amat, sæpius replicat.

⁴⁷ + **3.19** Parvus et magnus ibi sunt. Ibid. Quia hic est discretio operum, ibi erit dignitatum. Unde: In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Joan. 14. Et servus. Qui peccat, servus est peccati, quia hic nunquam liber fit, dum judicem metuit: sed ibi liber erit, ubi de venia nulla dubietas erit. Erit quidem ibi memoria culpæ, non quæ mentem polluat, sed quæ sine læsione beatitudinis, arctius beatitudini et lætitiæ astringat, ut sanati dolorum sine dolore recordamur; unde amplius medico gratias agimus.

⁴⁸ + **3.20 Quare misero data est lux?** GREG. in lib. Job lib. 5. Contemplatus requiem, ubi liber a Domino despicit sæculi prospera, quæ ab ea retrahunt. Quare misero data est lux, id est, prosperitas in peregrinationis miseria: quia, si non justum penitus opprimit, tamen mentem in amorem Dei et in dispensatione sui dividit; unde addit: Et vita his qui, etc. Amaritudo est omni justo, etc., usque ad vel in regimine præesse.

⁴⁹ + **3.21 Qui expectant mortem.** Ibid. Id est, penitus se mundo mortificare desiderant, sed occulto Dei judicio non venit, quia occupari injunctis honoribus compelluntur, quod Dei timore tolerant; et intus est desiderium pietatis, et foris explent ministerium ordinis, ne per superbiam contradicant Dei dispositioni: et sic et multis prosunt, et quo se imperfectos vident, per humilitatem amplius surgunt: et quod a desideriis differuntur, ipsa tarditate ad eadem dilatantur: unde addit, quasi effodientes, etc. Quasi effodientes thesaurum. Quia qui thesaurum fodiendo quærit, etc., usque ad exempla contemplationis invenit, unde dives sit.

⁵⁰ + **3.22 Viro cujus.** Ecce cum quæreretur quare misero data est lux, ostendit hic, via abscondita est viro: quia si jam bene agit, quid aget in fine nescit; vel aliquando quæ putantur Deo placere, displicent.

⁵¹ + **3.23 Circumdedit eum Deus.** GREG. Quia licet cœlestia desideret, tamen quid de se intus dispositum sit nescit. Sunt et circa eum tenebræ ignorantiae, præteriti est immemor, futura non invenit, præsentia vix novit, intima dispensationis Dei penetrare nequit. Qui vero has tenebras intendit, flet: et omni visu supernam lucem requirit: unde fit aliquando, ut in pio fletu interni gaudii claritas erumpat; unde sequitur:

⁵² + **3.24 Antequam comedam.** Comedere est contemplationis luce pasci, quam non habet nisi qui prius in hoc exsilio, quasi ubi non sunt bona gemit, et suspirat desiderio et exsequitur vim lacrymarum. Et quasi inundantes aquæ, etc. Aquæ inundantes multis voluminibus impetu feruntur, sic in lugentibus multa volumina, dum qui apud Deum decernatur, nesciunt: dum præterita sua recolunt, futura pertimescunt, et in bonis suis ne errent, verentur: quos dum flagella Dei corripunt, se offendisse suspicantur: unde addit:

⁵³ + **3.25 Quia timor.** Flent enim, quia deseri se timent: et ne pia percussio non sit disciplinæ, sed vindictæ, unde: Quis novit potestatem iræ tuæ? Psal. 89. Aliquando enim est gratia quam dicimus iram, et aliquando ira quam dicimus gratiam, unde necesse est ut in omnibus timeatur; in prosperis, ut non sint sibi data ad majorem excæcationem, non ad consolationem, ut bonis solet fieri, ne sit in adversis initium pœnæ.

dissimulavi? nonne silui? nonne quievi? et venit super me indignatio.] ⁵⁴

4Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit: ² [Si cœperimus loqui tibi, forsitan moleste accipies; sed conceptum sermonem tenere quis poterit? ⁵⁵
³ Ecce docuisti multos, et manus lassas roborasti; ⁵⁶ ⁴ vacillantes confirmaverunt sermones tui, et genua tremantia confortasti. ⁵ Nunc autem venit super te plaga, et defecisti; tetigit te, et conturbatus es. ⁵⁷ ⁶ Ubi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua, et perfectio viarum tuarum? ⁷
Recordare, obsecro te, quis umquam innocens periit? aut quando recti deleti sunt? ⁵⁸ ⁸ Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem, et seminant dolores, et metunt eos, ⁵⁹ ⁹ flante Deo perisse, et spiritu iræ ejus esse

⁵⁴ + **3.26 Dissimulavi.** Ibid. Et si semper cogitando, etc., usque ad si Job qualis in potestate fuit ad exemplum proponit. Nonne dissimulavi? Potestas habita et ad utilitatem cogitanda, et propter tumorem dissimulanda, et potens ut prodesse debeat, posse se sciat. Nonne silui? Ecce qualis est in ore. Nonne quievi? Ecce qualis erga illicita, etc., usque ad quia nostra perfectio culpa non caret, unde addit: Et venit super me indignatio. Unde magna arte dicturus verbera, præmisit recte facta, ut in his quisque consideret quæ pœna maneat iniquos, si ita hic castigat justos, ut si justus vix salvabitur, impius ubi parebit?

⁵⁵ + **4.2 Si cœperimus loqui tibi.** Ibid. Molliter incipiunt, sed in aspera prorumpunt. Sic hæretici blanda verba proponunt, ne caveantur, sed aspera subinferunt. Sed conceptum. Ibid. Perfecti nec in corde perversa concipiunt quæ silentio compescunt. Alii prava concipiunt, sed silentii vigore magno constringunt: alii et concipiunt et mox efferunt. In sensu leves, in lingua præcipites. De his est Eliphaz, qui suo experimento de omnibus idem sentit. Tenere quis poterit. Quasi vellet retinere: in quo innuit se in loquendo offensurum.

⁵⁶ + **4.3 Ecce docuisti plurimos.** Ibid. Certa bona sunt quæ et ille fatetur, qui criminari vult. Quantus ante fuit qui tot suis occupatus disponendis, etiam libere alios docuit, actu et verbo recta ostendens? Quia vero criminator bona de eodem dicit, ad crimen inflexit, dicens:

⁵⁷ + **4.5 Nunc autem venit, etc., quasi non servasti recta quæ dicebas.** Nota autem quod sunt iniqui, et bona justorum quæ nota negare non possunt, dicunt, ne pravi videantur: et ut inde magis credatur eis, in malis quæ inserunt, et hæc ipsa bona ad cumulum reatus invertunt. Hic recta Job ergo dixisse, sed non servasse, quasi suo testimonio malus reprehenditur: inferius male loqui notatur, ut taceat. Et hi sunt duo modi quibus bonos impetunt mali, dicentes eos vel prava dicere, vel bel bona quæ dicunt non tenere. Defecisti, etc. Ubi est timor tuus? Quasi de virtutibus miretur perditis, quas congruo ordine ponit. Sicut in via sæculi audacia fortitudinem, timor debilitatem parit, ita et in via Dei audacia debilitatem, timor Dei fortitudinem: quia qui Deo jungitur, potestate quadam super omnia levatur; fortitudo non nisi in adversis ostenditur, unde patientia additur, quia in fortitudine quasi proficit, qui mala aliena non motus tolerat. De patientia perfectio nascitur, unde in patientia animam possidere, homo dicitur, id est, in omnibus recte vivere, cunctis motibus mentis ex virtute dominari: qui enim se vincit, contra omnia est fortis. Ibid. Quoniam autem invehendo corripuit, nunc quasi exhortando subdit:

⁵⁸ + **4.7 Recordare, obsecro te.** Sed et hoc reprehensibiliter agit. Innocens enim et rectus sæpe hic funditus delentur, etsi ad æterna servantur: sed qui non pro æterna sed terrena mercede Deo serviunt, ipsi sibi fingunt quod quærunt, et docere præsumentes cum terrenam securitatem prædicant cunctis suis laboribus ostendunt quod amant.

⁵⁹ + **4.8 Quin potius vidi eos.** Ibid. Dolores seminat, qui dicit. Fraudulenta metit, qui dicendo prævalet. Vel dolores seminat, qui perversa agit. Metit, qui in eis prosperatur. Hi non ut ait pereunt, sed felicius hic justis vivunt. Patitur enim Deus quosdam hic prævalere, ut mundius vita justorum purgetur. Punit mox alios, ne putetur humana negligere, et multa mala præterire, ut corda innocentium, qui pusillanimes sunt, confirmet: verius autem diceret de omnibus, in fine; generaliter poterat dici, quod innocens et rectus non perit, quia etsi hic atteritur, apud Deum vera salute reparatur. Et mali pereunt, quia etsi hic altius crescant, in fine durius ferientur. Sed quia dicit, recordare, patet transacta ad mentem reduci, non futura enuntiari.

consumptos. ⁶⁰ ¹⁰ Rugitus leonis, et vox leonæ, et dentes catulorum leonum contriti sunt. ¹¹ Tigris periit, eo quod non haberet prædam, et catuli leonis dissipati sunt. ⁶¹ ¹² Porro ad me dictum est verbum absconditum, et quasi furtive suscepit auris mea susurri ejus. ⁶² ¹³ In horrore visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare homines, ⁶³ ¹⁴ pavor tenuit me, et tremor, et omnia ossa mea perterrita sunt; ⁶⁴ ¹⁵ et cum spiritus, me præsentem, transiret, inhorruerunt pili carnis meæ. ¹⁶ Stetit quidam, cujus non agnoscebam vultum, imago coram oculis meis, et vocem quasi auræ lenis audivi. ⁶⁵ ¹⁷ Numquid homo, Dei comparatione, justificabitur? aut factore

⁶⁰ + **4.9 Flante Deo perisse.** Ibid. Nos conflamus ærem, dum ab extra intus trahimus, et ab intus extra reddimus. Deus ergo in retributione flare dicitur, quia ab exterioribus causis intus iudicii consilium concipit, et ab interno consilio exterius sententiam emittit, id est, a malis nostris quæ extra videt, iudicium intus disponit, et ab interno conceptu extra damnationem facit. Vel flare Deus, id est, irasci dicitur per simile, quia nos cum irascimur, flatu furoris inflammamur. Flat ergo Deus irascendo vindictam cogitans, cum, post longam patientiam, qui in se tranquillus est reis videtur turbulentus, cum ipsi coram eo reatu suo turbentur. GREG. Postquam clementer monuit, aperte increpat. Rugitus leonis, id est, severitas et terror ipsius Job: vox leonæ, loquacitas conjugis, dentes catulorum, edacitas filiorum destructa est. Rigidus exsultat, quasi jure essent damnata. Tigridi etiam Job comparat pro maculis simulationis. Hypocrita enim, qui rectus videtur, habet latentia vitia, quæ aliquando erumpentia colorem variant. Præda est justorum gloria, quam sibi arripit: putans ergo iste sanctum Job bona quæ in eo noverat, per hypocrisim tenuisse, dicit:

⁶¹ + **4.11 Tigris periit.** Hoc est varietas tuæ simulationis exstincta est, etc., usque ad hi tales per sapientiam putant se omnes transcendere.

⁶² + **4.12 Porro ad me dictum est verbum absconditum.** Ibid. Abscondita se hæretici audire simulant, unde et latenter prædicant, ut sanctior eorum prædicatio habeatur, non aliis æqua. Furtive, etc. Ibid. Quia non cum aliis per ostium intrant, sed rimas quærunt pravæ intelligentiæ, quia vero fur lumen timet, addit:

⁶³ + **4.13 In horrore visionis nocturnæ.** In pavore nocturnæ visionis se percepisse venas susurri divini dicunt, quia ut alta jactent, vix ea posse se capere dicunt. Sed dum ita alta notant, testes contra se nequitia sunt. In nocturna enim visione dubie cernitur. Quando solet sopor occupare. Hoc est, dum omnes inferius dormiunt torpore, nos ad alta et superna percipienda vigilamus. Et dum aliquando hoc despici vident, seipsos timere simulant quod dicunt, unde subdit:

⁶⁴ + **4.14 Pavor tenuit me.** Ut miri videantur in altis, quasi pertimescunt quæ fingunt: et tamen audaces sunt proferre, quæ asserunt vix se potuisse audire. Ad me dictum est verbum. Ibid. Filium Dei dicitur, etc., usque ad eo magis rectitudinem ejus repressa formidat: unde subdit: In horrore visionis nocturnæ, etc. Id est, in pavore occultæ contemplationis, in qua nihil manifeste, sed quasi imaginarie, videtur. Sed ad hanc nemo pertingit, nisi carnalibus desideriis repressis, unde: Quando solet sopor occupare homines. Vigilat qui curis sæculi intendit: dormit in quiete qui fugit. Hic est Jacob qui in itinere dormit et angelos videt, id est, in cursu hujus vitæ a sæcularibus rebus oculos claudit quod ad concupiscendum culpa primis parentibus aperuit. Et nemo ad videnda interna perducitur, nisi ab his quæ exterius implicant subtrahatur; unde: Vacate et videte: quoniam ego sum Deus Psal. 45.. Sed quo animus in contemplatione levatus super se altiora conspiciat, eo in se terribilius tremit, unde: Pavor tenuit me et tremor et omnia ossa. Ibid. Id est, fortiora acta, etc., usque ad stimulum carnis sentit, addit:

⁶⁵ + **4.16 Stetit quidam.** Ibid. Ut incomprehensibilia se novisse judicent, etc., usque ad quia bonum commune specialiter sibi arrogavit. Inhorruerunt pili carnis meæ. Ibid. Pili sunt superflua quælibet humanæ corruptionis cogitationes vitæ veteris: quas si a mente excludimus, pilos carne incidimus, ut non dolore fatigemur. Unde Moyses: Levitæ radant omnes pilos carnis suæ Levit. 14.. Hæc autem subtilius in nobis conspiciamus, cum alta penetramus, unde recte nunc dicitur: Cum spiritus transiret. Cum enim mens vera videt, durius se de superfluis cruciat. Transeunte ergo spiritu, pili pertimescunt, quia ante vim compunctionis superflua cogitationes fugiunt, quia intima visio animam contra se inflamat; et dum illicita districte resecat, mens latius speculationi inhæret, et bene figit spiritum qui transibat, nec tamen hæc ipsa mora contemplationis vim pietatis plene aperit, unde subdit: Stetit quidam cujus non agnoscebam vultum. Ibid. Quidam non dicitur,

suo purior erit vir? ⁶⁶ ¹⁸ Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles, et in angelis suis reperit pravitatem; ¹⁹ quanto magis hi qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, consumentur velut a tineas? ²⁰ De mane usque ad vesperam succidentur; et quia nullus intelligit, in æternum peribunt. ⁶⁷ ²¹ Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis; morientur, et non in sapientia.]

5[Voca ergo, si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere. ⁶⁸ ² Vere stultum interficit iracundia, et parvulum occidit invidia. ³ Ego vidi stultum firma radice, et maledixi pulchritudini ejus statim. ⁶⁹ ⁴ Longe

etc., usque ad per coæternam ejus speciem conspicit, subdit: Imago coram oculis me. Imago Patris Filius est, qui dicit: Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Et vocem quasi auræ lenis audivi. Ibid. Vox auræ, cognitio, etc., usque ad qui ex hoc auditu, didicit.

⁶⁶ + **4.17 Nunquid homo comparatione Dei justificabitur?** Hoc in contemplatione novit, quod justitia humana divinæ comparata injustitia, ut quæ lucerna in tenebris lucet, in sole caligat: quod potuit, quia qui lucem videt, scit quid de tenebris æstimet. Aut factore suo purior? Ibid. Hoc æstimat qui contra flagellantem murmurat. Sed debet scire, quia impie non flagellat, qui mira ex nihil fecit, et conditor naturæ non est iniquus judex culpæ. Etsi iste injuste Job redarguit, recte tamen modum creaturæ in comparatione Creatoris describit. Puriosem ergo se vir factore suo æstimat, si contra flagellum querelam parat, eumque sibi procul dubio postponit, cum ejus iudicium de sua afflictione redarguit Ecce qui serviunt ei. IDEM. Angelus etsi in statu suo immutabilis permanet, in hoc tamen quod creatura est, vicissitudinem mutabilitatis habet, et ita stabilis non est. Si enim natura hæc mutabilis non esset, cum esset bene condita, in nullis cecidisset. Sed ex arbitrio habuit ruere vel stare, et in stantibus meritum fuit, motum mutabilitatis suæ, studio voluntatis fixisse. Hoc mutabilitatis argumentum est quod de apostata subdit: Et in angelis suis reperit pravitatem. Ex quorum comparatione infirmitas humana colligitur. Quanto magis hi qui habitant domos luteas. GREG. Id est terrena corpora, etc., usque ad conspiciunt curis sæculi occupati; unde subdit:

⁶⁷ + **4.20** De mane usque ad vesperam. Id est, a vitæ suæ exordio usque ad terminum perperatione iniquitatis vulnerantur, a qua succisi in profundum ruunt. Ibid. Vel mane, prosperitas; vespera, adversitas; sed per utrumque pereunt, quia per prospera lascivi, per adversa impatientes ad insaniam surgunt. Et quia nullus eorum, scilicet, qui de mane usque ad vesperam succidentur intelligit, quid bonis afflictis hic servetur, quid sibi futurum qui hic bona putant. Sed quia non omnes sic deseruntur, subdit: Qui autem reliqui fuerint. Id est, despecti mundi, quos sæculum ut indignos reliquit, ut puer Ægyptius, id est, amator sæculi, peccatis niger, sæpe a sæculo despectus relinquitur, ut non cum eo currat, sed fractus adversis torpeat. Sed hunc David, id est, Christus, invenit, et in suum amorem convertit, et cibo verbi pascit, et ducem itineris, id est, prædicatorem suum facit: quo duce convivantes, id est, mundi lætitiā destruit, quæ eum comitem habere despexit. Auferentur ex eis. Quia Deus sibi eos elegit. Morientur, et non in sapientia. Interposita sorte justorum, redit ad interitum non intelligentium. Reprobi justos despiciunt, quia per mortem suam invisibilia quærunt, vel per mortem vitam invisibilem quærunt. Sed ipsi, qui pariter mortem et sapientiam fugiunt, sapientiam quidem penitus deserunt, nolentes pro veritate mori, mortem tamen non evadunt.

⁶⁸ + **5.1 Voca ergo.** Ibid. Quoniam hoc veraciter contra iniquos protulit, quamvis latenter Job in numero eorum proposuerit: fastu sapientiæ inflatus apertam irrisionem in Job subdit: Voca ergo, id est, si afflictus clames, Deus non respondet, id est non dat effectum, quia in tranquillitate eum contempsisti; et ad aliquem sanctorum, id est, sanctos in afflictione adjuutores non habes, quia socios in hilaritate non habuisti. Ibid. Post irrisionem subdit sententiam, etc., usque ad hæc sapientes turbat, sed ira per vitium stultos trucidat. Et parvulum occidit. Id est, dum ei invidet, quem putat majorem, etc., usque ad vel partem habendo quantitatem nobis restringit. GREG. lib. VI Moral., cap. 5. Quia totis desideris in terreno amore solidatur, unde primus Cain in terra civitatem construxit, alienus a cælo hic felicius degit.

⁶⁹ + **5.3 Et maledixi pulchritudini ejus.** IDEM. Quia cum ex visa prosperitate malorum, pedes infirmorum nutent: fortes, videntes quæ poena ad gloriam eorum sequatur, prosperitatem

fient filii ejus a salute, et conterentur in porta, et non erit qui eruat. ⁷⁰ 5
 Cujus messem famelicus comedet, et ipsum rapiet armatus, et bibent sitientes
 divitias ejus. ⁷¹ 6 Nihil in terra sine causa fit, et de humo non oritur dolor.
⁷² 7 Homo nascitur ad laborem, et avis ad volatum. ⁷³ 8 Quam ob rem
 ego deprecabor Dominum, et ad Deum ponam eloquium meum: ⁷⁴ 9 qui
 facit magna et inscrutabilia, et mirabilia absque numero; ⁷⁵ 10 qui dat
 pluviam super faciem terræ, et irrigat aquis universa; ⁷⁶ 11 qui ponit
 humiles in sublimi, et mœrentes erigit sospitate; ⁷⁷ 12 qui dissipat
 cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod cœperant; ⁷⁸
¹³ qui apprehendit sapientes in astutia eorum, et consilium pravorum
 dissipat. ⁷⁹ 14 Per diem incurrent tenebras, et quasi in nocte, sic palpabunt

eorum reprobant statim. Infirmus cum qualitate rerum mutatur, dum videt prospera, laudat, dum
 mutantur, nihil esse judicat: sed firmus cum ipsa gloria pœnam considerat sequentem, et mox
 damnat. Sed quia proficientes in mundo multos secum trahunt, subdit:

⁷⁰ + **5.4 Longe fient filii ejus.** Id est, sequaces. In porta. Ibid. Porta regni est dies judicii, in
 quo electi intrant ad gloriam, ante quem filii hujus mundi elati sunt, sed tunc conterentur.

⁷¹ + **5.5 Et non erit qui eruat.** Ibid. Quia illos ibi veritas eripit, quos hic per disciplinam
 premit. Cujus messem. Habet quisque donum intelligentiæ, quo recta intelligit et dicit: Sed quia
 eadem non amat nec facit, a messe quam habet, jejunit; sed qui esurit justitiam ab illo audiens
 recta, se reficit, unde: Quæ dicunt, facite Matth. 23.. Et ipsum rapiet armatus. Ibid. Diabolus ut
 inermis vincitur, cum aperta mala suggerens, omnia bona similiter tollere conatur: sed armatus
 vincit, alia bona intacta præterit, alia latenter corrumpit. Et bibent. IDEM. Stultus sæpe habet
 divitias, etc., usque ad et studiosus tarditate præpeditur? respondet:

⁷² + **5.6 Nihil in terra fit sine causa.** Quia inde ille justius de negligentia punitur, iste
 de studio coronatur. Sed quia ad intelligendum recta non modo studio, sed et persecutionibus
 erudimur, additum: Et de humo non egredietur. Et de humo non egredietur. Ibid. Humus, id est,
 elementa mundi in pœnam vertuntur delinquentium; unde dicitur: Pugnabit pro eo, id est, pro
 Domino, orbis terrarum contra insensatos, sed tamen de eis non egredietur dolor, quia pœna non
 nascitur de his quæ feriunt, sed de his qui peccando percussiones extorserunt: sed quo exterior
 pœna castigat, eo mens ad superna levatur; unde subdit:

⁷³ + **5.7 Homo ad laborem nascitur.** Quia impossibile est in hac peregrinatione sine labore
 esse: sed in eo quod caro affligitur, mens ad petenda alta levatur. Vel homo, id est, carnalis,
 mala mundi sentit, quia inhianter bona ejus appetit. Sed cujus mens hæc transit, ut avis ad alta,
 penna spei levatus, nil mali sentit, congaudeat et de flagellis, sed quia hæc nullus suis viribus valet,
 subdit:

⁷⁴ + **5.8 Quamobrem ego te.** Id est, illum rogo per quem hæc tribui scio.

⁷⁵ + **5.9 Mirabilia absque numero.** Quia divinorum operum magnitudo, nec ex qualitate
 valet discuti nec ex quantitate numerari.

⁷⁶ + **5.10 Qui dat pluviam.** Ibid. Hæc verba mystica sunt, quia amici Job societate ejus eruditi
 erant. Dat pluviam terræ: cum arida gentiliium corda gratia prædicationis infundit. Irrigat autem
 aquis universa. Cum hominem spiritu replet ad fructificandum. Homo dicitur omnia, quia cum
 omnibus habet aliquid commune. Vel universa, id est, divites et pauperes, et omnes differentias
 hominum, quia bonum opus sequitur retributio.

⁷⁷ + **5.11 Qui ponit humiles in sublimi.** GREG. Ut modo despecti judicent cum Domino.
 Mœrentes. Quia quanto magis nunc adversis tribulantur, et se per lamenta castigant, tanto sub-
 limiorem sospitatem habebunt etiam in hac vita. Hæc de electis possunt intelligi, ubi humiles alta
 mente omnia temporalia transcendunt, et afflicti sunt erecti sospitate, non insania, ut qui lætantur
 cum malefecerint. Hi vero de certitudine æternæ salutis hilarescunt.

⁷⁸ + **5.12 Qui dissipat cogitationes.** IDEM. Cum reprobi cogitent mala, Deus aliquando ne
 contra bonos prævaleant, vires tollit, ut effectum careant operis, et apud Deum conscientia rei sint.

⁷⁹ + **5.13 Qui apprehendit sapientes.** Ibid. Quia consiliis Dei humana facta etiam tunc
 congrue serviunt cum resistunt, ut in venditione Joseph, ne adoraretur; in petitione præputiorum
 a Saul, ut David exstingeretur; in morte Domini, ne omnes crederent in eum. Deus alia concedit
 propitius, alia permittit iratus: quæ tunc in usum sui consilii vertit, ut quæ ejus consilio repugnant,

in meridie. ⁸⁰ ¹⁵ Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum, et de manu violenti pauperem. ⁸¹ ¹⁶ Et erit egeno spes; iniquitas autem contrahet os suum. ¹⁷ Beatus homo qui corripitur a Deo: increpationem ergo Domini ne reprobis: ⁸² ¹⁸ quia ipse vulnerat, et medetur; percutit, et manus ejus sanabunt. ⁸³ ¹⁹ In sex tribulationibus liberabit te, et in septima non tanget te malum. ⁸⁴ ²⁰ In fame eruet te de morte, et in bello de manu gladii. ⁸⁵ ²¹ A flagello linguæ absconderis, et non timebis calamitatem cum venerit. ⁸⁶ ²² In vastitate et fame ridebis, et bestias terræ non formidabis. ⁸⁷ ²³ Sed

ejus consilio militent; et quod sine ejus voluntate geritur, ejus voluntati contrarium non sit, unde: Omnia quæcunque voluit, etc.

⁸⁰ + **5.14 Per diem incurrent.** Quia in ipsa veritatis præsentia, perfidiæ errore cæcati sunt, videntes miracula Christi et de ejus deitate dubitantes. Quasi in nocte. Palpando quærimus quæ oculis non videmus: Judæi miracula viderant, et adhuc quasi palpantes quærebant: Si tu es Christus, dic nobis palam Joan. 10.. Sed horum manibus diu retineri non potuit Christus. Per diem incurrent tenebras. Ibid. Mens invidi cum de bono alieno affligitur, de radio solis obscuratur. Et quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Dies boni operis in proximo exterius lucet: quasi in nocte palpant, quia, livore cæci, aliqua quæ reprehendant, invenire satagunt. Ecce Loth, id est, justus malis adversantibus intra domum recluditur et munitur, id est ad mentem revertitur et manet interius, Sodomitæ cæci circumeunt, id est, invidentes facta dictaque scrutantur, nec ostium, id est, aditum reprehensionis, inveniunt, sed parietem palpant, quia ubique laudabilis actio justis eis obviat. Palpabunt. Sed pauper spiritu, id est, qui apud se non est elatus: salvatur a gladio oris, id est, iniqua persuasione.

⁸¹ + **5.15 Porro salvum faciet egenum a gladio oris.** Gladius oris est accusatio Judæorum. Manus violenti, gentilitas quæ crucifixit: sed hos Christus resurgendo superavit. In quo egeno, id est, humili populo fidelium spes vitæ sequentis solidatur. Iniquitas autem, quæ modo dilatat os suum in contumeliam Christi, claudet per supplicium, vel conversa cessat ab injuriis. Eadem de pravis generaliter. De manu violenti pauperem. Id est adversa potestate, ut nec blandimentis suasionum trahatur, nec dolore suppliciorum frangatur. Pauper autem non trahitur, quia spes ejus fixa in æternis contra hæc solidatur. Ad cujus spei fructum cum pauper venerit, elatus obmutescit, et contrahit os: quia tormenta linguam ligant, quæ loquebatur contra justos detrahendo. Sed ut electus supplicia evadat, et ad præmia pertingat, debet hic flagellis purgari, unde subdit:

⁸² + **5.17 Increpationem ergo Domini ne reprobis.** Ibid. Reprobat qui se injuste pati conqueritur. Eliphaz ergo putans Job pro purgatione percuti, non probatione fortitudinis, quia Job libere loquitur, causas suæ percussiois quærens, putat eum increpationem Domini reprobare. Sic hæretici quod recte ab Ecclesia agitur, ad malum convertunt.

⁸³ + **5.18 Quia ipse vulnerat.** IDEM. Duobus modis vulnerat Deus quos ad salutem reducit. Aliquando percutit in corpore ut mentem sanet; aliquando sine exterioribus flagellis mentis duritiam suo desiderio percutit, et sic eam sanat, quæ secunda in mundo mortua quiescebat. Sed, dum mens ad Deum anhelat et omnia sæcularia despicit, omnia mox ei vertuntur in tentationem, et eam affligunt; sed, dum transitorio labore atteritur, a perpetuo liberatur, et ideo subdit:

⁸⁴ + **5.19 In sex tribulationibus.** Ibid. Senario, quem septimus sequitur, præsentis vitæ operatio et discursus signatur: quia, sexto die Deus omnia perficiens, hominem condidit, et septima quievit, qui non habet vesperam, id est, finem; in septima ergo tribulatione liberat, ne in septima malum attingat: quia hic paterne erudiens atterit, sed in die judicii a verberibus abscondit.

⁸⁵ + **5.20 In fame.** Ibid. Enumerat mala præsentis vitæ et adjutoria Dei. Fames mentis est silentium verbi Dei: quo subtracto, tentatio carnis invalescit, quæ est bellum. Sed Deus etiam in fame a morte animam eripit, quia verbo suo reficit. Et in bello. Contra tentationes carnis fortes facit. Sed talis factus aliquando detractiones metuit, unde addit:

⁸⁶ + **5.21 A flagello linguæ.** Id est, ab exprobratione contumeliæ, propter quam irrisus a bono cessat; unde David: Et a verbo aspero. Ab hac sanctus absconditur, quia, dum hic laudem non quærit, nec contumelias sentit; sed, quia post hæc aliquis cruciatus corporum timet, sequitur: Et non timebis calamitatem. Id est, persecutionis: sed, quia talis in terrore judicii futuri securitatem sibi parat, subdit:

⁸⁷ + **5.22 In vastitate et fame.** Vastitas es gehenna quæ foris, etc., usque ad ut in articulo

cum lapidibus regionum pactum tuum, et bestiae terrae pacificae erunt tibi. ⁸⁸
²⁴ Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum; et visitans speciem tuam,
 non peccabis. ⁸⁹ ²⁵ Scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum, et
 progenies tua quasi herba terrae. ⁹⁰ ²⁶ Ingredieris in abundantia
 sepulchrum, sicut infertur acervus tritici in tempore suo. ⁹¹ ²⁷ Ecce hoc, ut
 investigavimus, ita est: quod auditum, mente pertracta.] ⁹²

6Respondens autem Job, dixit: ² [Utinam appenderentur peccata mea
 quibus iram merui, et calamitas quam patior, in statera ! ⁹³ ³ Quasi arena

mortis ejus impetus non horreat, subditur: Et bestias terrae. Quae tempore mortis ad rapiendas animas effrenantur, sed saevientes non timet, qui blandientes secutus non est: et initium retributionis est, in obitu securitas mentis. Cum autem bene vivitur, cavendum est ne quis despectis caeteris de singularitate gloriatur, sed sociale bonum recogitet, unde addit:

⁸⁸ + **5.23 Sed cum lapidibus regionum pactum.** Quasi divisae sunt regiones gentium, ecclesiae moribus et linguas distantes; lapides electi, qui in aedificio ponuntur. Qui ergo recte vivit pacto se lapidibus jungit: quia in eo quod mundum deserit, sanctis per imitationem se alligat; unde impugnatio crescit, qua tamen attritus humiliter Deo subditur, unde subjicit: Et bestiae terrae. Non pacatae sed pacificae, quia non pacem habent, sed pacem faciunt; quia cum acrius homo a diabolo impugnatur, amplius ad amorem impellitur, et cum eo robustior pax efficitur. Vel bestiae sunt motus carnis, quae continentia quasi cavea pressae, etsi tentando rugiunt, non tamen ad effectum quasi ad rabiem morsus excedunt, in quo sunt pacificae. Vel quia perturbant, amplius illud, ubi nulla contradictione vivitur, diligitur: et sic ad amorem intimae quietis impellunt.

⁸⁹ + **5.24 Et scies quod pacem.** GREG. Pax vel inchoata, quae hic est concepta ex desiderio Dei; vel plena, quae in futuro ex visione Dei. Cum ergo mens Deo vel caro menti subjugatur, tabernaculum justitiae, id est, corpus quod mens inhabitat, pacem habet motibus desideriorum sub justitia refrenatis. Sed nihil est haec castitas carnis, si non adsit mentis suavitas in amore proximi. Et visitans speciem tuam non peccabis. Ibid. Species nostra est proximus, etc., usque ad quia ex semine boni operis uberes fructus praedicationis colligit; unde subditur:

⁹⁰ + **5.25 Scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum.** Ille enim bene loquendi facundiam accipit, qui bene vivit, nec conscientia loquentem praepedit. Hinc est quod Aegyptii servi facti, frumenta ad semen percipiunt, qui ante liberi ad esum acceperant: quia cum plene Deo subdimur, verbo praedicationis replemur. Ante liberi sacro eloquio pasti; et tamen ad quaedam quae in mundo petimus vacantes. Ex praedicatione, magna proles fidelium sequitur. Et hoc est: Et progenies tua, quasi herba terrae. Id est, innumerabilis. Vel herbae comparatur, quia, arentem mundi gloriam deserens, spe interna virescit. Justo autem non sufficit haec magna exterius agere, nisi etiam per contemplationem in aeterna penetret; unde subditur:

⁹¹ + **5.26 Ingredieris in abundantia sepulchrum.** Ibid. Sepulchrum est contemplatio, etc., usque ad quod utilitati proximorum refundant. Sicut infertur acervus tritici. Quia tempus actionis primum est, extremum contemplationis. Et necesse est ut perfectus mentem prius virtutibus exerceat, et eam postea in horreum quietis condat. Vel sepulchrum est quies aeterna, in qua tanto verius quiescitur, quanto perfectius vita corruptionis necatur. Hanc in abundantia ingreditur, qui post congesta hujus vitae opera, huic mutabilitati plene mortuus, in secreto veri luminis occultatur, sicut triticum: quia justus in alieno tempore percussiones sentiunt, sed in suo, ut grana, in horreum intrant.

⁹² + **5.27 Investigavimus.** In hoc notat se, non secundum superficiem dixisse supra sepulchrum, bestias, lapides, tabernaculum, et hujusmodi, sed in his interiora quaesisse. Quod auditum mente pertracta. Verba jactantiae; et si bene docuit, imperitia est velle docere meliorem: unde dicta amicorum etsi recta, non recte dicta arguuntur.

⁹³ + **6.2 Utinam appenderentur.** Tactus flagellis verbis lacessitur, non ut non erectus in defensionem contumax caderet: sed ut percussus tacens gratias egit, lacessitus recta respondit: utinam appenderentur peccata. Statera. Ibid. In manu patris Christus habens lancem misericordiae et justitiae, peccatum per misericordiam laxans, leve esse; calamitatem moriendo gravis esse ponderis ostendit. Cui et hoc gratiae dat, ut ipsa cognoscibilis sit calamitas. Caecus enim homo in exilio, quasi in patria, gaudebat: sed Deus extra apparens hominem intus revocat, ut viso quod amisit,

maris hæc gravior appareret; unde et verba mea dolore sunt plena: ⁹⁴ ⁴ quia sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum; et terrores Domini militant contra me. ⁹⁵ ⁵ Numquid rugiet onager cum habuerit herbam? aut mugiet bos cum ante præsepe plenum steterit? ⁹⁶ ⁶ aut poterit comedi insulsum, quod non est sale conditum? aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem? ⁹⁷ ⁷ Quæ prius nolebat tangere anima mea, nunc, præ angustia, cibi mei sunt. ⁹⁸ ⁸ Quis det ut veniat petitio mea, et quod expecto tribuat mihi Deus? ⁹ et qui cœpit, ipse me conterat; solvat manum suam, et succidat me? ⁹⁹ ¹⁰ Et hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat, nec contradicam sermonibus Sancti. ¹⁰⁰ ¹¹ Quæ est enim fortitudo mea, ut sustineam? aut quis finis meus, ut patienter agam? ¹⁰¹ ¹² Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. ¹³ Ecce non est auxilium mihi in me, et necessarii

grave doleat quod tolerat; dicit ergo: Utinam appenderentur. Id est, malum nostræ, etc., usque ad pensans judicia Dei quibus affligitur, et hoc est:

⁹⁴ + **6.3 Unde et verba mea dolore sunt plena, quia sagittæ Domini.** Id est, percussio animadversionis Dei, quæ non me, ut multos, inmundatum dimittit.

⁹⁵ + **6.4 Ebibit spiritum.** GREG. Id est, elationem comescit, ut dicat: Defecit spiritus meus Psal. 76.. Et non solum gemo quod patior, sed timeo quod minaris, et hoc est: Terrores Domini militant: ne post hoc mors æterna sequatur. Sed quia staturæ adventum desiderat, quo ardore eumdem gentilitas, et Judæa sitiatur, supponit, cum ait:

⁹⁶ + **6.5 Nunquid rugiet onager,** id est, agrestis asinus, etc., usque ad sed carnaliter tenebatur, subdit:

⁹⁷ + **6.6 Aut poterit comedi insulsum.** Sal est virtus occultæ intelligentiæ, etc., usque ad convertendo esuriens recepit. Ibid. Ille desiderat stateram, nos jam per fidem ejus vivimus; sed tamen pro purgatione sagittas ejus patimur, et terrore futuri timemus. Sed quia filii sumus, non debemus timere ut Dominum, sed diligere ut Patrem, et ad eum anhelare, ubi cibo, id est, æternitate ejus pascamur, pro quo modo rugimus, unde: Nunquid rugiet onager. Ibid. Onager, est populus qui, etc., usque ad etiam ab hujusmodi verbis se separant, et hoc est: Aut poterit comedi insulsum. Sed jam in alto positi, a stultis semoti, sæpe dum sola propria ad ferendum dura procurant, pro amore veritatis non sunt accincti. Aut potest aliquis gustare. GREG. Durum est petere quod cruciat, quod vitam fugat, sed sæpe cum fit in alto, ad ferenda stultorum mala se inclinat, ut eos trahat. Aucto enim desiderio cœlestium angustiat, et præ dulcedine illorum amara sæculi non metuit. Unde, et post impossibilem mortis gustum, subdit:

⁹⁸ + **6.7 Quæ prius nolebat tangere,** id est, mala sæculi jam sunt dulces cibi præ amore cœli. Et cum hæc dulcia sint, Quis det ut veniat petitio mea?

⁹⁹ + **6.9 Qui cœpit, ipse me conterat.** GREG. in Job lib. 7. Conterit adversarius, et defecit a te homo. Conterit Deus, et fractus a vitiis in virtute solidatur. Qui ergo per flagella Deo appropriare desiderat, dicit: Qui cœpit, ipse conterat, quia aliquando incipit Deus contritionem vitiorum, et in ipso proventus initio homo extollitur, et sic hostis exclusus, gravior assumptis aliis spiritibus surripit, et virtutes conterit. Solvat manum, id est, exerceat effectum; dum enim inflatus longa prosperitate amorem suum per flagella non exercet, quasi manum ad ferienda vitia ligatam tenet, unde peccanti populo dicit: Jam non irascar tibi, et zelus meus recessit a te. Succidat me. Cum enim dolor vel tentatio non percutit, elatio mentis succisa cadit, ut jam quærat manum levantis.

¹⁰⁰ + **6.10** Et hæc mihi sit consolatio ut affligens.] Ibid. Quasi quibusdam hic parcat, ut æternum feriat; sed me hic non parcens feriat, quod est mihi consolatio. Timent enim sancti hic sibi parci. Quod hæc non tument, sed humili mente dixit, ostendit in his. Nec contradicam sermonibus. Sermones Dei ad nos: non modo dicta, sed et facta, ut hic percussio Job; cui murmurando non contradicit, quia et quem feriendo tolerat, sanctum vocat.

¹⁰¹ + **6.11** Quæ est enim fortitudo mea? Ibid. Alia est fortitudo bonorum, etc., usque ad et pro ea quam non amat, pati recusat, dicit ergo: Quæ est enim fortitudo, aut quis finis? Id est, mala, etc., usque ad unde infirmus habet vires, unde subjungit:

quoque mei recesserunt a me. ¹⁰² ¹⁴ Qui tollit ab amico suo misericordiam, timorem Domini derelinquit. ¹⁰³ ¹⁵ Fratres mei præterierunt me, sicut torrens qui raptim transit in convallibus. ¹⁶ Qui timent pruinam, irruet super eos nix. ¹⁷ Tempore quo fuerint dissipati, peribunt; et ut incaluerit, solventur de loco suo. ¹⁰⁴ ¹⁸ Involutæ sunt semitæ gressuum eorum; ambulabunt in vacuum, et peribunt. ¹⁰⁵ ¹⁹ Considerate semitas Thema, itinera Saba, et expectate paulisper. ¹⁰⁶ ²⁰ Confusi sunt, quia speravi: venerunt quoque usque ad me, et pudore cooperti sunt. ¹⁰⁷ ²¹ Nunc venistis; et modo videntes plagam meam, timetis. ¹⁰⁸ ²² Numquid dixi: Afferte mihi, et de substantia vestra donate mihi? ¹⁰⁹ ²³ vel: Liberate me de manu hostis, et de manu robustorum eruite me? ²⁴ Docete me, et ego tacebo: et si quid forte ignoravi, instruite me. ¹¹⁰ ²⁵ Quare detraxistis

¹⁰² + **6.13 Ecce non est auxilium.** Ad majoris quoque meritum fortitudinis, quomodo a proximis destituitur, addit: Necessarii quoque. Si exterius despectus, intus solio iudicii præsidet; nam ad sententias erumpit: Qui tollit, etc.

¹⁰³ + **6.14 Qui tollit ab amico suo.** Ibid. Amicus est quilibet proximus, etc., usque ad qui intus dudum æterna negligendo perierunt: de quibus recte dicitur:

¹⁰⁴ + **6.17 Et ut incaluerint,** id est, cum per cognitionem pœnæ fervere cœperint, a delectatione carnis, quam desiderio tenebant, separabuntur. Mali æterna non intelligunt, nisi cum jam pro terrenis puniuntur: tunc mens æstuat, et igne seræ pœnitentiæ se inflamat; tunc ejus duritia per supplicium liquatur, unde propheta: Tantummodo vexatio sola intellectum dabit auditui Isai. 28., hoc tunc passuri, interim his implicantur.

¹⁰⁵ + **6.18 Involutæ sunt.** Omne quod involvitur in se replicatur: sic mali, volentes aliquando bona quasi extra se tensi, ad consueta mala tentati replicantur. Vel involutæ sunt, qui etsi aliquando victa una nequitia pedem levant, regnans altera et ad eam quam vicerant implicat, ut qui jam spreta avaritia adhuc luxuriosus est, pro pretio luxuriæ ad avaritiam redit. Sic ope vicaria fugitivum suum vitia retinent, et quasi laqueis egressus ligant, unde sæpe lapsi ad suas voluptates redeunt, nec curant ea quæ permanent, unde subdit: Ambulabunt in vacuum et peribunt. Quia nihil secum de fructu sui laboris portant. Sed justus in conspectu Domini non apparet vacuum: portat enim manipulos justitiæ. Ab illorum autem imitatione per finem terret, Considerate semitas, etc.

¹⁰⁶ + **6.19 Considerate semitas.** Ibid. Thema interpretatur auster, Saba rete: Auster qui tepore membra dissolvit, est hic fluxa vivendi remissio; rete est actionis obligatio, et fluxus actibus homo implicatur, dum non perfecte mundum deserit, dum non districto studio, sed dissolutis gressibus vadit, ut qui pro amore carnali parentum ad ea quæ Dei sunt præpeditur. Considerate, dicit, quia perversa agendo diligimus, sed hæc visa in aliis dijudicamus, unde ad nos reversi de hujusmodi erubescimus. Expectate paulisper. Quia parum est quidquid finitur; sed qui hoc longum putat, de æternis non curat. Dicta brevitate vitæ contra iniquos insurgit voce justorum

¹⁰⁷ + **6.20 Confusi sunt.** Quia scilicet mali bonos per aspera a spe conantur retrahere: quod si peragunt, exsultant; si non, incassum crudeles fuisse erubescunt; unde et quid in retributione fiat, subdit: Venerunt quoque. In iudicio mali ad justos perveniunt, quia eorum gloriam videbunt, ut gravius doleant videntes quod perdidierunt. Tunc pudor eos operit, cum testis conscientia urit. Eadem spiritualiter. Amici Job confusi sunt, quia dum eum ad desperationem inflectere nequeunt, confunduntur, venerunt dum jam mentis constantiam intus agnoscunt et erubescunt. Quos ostendit de numero eorum qui Deum non timent, nisi suis vel aliorum adversis terri.

¹⁰⁸ + **6.21 Nunc venistis, et modo videntes plagam meam.** Ibid. Quasi, ego Deum et ante adversa timui, vos qui ex amore Deum non timetis, ex solo verberare formidatis.

¹⁰⁹ + **6.22 Nunquid dixi.** Ecclesia substantia hæreticorum quorum figura sunt amici Job non eget, id est, carnali sapientia; et recta, quæ contra diabolium de conversione aliquando loquuntur, audire ab eis renuit, quia per hæc ad perfidiam trahunt. Manus hostis est fortitudo Satanæ. Robusti sunt maligni spiritus. Nunquid dixi: Afferte. Contra divites mundi, etc., usque ad et quod in seipsis despiciunt, et in aliis.

¹¹⁰ + **6.24 Docete me.** Hoc vel prioribus subjungitur, vel per se dicitur per increpationem.

sermonibus veritatis, cum e vobis nullus sit qui possit arguere me? ¹¹¹ ²⁶
 Ad increpandum tantum eloquia concinnatis, et in ventum verba profertis. ¹¹²
²⁷ Super pupillum irruiis, et subvertere nitimini amicum vestrum. ¹¹³ ²⁸
 Verumtamen quod cœpistis explete: præbete aurem, et videte an mentiar. ¹¹⁴
²⁹ Respondete, obsecro, absque contentione; et loquentes id quod justum est,
 iudicate. ¹¹⁵ ³⁰ Et non inuenietis in lingua mea iniquitatem, nec in faucibus
 meis stultitia personabit.] ¹¹⁶

7[Militia est vita hominis super terram, et sicut dies mercenarii dies ejus.
¹¹⁷ ² Sicut servus desiderat umbram, et sicut mercenarius præstolatur finem
 operis sui, ¹¹⁸ ³ sic et ego habui menses vacuos, et noctes laboriosas
 enumeravi mihi. ¹¹⁹ ⁴ Si dormiero, dicam: Quando consurgam? et rursus
 expectabo vesperam, et replebor doloribus usque ad tenebras. ¹²⁰ ⁵ Induta
 est caro mea putredine, et sordibus pulveris cutis mea aruit et contracta est.
¹²¹ ⁶ Dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur, et

¹¹¹ + **6.25 Quare detraxistis.** GREG. Mundus esse debet, etc., usque ad reprehensibilia profertis ad increpandum? Ibid. Duo genera locutionis noxia sunt, quod et perversa laudat et quod etiam recta vituperat; ibi favor, hic ira: de hoc amicos Job arguit; ad quod vitium ex otiosis dictis pervenitur, unde subdit:

¹¹² + **6.26 Et in ventum.** In ventum verba proferre, etc., usque ad sit ergo ostium linguæ quod modo claudatur, modo aperiatur.

¹¹³ + **6.27 Super pupillum.** GREG. in Job lib. 8. Ecce quantæ infirmitatis se esse perpendat, etc., usque ad si tolerat quos non amat, vel si non tolerat quos amat.

¹¹⁴ + **6.28 Videte an mentiar.** Ibid. Quia humilis, quæ dicit, non ex auctoritate præcipit, sed ex ratione persuadet; sed quia occasione rationis, contrarii ad contentionem effrenantur, subdit.

¹¹⁵ + **6.29 Respondete, obsecro absque contentione.** Quia hæretici inquisitionibus non intendunt veritatem assequi, sed victores videri. Et loquentes, etc. Quia qui loquitur, iudicio auditoris subditur. Inter cor et linguam ejus æquus arbiter sit, ut nihil præcipitanter de corde per linguam prodeat, sed prius examinet quam dicat. Et quia qui prius de suis, recte iudicant de dictis alienis, addit:

¹¹⁶ + **6.30 Et non inuenietis in lingua mea.** Quia non vobis in me stultitia sonat, si a vestra conscientia non procedat; sic Ecclesia prius falsa hostium destruit, post vera aperit, quibus non est locus dum falsa pro veris habentur; per linguam aperta locutio, per fauces occulta tractatio, quia quod Ecclesia foris prædicat, vivendo custodit.

¹¹⁷ + **7.1 Et sicut dies mercenarii.** GREG. Qui dies cito transire optat, ut ad laboris præmium veniat, sic omnis justus; et sicut ille in alienis laboribus sudat, sed proprium præmium sibi parat, sic justus in mundanis malis sudat, ut cœlestia bona capiat. Cavet ne vacuus ab opere dies eat, et præmium minuatur. Patitur dura, ut magis coronetur, licet merces jam sit in corde; sed tamen gravius æstus sentitur in corpore, ut post sit refrigerium in quiete, et hoc est:

¹¹⁸ + **7.2 Sicut servus.** Bene omnis electus servus dicitur, quamdiu sub iugo corruptionis hujus est, antequam veniat in libertatem gloriæ. Et sicut mercenarius. Qui de gravitate operis lacessit, nisi spe finis relevaretur, sed illo viso nihil putat quod sentit.

¹¹⁹ + **7.3 Menses vacuos.** A rebus mundi, quia non eas quærunt per actus suos boni, et noctes adversitatum tolerant laboriosas, quando jam sunt in cruciatu corporis. Vel menses vacui, quia modo est labor, sed nondum præmium. Noctes laboriosas. Enumerat, etc., usque ad eo magis gemit diu nescisse quod quærît, et quod inaniter laboravit.

¹²⁰ + **7.4 Si dormiero.** Ibid. Secundum historiam animus dolentis exprimitur, qui, cogente mœstitia, per diversa desideria vagatur; in nocte diem, in die vesperam desiderat, quia dolor non sinit placere quod adest; et jam hoc expertus grave, consolante desiderio aliud exspectat; sed nec sic dolor finitur, unde: Et replebor doloribus. Causa autem doloris hæc est:

¹²¹ + **7.5 Induta est.** Ibid. Eadem subtilius in Ecclesia, etc., usque ad non eis est hic integra salus, unde subdit: Et replebor doloribus usque ad tenebras. Quia securitatem non invenit, donec

consumpti sunt absque ulla spe. ¹²² 7 **Memento quia ventus est vita mea, et non revertetur oculus meus ut videat bona.** ¹²³ 8 **Nec aspiciet me visus hominis; oculi tui in me, et non subsistam.** ¹²⁴ 9 **Sicut consumitur nubes, et pertransit, sic qui descenderit ad inferos, non ascendet.** ¹²⁵ 10 **Nec revertetur ultra in domum suam, neque cognoscet eum amplius locus ejus.** ¹²⁶ 11 **Quapropter et ego non parcam ori meo: loquar in tribulatione spiritus mei; confabulabor cum amaritudine animæ meæ.** ¹²⁷ 12 **Numquid mare ego sum, aut cetus, quia circumdedisti me carcere?** ¹²⁷ 13 **Si dixerō: Consolabitur me lectulus meus, et relevabor loquens mecum in strato meo:** ¹⁴ **terrebis me per somnia, et per visiones horrore concuties.** ¹⁵ **Quam ob rem elegit suspendium anima mea, et mortem ossa mea.** ¹²⁸ 16 **Desperavi: nequaquam ultra jam vivam: parce mihi, nihil enim sunt dies mei.** ¹²⁹ 17 **Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum?** ¹³⁰ 18

penitus tempus tentationis relinquit. Doloris autem causam subdit: Induta est caro, id est, carnalis vita quam ago, vel mala operatione polluitur, vel inde restricta, ex memoria imaginibus peccatorum fuscatur, quæ quasi pulvis ante oculos surgunt. Ecclesia vero in quibusdam putredinem luxuriæ carnis sentit, in quibus terrenis actibus deditis pulvere conspergitur: de utrisque subdit: Cutis mea. Cutis sunt in Ecclesia, qui solis exterioribus curis vacant: quorum corda desperatio siccat, et ideo contrahuntur, non extenti per longanimitatem ad æternam vitam: præsentibus hærent: quod ideo fit, quia non attendunt quam fugitiva hæc vita sit. Sed Ecclesia econtra:

¹²² + **7.6 Dies mei velocius.** Sicut tela filis, sic vita diebus singulis proficit: sed quo magis crescit, ad incisionem tendit. Sed et telæ festinantiam velocitas vitæ transit, quæ semper deficit. Et ideo electi cor non in ea figunt, unde ait: Et consumpti sunt, id est, nullam mihi fiduciam pono in his: quod faciunt reprobi, ego non.

¹²³ + **7.7 Memento.** Ibid. Id est, benignus velociter transeuntem respice, quia humanæ brevitatis consideratio, Deo est grata oblatio. Quia ventus est. Vita æterna et solida: hic vita nec solida nec manens iudicatur. Ibid. Et quia postquam transit vita, non est locus merendi veniam, subdit: Et non revertitur. Id est, post mortem, mens suam retributionem videns, non revocatur ad exhibenda bona opera: unde dives de se desperans, quod est aggravatio poenæ, pro fratribus rogat. Ecce vita transit, quod sequitur permanet. Post etiam,

¹²⁴ + **7.8 Nec aspiciet me visus hominis.** Id est misericordia Redemptoris, quæ peccantium duritiam emollit, ut cum Petrum respexit Luc. 22.; sed post mortem non liberat, quem ante gratia non reformat. Non visus hominis, sed, Oculi tui in. GERG. Id est, districtum iudicem ad feriendum videbis, et qui hic expectatus ad pœnitentiam substiti, jam non subsistat. Hoc justo convenit, qui timet omne quod agit, et remota pietate se periturum præscit, et non subsistit ante oculos, quia poenæ vita non sufficit, si justitia eum premit. Nec enim astra, id est qui sanctitate lucent, coram eo munda sunt. Culpa autem et poena humani generis breviter subditur.

¹²⁵ + **7.9 Sicut consumitur nubes.** Ibid. Nubes ad alta levatur, etc., usque ad vade in domum tuam.

¹²⁶ + **7.10 Neque cognoscet eum amplius locus.** Ibid. Locus hominis Deus est, etc., usque ad adhuc de corruptione carnis contradictionem sentit.

¹²⁷ + **7.12 Nunquid mare sum.** Ibid. Carcer, est caro quæ impedit, etc., usque ad nunc subdit consilium contra ea.

¹²⁸ + **7.15 Quamobrem elegit.** Ibid. Anima, est intentio mentis, etc., usque ad si hoc mihi facturus es interfice me.

¹²⁹ + **7.16 Parce mihi, Domine,** ut æterna des, quia contemptu illorum hæc melius sperantur. Dum parci sibi petit, probat quod non a Deo desperavit; quod est, suspendium elegit, hoc est, desperavit, de eodem intulit, parce: quod est, mortem ossa: hoc est, non ultra vivant hoc tertio. Nihil enim sunt dies mei. Qui æterna considerat, ad se rediens bene hos dies nihil vocat, et districte iudicari formidat.

¹³⁰ + **7.17 Quid est homo.** Ibid. Magnificat Deus hominem multo spirituali munere, et erga eum ponit cor, quia pro datis districtius iudicat. Sed quid homo? quasi: etsi magnificatus ultra se donis tuis, tamen quia caro est, si sine pietate iudicetur, ferre non potest, unde adhuc addit:

Visitas eum diluculo, et subito probas illum. ¹³¹ ¹⁹ Usquequo non parcis mihi, nec dimittis me ut glutiam salivam meam? ¹³² ²⁰ Peccavi; quid faciam tibi, o custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi, et factus sum mihimetipsi gravis? ¹³³ ²¹ Cur non tollis peccatum meum, et quare non aufers iniquitatem meam? ecce nunc in pulvere dormiam, et si mane me quæsieris, non subsistam.] ¹³⁴

8Respondens autem Baldad Suhites, dixit: ¹³⁵ ² [Usquequo loqueris talia, et spiritus multiplex sermones oris tui? ¹³⁶ ³ Numquid Deus supplantat iudicium? aut Omnipotens subvertit quod justum est? ¹³⁷ ⁴ Etiam si filii tui peccaverunt ei, et dimisit eos in manu iniquitatis suæ: ¹³⁸ ⁵ tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum, et Omnipotentem fueris deprecatus; ⁶ si mundus et rectus incesseris: statim evigilabit ad te, et pacatum reddet habitaculum justitiæ tuæ, ¹³⁹ ⁷ in tantum ut si priora tua fuerint parva, et

¹³¹ + **7.18 Visitas eum diluculo.** Diluculum est cum de nocte vitiorum et ignorantiae ad lucem venit homo, in quo et mox probatur: ne enim bona a se habere gloriatur, tentatione concuti permittitur, ut altitudo Dei et sui infirmitas videatur, sicut Salomon post sapientiam tentatur a meretricibus; hæc tota hac mortalitate homo patitur unde: Usquequo non parcis mihi.

¹³² + **7.19 Salivam.** Ibid. Saliva in os a capite labitur, etc., usque ad qui hoc vult mereri, fatetur malum quod fecit: Peccavi, etc.

¹³³ + **7.20 Peccavi, quid faciam tibi.** Ibid. Quasi: quid in recompensationem tibi offeram non invenio, quia omnis virtus hominis ad culpam abluendam infirma est. Vel, quid faciam tibi, quasi: omnia bona non tibi, sed nobis prosunt. O custos hominum. Quia nos sic destituit, ut nos custodire nequeamus, et si quid conamur, peccatis gravamur, unde: Quare posuisti me contrarium. Cum homo serpenti credidit, etc., usque ad sed misericordiam quærit, unde addit:

¹³⁴ + **7.21 Cur non tollis.** Ecce desiderium Mediatoris, qui tollit peccata mundi. Vel, tunc peccatum plene tollitur, cum in corruptionem homo mutabitur. Desiderat ergo Redemptorem vel resurrectionem, unde et poenam quam ex origine meruit, et iudicium quod ex propria actione timet, adjungit. Ecce nunc peccanti homini dictum est: Cinis es, et in cinerem reverteris. Quare posuisti me contrarium. Ibid. Quia inferior, factus contrarius modo superiori, id est Deo: ideo nostrum inferius, id est sensualitas, factum est contrarium superiori, id est spiritui, ut semper pugnent. Mane, id est, in adventu iudicis, cui omnia aperta. Quærere Dei, est districte iudicare, ante quem nec justus subsistit; sed hoc est solatium liberationis, quod se sufficere non posse dicit humilis; plangit ergo mortem quæ nunc est, timet iudicium quod imminet.

¹³⁵ + **8.1 Respondens autem.** GREG. Sciendum est imprimis, quia sicut Eliphaz sanctissimum Job de superbia principaliter notavit, licet et de hypocrisi breviter tetigerit, ita et iste de hypocrisi principaliter notare intendit; sed priusquam hoc faciat, quiddam præmittit unde perpenditur quam onerosa ei fuerint verba ipsius Job, verba scilicet ædificationis: quasi ergo ulterius bene loquentem pati non possit, indignative in hæc verba prorupit, dicens:

¹³⁶ + **8.2 Usquequo loqueris talia.** Quasi dicat: quare loqueris inutilia? et spiritus multiplex. Usque loqueris talia. Ibid. Quia gravia sunt iniquo verba ædificationis quasi ferre non possit; et quia non vult corrigi, bene dicta criminatur. Et spiritus multiplex. Ibid. Dum multipliciter sermoni ejus tribuit, inopiam intelligentiæ ipsius reprehendit. Et nota esse quatuor genera loquendi. Alii enim ampli sunt ore et sensu, qui laudandi sunt; alii vero utroque stricti, qui miserandi; alii sensu ampli, sed non possunt eloqui, qui sunt adjuvandi; alii sensu inopes, sed lingua torrentes, qui despiciendi: quod iste in crimen Job torquet.

¹³⁷ + **8.3 Nunquid Deus.** GREG. Hæc Job nec negaverat nec ignorabat, etc., usque ad quasi juste perierint, alios feriunt, unde subdit:

¹³⁸ + **8.4 Etiam si filii tui peccaverunt, etc. Si diluculo:** quasi ipsi in luce, Ecclesia sit in nocte: quam vocant, ut per cognitionem Dei surgat, et per precem poenitentiae præterita diluat, si mundus in cogitatione, rectus in opere.

¹³⁹ + **8.6 Evigilabit.** Qui ab adjutorio tui modo errantis dormit. Et pacatum reddet. GREG.

novissima tua multiplicentur nimis.¹⁴⁰ ⁸ Interroga enim generationem
 pristinam, et diligenter investiga patrum memoriam¹⁴¹ ⁹ (hesterni quippe
 sumus, et ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram),¹⁴²
¹⁰ et ipsi docebunt te, loquentur tibi, et de corde suo proferent eloquia.¹⁴³
¹¹ Numquid vivere potest scirpus absque humore? aut crescere carectum sine
 aqua?¹⁴⁴ ¹² Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas
 arescit.¹⁴⁵ ¹³ Sic viæ omnium qui obliviscuntur Deum, et spes hypocritæ
 peribit.¹⁴⁵ ¹⁴ Non ei placebit vecordia sua, et sicut tela aranearum fiducia
 ejus.¹⁴⁶ ¹⁵ Innitetur super domum suam, et non stabit; fulciet eam, et non
 consurget.¹⁴⁷ ¹⁶ Humectus videtur antequam veniat sol, et in ortu suo
 germen ejus egredietur.¹⁴⁸ ¹⁷ Super acervum petrarum radices ejus
 densabuntur, et inter lapides commorabitur.¹⁴⁹ ¹⁸ Si absorbuerit eum de

Id est præsentis vitæ tranquillitatem restituet, quam solam æstimant esse Dei remunerationem. Habitaculum justi. Ibid. Consilium mentis dicunt quod pacatur, quia si eos ad sua trahunt, a contentione conticescunt. Opes quoque intelligentiæ promittunt dicendo.

¹⁴⁰ + **8.7 In tantum.** Sed quia verbis eorum non facile creditur, sententias patrum in argumentum sui erroris inflectunt, unde additur: Ut priora. Quia et amissa recuperari, et adhuc majora præsentis vitæ præmia promittunt.

¹⁴¹ + **8.8 Interroga enim genera.** Non videri, sed investigari monent, quia hoc nolunt conspici, quod liquido patet cunctis.

¹⁴² + **8.9 Hesterni:** aliquando moraliter docent ex præteritis præsentia conjici, scilicet ex transitu eorum quod hæc nulla sint, unde subdit, hesterni. Quia, si pristina recolitur generatio, hæc vita cito transire ut umbra cognoscitur.

¹⁴³ + **8.10 Ipsi docebunt.** Laudant patres nobiscum, unde magis nos impugnet. De corde. Ibid. Quasi tu habes simplicitatem spiritus in ore, non in corde: illi contra. Sæpe mali, se non attendentes, bonos lacerant, et vel bona, quæ non videndo, sed audiendo didicerunt, proferunt; vel mala, quæ ipsi agunt, aliis ingerunt, et ita factis se excusant, verbis judicant. Sic Baldath simulator justitiæ contra hypocritas mira dicit, et de his docere justum præsumit, quæ convenirent pravus. Vecors qui, hortis sitiens, in flumine aquam fundit.

¹⁴⁴ + **8.11 Nunquid vivere potest.** Ibid. Scirpo vel carecto hypocritam comparat, etc., usque ad sed alienis criminibus ostendat. Ante omnes herbas. Ibid. Et justi herbæ, secundum carnem, quia omnis caro fenum Isa. 48.; qui arescunt, quia eorum opera cum carnis vita deficiunt. Sed hypocritarum ante: quia mox bona deserunt, ut ea consecuti sunt, propter quæ simulaverunt. Hi sunt fenum tectorum, quod priusquam evellatur, exaruit.

¹⁴⁵ + **8.13 Sic viæ omnium.** Ecce cui comparat scirpum vel carectum: spes hypocritæ est gloria, et hujusmodi sæcularia, quæ pereunt; æterna permanent.

¹⁴⁶ + **8.14 Non ei placebit vecordia.** Ibid. Vecordia est magnam rem vili pretio vendere, id est, bona laboriosa agere pro favore: hac modo delectatur, sed in pœna displicebit, et tunc sciet nihil fuisse omnia quæ transierunt, unde: Et sicut tela aranearum fiducia ejus. Tela aranearum studiose textitur, flatu venti dissipatur: sic, quidquid hypocrita exsudat, favoris aura tollit.

¹⁴⁷ + **8.15 Innitetur super domum suam.** Domus mentis, est quælibet res quam per dilectionem habitat animus: domus ergo hypocritæ, est favor. Vel, domus est fiducia sanctitatis, quæ coram hominibus, sed non coram Deo stabit.

¹⁴⁸ + **8.16 Humectus videtur.** Scirpus, hypocrita, in nocte humidus videtur, id est, gratia sanctitatis infusus apparet hominibus, sed coram sole in die iudicii arescet. Et in ortu suo germen. Quælibet herba prius a terra producitur, etc., usque ad hypocrita, etiam cum recte agit, a multis vult videri.

¹⁴⁹ + **8.17 Super acervum petrarum.** Ibid. Radices sunt cogitationes; lapides, quia non additur vivi, homines boni et mali sunt; hypocrita ergo qui inter lapides moratur, cogitationes in quærenda admiratione hominum multiplicat: per omnia enim quæ agit occulta cogitatione laudes quærit, palam habens quod hostes prædentur. Ut Ezechias, qui post multa beneficia sibi facta, nuntiis regis Babylonis omnia sua bona ostendit: unde mox audit: Tollentur omnes in Babylonem II Reg. 20.; ita et dum laus quæritur, virtus et pulchritudo in manus inimici traditur, unde Baldad

loco suo, negabit eum, et dicet: Non novi te. ¹⁹ Hæc est enim lætitia viæ ejus, ut rursus de terra alii germinentur. ²⁰ Deus non projiciet simplicem, nec porriget manum malignis, ¹⁵⁰ ²¹ donec impleatur risu os tuum, et labia tua jubilo. ¹⁵¹ ²² Qui oderunt te induentur confusione, et tabernaculum impiorum non subsistet.] ¹⁵²

9Et respondens Job, ait: ¹⁵³ ² [Vere scio quod ita sit, et quod non justificetur homo compositus Deo. ³ Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere unum pro mille. ¹⁵⁴ ⁴ Sapiens corde est, et fortis robore: quis restitit ei, et pacem habuit? ¹⁵⁵ ⁵ Qui transtulit montes, et nescierunt hi quos subvertit in furore suo. ¹⁵⁶ ⁶ Qui commovet terram de loco suo, et columnæ ejus concutiuntur. ¹⁵⁷ ⁷ Qui præcipit soli, et non oritur, et stellas claudit quasi sub signaculo. ¹⁵⁸ ⁸ Qui extendit cælos solus,

dicit: Et inter lapides commorabitur. Quia ibi stat, ubi suæ mentis intentionem solidat: qui etsi sit plenus bonis, si absorberit eum Deus, id est, per mortem tulerit, de loco, id est favoribus hujus vitæ; dicet: non novi te, ut fatuis virginibus dicitur Matth. 25.: et merito, quia non satis est ei nisi et alios sibi similes fecerit, et hoc est quod dicit: hæc est enim lætitia viæ ejus. Hæc est enim lætitia, etc. Ibid. Ut et pro illorum reatu puniatur, sed:

¹⁵⁰ + **8.20 Deus non projiciet simplicem.** Cujus simplicitas modo a calliditate duplicium vocetur fatuitas. Nec porriget manum. Ibid. Ut ab imo quo quærunt gloriam elevet. Maligni sunt hypocritæ qui nec bona bene agunt. Vel quia proximo exterius puros et simplices se ostendunt, interius duplicitatem celant; contra quos dicit Moyses: Non induas vestem ex lana linoque contextam. Deut. 22.

¹⁵¹ + **8.21 Donec impleatur.** Non quod post, quod constat: sed non ante, quod dubium hominibus potest videri: quasi, nec ante iudicium simplices deserit, nec malos percutere desinit. Impleatur risu os tuum, id est mens gaudii æternæ securitatis, unde: Et labia tua jubilo. Jubilum cum tanta lætitia corde concipitur, quam sermo non explicet, sed tamen os sonet.

¹⁵² + **8.22 Qui oderunt.** Ibid. Justorum hostes in iudicio confusio induet, quia tunc viso iudice mala omnia ante oculos mentis versantur, et reatus deprimens eos undique vestit. Qui ad hoc ideo veniunt, quia sola hic transitoria dilexerunt, unde addit: Et tabernaculum, id est ædificatio æternæ felicitatis, quam supra se casuram multiplicant, ut se hic a necessatibus quasi ab æstu et imbre defendant: in qua mens habitat, quam bonus viator despicit.

¹⁵³ + **9.1 Et respondens Job ait.** GREG. in Job. Perversi, quibus loquens persona displicet, omnia quæ dicit, prava seu recta impugnant; sed Job cui non displicet persona, sed culpa, videns Baldath recta dixisse: Nunquid Deus supplantat iudicium: et vera contra hypocritas protulisse, audita probat. Vere scio quod homo humilis et Deo suppositus iustitiam accipit, compositus perdit, quia qui se ei comparat, quod Dei est sibi arrogans, bono quod accepit, se privat. Sed et omne meritum nostræ virtutis si districte iudicetur vitium est.

¹⁵⁴ + **9.3 Si voluerit contendere cum eo,** Ibid. de suis meritis præsumendo, et gloriam suæ virtutis, non Deo, sed sibi arrogando. Non poterit ei respondere unum pro mille. Ibid. Id est non poterit se, etc., usque ad ne autem contendat, infirmum terreat visa ejus potentia.

¹⁵⁵ + **9.4** Quis restitit ei et pacem habuit. Quis creat ut sibi creata convenient, ordinat in quo sit eis pax, et qui ejus dispositioni repugnare conatur, pacem perdit, ut angelus, qui, sua inquietudine elatus, homo qui carnis molestia vexatur, quia conditori subesse noluit, pacem uterque amisit.

¹⁵⁶ + **9.5 Qui transtulit montes,** etc. Ibid. Dicta generaliter confusione superbæ, quæ poena maneat elatos in interitu Israël ostendit. Transtulit montes, sanctos prædicatores a Judæis ad gentes, quod nescierunt Judæi, qui, in hoc subversi sunt, putantes sibi gaudium quod lumen perdiderunt. Translatis montibus, commovet terras.

¹⁵⁷ + **9.6 Commovet terram de loco.** Quia Judæos de finibus suis per Romanos extraxit. Columnæ. Sacerdotes, principes, legis doctores. Concussi sunt, quia nec ipsi sibi vivere permissi sunt, unde apostolos expulerunt, præterea in erroris sui tenebris deserti sunt.

¹⁵⁸ + **9.7 Qui præcipit soli.** Ibid. Sol per diem lucet, etc., usque ad in omnes gentes dilatatur. Unde:

et graditur super fluctus maris. ¹⁵⁹ ⁹ Qui facit Arcturum et Oriona, et Hyadas et interiora austri. ¹⁶⁰ ¹⁰ Qui facit magna, et incomprehensibilia, et mirabilia, quorum non est numerus. ¹⁶¹ ¹¹ Si venerit ad me, non videbo eum; si abierit, non intelligam. ¹⁶² ¹² Si repente interroget, quis respondebit ei? vel quis dicere potest: Cur ita facis? ¹⁶³ ¹³ Deus, cuius iræ nemo resistere potest, et sub quo curvantur qui portant orbem. ¹⁶⁴ ¹⁴ Quantus ergo sum ego, ut respondeam ei, et loquar verbis meis cum eo? ¹⁶⁵ ¹⁵ qui etiam si habuero quippiam justum, non respondebo: sed meum iudicem deprecabor. ¹⁶⁶ ¹⁶ Et cum invocantem exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam. ¹⁶⁷ ¹⁷ In turbine enim conteret me, et multiplicabit vulnera mea, etiam sine causa. ¹⁶⁸ ¹⁸ Non concedit

¹⁵⁹ + **9.8 Qui extendit cœlos.** Ibid. Id est, apostolos a Judæis fugatos ubique facit honorari. Solus. Qui mire hoc dispensavit, et cum amaritudo mundi in nece bonorum sæviret. Graditur super fluctus, id est, calcatur dum mitigat admiratione signorum. Jeremias: Posui arenam terminum mari Jer. 5, id est, ad frangendam gloriam mundi, abjectos et pauperes elegit; dum autem mare sævit, Ecclesia proficit.

¹⁶⁰ + **9.9 Qui facit arcturum.** Ibid. Nominibus philosophorum utitur, etc., usque ad imo ut arcturus versatur, erigitur. Oriona. Ibid. Qui hiemali tempore oriuntur, etc., usque ad sed placidos in eorum necem erexit. Hyadas. In fronte Tauri in vere nascuntur, etc., usque ad supernæ patriæ interna perveniat, unde addit: Et interiora austri. Auster fervor Spiritus sancti, etc., usque ad melius deficiendo comprehendit, dicens:

¹⁶¹ + **9.10 Qui facit mihi.** Melius explet, qui se non posse explere fatetur, et facundius loquitur qui obstupescendo tacet. Magna virtute. Et incomprehensibilia ratione. Et mirabilia quorum non multiplicitate. Sed quid miremur quæ extra nos sunt, cum et hoc quod erga nos agitur, ignoramus? Si venerit ad me.

¹⁶² + **9.11 Si venerit ad me.** Ibid. Venit, cum dona dat, etc., usque ad et tamen sic cæcus homo rationem reddet de actibus Deo.

¹⁶³ + **9.12 Si repente inter.** Ibid. Repente interrogat, cum inopinatos, etc., usque ad, quod planius ostenditur dum subditur: Quis dicere potest, cur ita facis? Facta Dei debemus venerari, etc., usque ad quam superbus inextinguibiliter accendit, unde ait:

¹⁶⁴ + **9.13 Deus cuius iræ resistere nemo potest.** Moyses et Phinees et alii sancti, etc., usque ad ab his reversus ad se humiliter præ potestate Dei sibi vilescit.

¹⁶⁵ + **9.14 Quantus ergo se.** Ibid. Id est, si angelus hunc considerare non sufficit, qua mente de ejus iudiciis disputo qui carne premor? Verba nostra ad Deum sunt opera, sed his quia non potest homo loqui cum Deo, quia in eis apud subtile iudicium Dei nulla fiducia est, unde addit:

¹⁶⁶ + **9.15 Qui etiam si habuero, etc., deprecabor.** Prece post justitiam Dei indiget, ut quæ minus ex se, ex pietate iudicis valeat. Etsi plena in perfectioribus sit justitia, haberi de illa, Quidpiam, dicitur, quia mens hominis quæ comprehendit vix peragit, et parum est quod comprehendit. Oratio vero, quia multis cogitationibus quatitur, etsi auditur, repellit timet.

¹⁶⁷ + **9.16 Cum invocantem exaudierit me non.** Ibid. Cum enim ut ait David modo ascendunt usque ad cœlos Psal. 106., cum summa penetrant, modo descendunt in abyssos, per turpia tentamenta, certitudinem exauditionis non habent. Vide quam subtiliter se iudicat, infirmitatem suam aperit. Quantus ergo. In justitia non confidit, sed ad precem confugit: qui, etiamsi habuero quidpiam justum, de ipsa quoque prece pavidus ait: Cum invocantem. Ideo sic circumspicit, quia vim iudicii se non posse ferre videt, de quo ait:

¹⁶⁸ + **9.17 In turbine etiam conteret me.** Qui in tranquillitate expectatus contempsit, in turbine conteretur. Turbine: quia in commotione elementorum ibi districte requiri opera timet: cum et quosdam sine operibus originali reatu damnari videt, quorum voce ait: Multiplicabit vulnera mea. Quia ipsi nihil egerunt, unde dicitur: Non est mundus in conspectu ejus, nec infans unius diei. Sine causa. Pro æstimatione humani sensus; sed apud Deum justum est, ut arbor in ramis amaritudinem servet, quam traxit a radice. Hæc etiam spiritualiter de Job, qui flagella Dei in turbine, et metuens prævidit, et prævidens pertulit, unde ait: Et multiplicabit vulnera mea sine causa, quia non pro culpa percussus est, unde supra, ut affligerem eum frustra.

requiescere spiritum meum, et implet me amaritudinibus. ¹⁶⁹ ¹⁹ Si fortitudo quæritur, robustissimus est; si æquitas iudicii, nemo audet pro me testimonium dicere. ¹⁷⁰ ²⁰ Si justificare me voluero, os meum condemnabit me; si innocentem ostendero, pravum me comprobabit. ¹⁷¹ ²¹ Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, et tædebit me vitæ meæ. ¹⁷² ²² Unum est quod locutus sum: et innocentem et impium ipse consumit. ¹⁷³ ²³ Si flagellat, occidat semel, et non de pœnis innocentum rideat. ¹⁷⁴ ²⁴ Terra data est in manus impij; vultum iudicum ejus operit. Quod si non ille est, quis ergo est? ¹⁷⁵ ²⁵ Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt, et non viderunt bonum. ¹⁷⁶ ²⁶ Pertransierunt quasi naves poma portantes; sicut aquila volans ad escam. ¹⁷⁷ ²⁷ Cum dixerò: Nequaquam ita loquar: commuto faciem meam, et dolore torqueor. ¹⁷⁸ ²⁸ Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti. ¹⁷⁹ ²⁹ Si autem et sic impius sum, quare frustra laboravi? ¹⁸⁰ ³⁰ Si lotus fuero quasi aquis nivis, et

¹⁶⁹ + **9.18 Non concedit.** GREG. Plena probatio: extra lacerant tormenta, intus castigant tentamenta, unde se impletum amaritudinibus dicit, sed mitigat vim doloris æquitas et potentia ferientis. Et hoc est:

¹⁷⁰ + **9.19 Si fortitudo quæritur.** Quasi: nemo audet, quia ille merita examinat, qui per alienum testimonium ea non explorat, sed tacitus considerator diu expectat. Alius non potest mihi esse testis, quia nec ego ipse mihi.

¹⁷¹ + **9.20 Si justificare.** Ibid. Non sufficio esse testis innocentiae, nec scio quod eam habeam.

¹⁷² + **9.21 Si simplex fuero.** Qui scit bona quæ agit, etc., usque ad hoc exsilium cæcitatæ ægre fert, unde subdit: Et tædebit me vitæ meæ. Sed est consolatio hujus caliginis reducta animo justa potentia Dei: quæ et iniquos punit, et justos transcendit.

¹⁷³ + **9.22 Unum est quod locutus sum.** Ibid. Vel innocens consumitur, etc., usque ad nostram duplam carnis et animæ destruat.

¹⁷⁴ + **9.23 Si flagellat, occidat se.** Ibid. Ridere Dei est afflictioni, etc., usque ad quod solus carnis mortem pertulit, aperit.

¹⁷⁵ + **9.24 Terra data.** Vel tradita. Terra caro, impius diabolus. Manus ejus, occisores Christi, etc., usque ad quam Christus venerit.

¹⁷⁶ + **9.25 Dies mei velociores fuerunt cursore.** Ibid. Cursoris est, secutura nuntiare: sic omnes electi ante adventum nuntiantes Christum cursores fuerunt; sed quia ante moriuntur, transire se velocius cursore dolent, ut non videant præsentem illum qui singulariter bonus dicitur; de quibus etiam addit

¹⁷⁷ + **9.26 Quasi naves.** Qui poma portat odore fruitur, etc., usque ad per compassionem ad eorum duritiam quoque sermo vertitur ita.

¹⁷⁸ + **9.27 Cum dixerò: nequaquam.** Ibid. Israël ut prius noluit loqui, cum quem prædixit negavit: in quo facies ejus interior commutatur sordibus perfidiæ ut non agnoscat a Deo, unde restat torqueri doloribus æternis. Dies mei velocius transierunt. Ibid. Primus homo sic conditus est, ut vita ejus per tempora possit tendi, non evolvi; sed quia peccavit decursum pertulit, quem homo semper tolerat, et tamen optat, dum vivere appetit. Hujus decursus damna voce humani generis gemit. Fugerunt, quia ad lucem stare homo noluit, fugiendo visum perdidit, ne bonum quod est, videre possit, ad quod conditus fuit. Quasi naves poma portantes. Ibid. Fructus terræ per fluctus, etc., usque ad quæ cogitatio ne in superbiam erumpat, humiliter se comprimit dicens: Nequaquam ita loquar. Sed infirmus a tali inquisitione compescat. In quo facies mentis commutatur, quia quæ alta quærebat, infirmam se videns, veneratur quod ignorat. In qua est dolor, quia valde affligitur qui ad intelligenda quæ de se sunt, cæcatur. His communibus malis sua propria adjungere metuit: Verebar omnia, etc.

¹⁷⁹ + **9.28 Verebar omnia opera.** Ibid. Bona quidem erant, etc., usque ad quasi nec per labores ad vitam perveniat, unde:

¹⁸⁰ + **9.29 Si autem et sic impius sum.** Non pœnitent laborasse, sed inter labores de præmiis incertum se esse dolet. Ita est incertus justus, ut confidat, ita confidit ne securus torpeat. Frustra: dico quia.

fulserint velut mundissimæ manus meæ,¹⁸¹ ³¹ tamen sordibus intinges me, et abominabuntur me vestimenta mea.¹⁸² ³² Neque enim viro qui similis mei est, respondebo; nec qui mecum in iudicio ex æquo possit audiri.¹⁸³ ³³ Non est qui utrumque valeat arguere, et ponere manum suam in ambobus.¹⁸⁴ ³⁴ Auferat a me virgam suam, et pavor ejus non me terreat.¹⁸⁵ ³⁵ Loquar, et non timebo eum; neque enim possum metuens respondere.]¹⁸⁶

10[Tædet animam meam vitæ meæ; dimittam adversum me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ.¹⁸⁷ ² Dicam Deo: Noli me condemnare; indica mihi cur me ita judices.¹⁸⁸ ³ Numquid bonum tibi videtur, si calumniaris me, et opprimas me opus manuum tuarum, et consilium impiorum adjuves?¹⁸⁹ ⁴ Numquid oculi carnei tibi sunt? aut

¹⁸¹ + **9.30 Si lotus fuero quasi aquis nivis.** Qui conterit se ut lamentis, etc., usque ad qui compungitur in prece pro terrenis, aqua terræ. Manus, Ibid. sunt opera. Velut mundissimæ, quasi non vere mundæ sub hac corruptione.

¹⁸² + **9.31 Intinges** id est, intinctum demonstrabis, quia quanto plus ei approximamus, sordes nostras ex ejus munditia agnoscimus. Vestimenta. Vestimentum animæ est corpus quod præcepit Salomon omni tempore candidum esse, et si sit mistum sanguine, id est carnalibus desideriis, dicit Isaias comburendum Isa. 9. Abominabuntur, id est, abominabilem reddent, ut de Juda dicitur: Possedit agrum de mercede iniquitatis, id est, possideri fecit. In abominatione vestis hoc gravius habet, quod sensum sui reprehensoris ignorat.

¹⁸³ + **9.32 Neque enim viso.** Inter homines, et audimus objecta, et ad ea respondemus et audimus; sed in iudicio Dei, ipse nos audit, quia videt omnia quæ agimus, sed non audimus eum, quia quod ei displicet plene non intelligimus. Non ex æquo potest audiri.

¹⁸⁴ + **9.33 Utrumque valeat:** id est Deum et me possit: Arguere. Arguit, qui ex auctoritate rationis, etc., usque ad quod corda delinquentium mansuetudine potius quam terrore correxit, unde addit:

¹⁸⁵ + **9.34 Auferat a me virgam** legis qua punit; sed eam Christus abstulit, et per mansuetudinem vias vitæ ostendit. Voluit ut Deus timeri, sed ut pater amari.

¹⁸⁶ + **9.35 Loquar et non timebo eum.** Ibid. Jam non habet metum, sed ut ad patrem affectum. Ecce baculus, id est timor legis missus non suscitatur puerum; sed ipse Elisæus, puero contemperatus, et septies aspirans, id est per amorem spiritus. GREG. Respondere est factis digna recompensare, sed beneficiis Dei nemo serviliter timens respondet? Tantummodo qui per fiduciam amoris non timet digna ei reddi obsequia. Non est purus, qui mala ageret, si liceret. Amanti autem est tædium hujus vitæ, quæ prius dulcis erat etiam mœrens eam tolerat.

¹⁸⁷ + **10.1 Tædet animam meam vitæ meæ.** Ibid. Cum autem hæc vita vilescit amore coelestis, qui defendebat culpas, jam eas accusat. Et hoc est: Dimittam eloquium quo utebar in defensione mea. Adversum me, quia confitendo me accuso, non ut qui adhuc erubescit confiteri, quia non tanto desiderio mala deserit, sed quia aliquando aperte confitens non gemit, sed lugenda gaudens dicit, subdit: Loquar in amaritudine, ut amaritudo puniat, quod lingua accusat. Ex poenitentia nascitur securitas, et confidentior interrogat, quomodo erga se agatur. Et hoc est:

¹⁸⁸ + **10.2 Dicam Deo: Noli me condemnare,** quia pœna mea exstinguit tua supplicia. Indica mihi cur me ita judices, id est flagellas, utrum ad securitatem vel pro qua culpa specialiter; quia etsi justus, habet tamen aliqua mala: et ideo, petit ut Deus se sibi indicet, ut quod Deus in eo punit, ipse quoque flendo puniat. Ideo causam quæro; scio enim quod non injuste. Cur me ita judices. Duobus modis hic judicat. Vel pœnam immittit, etc., usque ad quem et feriendo in innocentia custodit. Dicit ergo:

¹⁸⁹ + **10.3 Nunquid bonum.** Interrogatio hæc negationem exigit, etc., usque ad quia infirmum considerat. Opus manuum. Quasi impie non perdis quem gratuito fecisti. Impiorum, id est malignorum spirituum, qui cum ad vitam redire nequeunt, socios ad mortem quærunt, quorum consilium fuit, ut Job rectum in prosperis, frangerent adversis; sed Deus supra vires non sinit tentari.

sicut videt homo, et tu videbis? ¹⁹⁰ ⁵ Numquid sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana sunt tempora, ¹⁹¹ ⁶ ut quæras iniquitatem meam, et peccatum meum scruteris, ¹⁹² ⁷ et scias quia nihil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu tua possit eruere? ¹⁹³ ⁸ Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt me totum in circuitu: et sic repente præcipitas me? ¹⁹⁴ ⁹ Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me, et in pulverem reduces me. ¹⁹⁵ ¹⁰ Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coagulasti? ¹⁹⁶ ¹¹ Pelle et carnibus vestisti me; ossibus et nervis compegisti me. ¹⁹⁷ ¹² Vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio tua custodivit spiritum meum. ¹⁹⁸ ¹³ Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio quia universorum memineris. ¹⁹⁹ ¹⁴ Si peccavi, et ad horam pepercisti mihi, cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? ²⁰⁰ ¹⁵ Et si impius fuero, vae mihi est; et si justus, non levabo caput, saturatus afflictione et miseria. ¹⁶ Et propter superbiam quasi læenam capies me, reversusque mirabiliter me crucias. ²⁰¹ ¹⁷ Instauras testes tuos contra me, et multiplicas iram tuam adversum me, et pœnæ

¹⁹⁰ + **10.4 Nunquid oculi carnei.** Oculi carnis non nisi aliqua facta in tempore agnoscunt, quia et cum tempore clauduntur, et humanus visus quodlibet opus sequitur, non præcurrit.

¹⁹¹ + **10.5 Dies.** Dies quoque et anni hominis differunt ab æterno: cui nihil præterit, nihil est futurum, sed omnia conspiciunt præsentia.

¹⁹² + **10.6 Ut quæras iniquitatem meam.** Et ita scias quod nihil impie feci, quasi humiliter quærat: cur in tempore per flagella probas, quem apud te perfecte et ante tempora scisti?

¹⁹³ + **10.7 Cum sit nemo.** Ibid. Quasi, quid restat tibi nisi parcere, cui nemo potest obviare? Quo enim nullus potest tuam vindictam retinere, eo facilius pietas debet parcere; ut autem placetur, quia nostrum opus non possumus, suum opus ei offeramus.

¹⁹⁴ + **10.8 Manus tuæ.** Quasi pensa misericorditer, ne pereat quod fecisti. Fecerunt. Secundum animam. Totum in circuitu. Secundum corpus, etc., usque ad cum de cæteris dixit tantum: fiat. Et sic repente. Quasi quem tanta dignitate præponis, cur tanta vilitate despicias? Sed cum hac dignitate, quæ est per spiritum? est infirmitas per carnem, quæ moveat pium iudicem, unde dicit:

¹⁹⁵ + **10.9 Memento, quæso,** etc. Unde venialis est culpa, cum irremissibilis sit in angelo, qui robustus fuit. Lutum est, cum aqua terram infundit: ita homo, cum anima rigat carnem, cujus mortem aperte subdit: Et in pulverem, etc. Quasi: vide materiam et pœnam, et culpæ parce; quia qualitatem hominis conditi protulit, subdit ordinem propagationis, unde dicit:

¹⁹⁶ + **10.10 Nonne sicut lac,** etc. Factus homo ut lutum, propagatus autem sicut lac mulgetur semine, ut caseus coagulatur in carne. Carne et pelle induitur, ossibus et nervis solidatur. Post creationem corporis, quod minus est, subditur mira aspiratio vivificationis. Nonne sicut lac, dum mens per Spiritum Dei et vetustate trahitur sicut lac mulgetur, quia in quadam inchoatione formatur; sicut caseus coagulatur, cum pinguescens cogitationibus stringitur, ut jam non defluat desiderii, sed in uno amore solidetur. Sed contra hæc rudimenta caro ex veteri usu murmurat.

¹⁹⁷ + **10.11 Pelle et carnalibus.** Id est carnalium motuum obsidione mens vallatur; qui autem exterius laxat ad bella, intus roborat per ossa virtutum, ut humilis sit et fortis. Ideo autem Deus recte vivendi rectitudinem tribuit, quia præteritis delictis parcat.

¹⁹⁸ + **10.12 Vitam et misericordiam.** Ibid. Sed hæc bona frustra dedit, nisi ipse custodiat, unde subdit: Et visitatio tua. Eadem de interiori homine, etc., usque ad dona Dei cogitat subtilius. Vitam et misericordiam. Ibid. Vita datur cum malis mentibus, etc., usque ad postquam, de se dixit dona misericordiæ generaliter, subdit:

¹⁹⁹ + **10.13 Tamen scio, quia universorum memineris** quod dicitur, cur de me trepido, qui omnes gentes colligendas scio. Licet hæc celes in corde. Ibid. Quia adhuc non indicas aperto sermone. Certi de venia, solent prioris nequitiae memoria tangi, et illicita cogitatione nolentes pulsari, unde subdit:

²⁰⁰ + **10.14 Si peccavi.** Ad horam parcat Deus, etc., usque ad sed pulsati in solo auxilio Dei spem fortius figant.

²⁰¹ + **10.16 Propter superbiam.** GREG. Læna dum catulis escam inhianter quærit, etc., usque ad si autem a sancto desiderio torpemus, exempla bene vigilantium proponit.

militant in me. ²⁰² ¹⁸ Quare de vulva eduxisti me? qui utinam consumptus essem, ne oculus me videret. ¹⁹ Fuissem quasi non essem, de utero translatus ad tumulum. ²⁰³ ²⁰ Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paululum dolorem meum, ²⁰⁴ ²¹ antequam vadam, et non revertar, ad terram tenebrosam, et operam mortis caligine: ²⁰⁵ ²² terram miseriæ et tenebrarum, ubi umbra mortis et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.] ²⁰⁶

11 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit: ² [Numquid qui multa loquitur, non et audiet? aut vir verbosus justificabitur? ²⁰⁷ ³ Tibi soli tacebunt homines? et cum ceteros irriseris, a nullo confutaberis? ²⁰⁸ ⁴ Dixisti enim: Purus est sermo meus, et mundus sum in conspectu tuo. ²⁰⁹ ⁵ Atque utinam Deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi, ²¹⁰ ⁶ ut ostenderet tibi secreta sapientiæ, et quod multiplex esset lex ejus: et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua ! ²¹¹ ⁷ Forsitan vestigia Dei comprehendes, et usque ad perfectum Omnipotentem reperies? ²¹² ⁸ Excelsior cælo est, et quid facies? profundior inferno, et

²⁰² + **10.17 Multiplicas iram tuam adversum me,** id est, multiplicem ostendis, quia et si ille bonos flagellat, quid erit impiis? Sic multiplici ira prævisa, homo ad se redit, et prava punit.

²⁰³ + **10.19 Fuissem quasi non essem, de utero.** Ibid. Idem quod ibi dictum est: sicut abortivum absconditum, etc., vel, qui concepti non viderunt lumen.

²⁰⁴ + **10.20 Nunquid non paucitas dierum meorum.** Ibid. Non capiat me delectatio præsentis vitæ, quia cito transit. Dimitte ergo me... dolorem meum. Ibid. Id est flagella tempera, etc., usque ad quod maxime facit prævisio inferni, unde ait:

²⁰⁵ + **10.21 Antequam vadam.** Infernus terra dicitur, quia ibi captivi tenentur. Antequam vadam. Non quod qui plangit vadat, sed quod vadat qui non plangit: ut si dicam debitor, solve priusquam te constringam. Non revertar. Ibid. Quia damnatos ultra misericordia non liberat.

²⁰⁶ + **10.22 Miseriæ et tenebrarum.** Quia foris dolor cruciat, quos cæcitas mentis intus obscurat; vel, ibi nemo ultra ad lucem redit, sicut in ista: ubi etsi sit miseria per conversionem licet reverti ad lucem. Umbra mortis. Mors est separatio a Deo; umbra obscuritas ejus; quia ignis pœnalis cremationem habet, et non lucem, ut in utroque puniantur, qui in utroque peccaverunt. Nullus ordo. Ibid. Non quod Deus non ordinet, usque ad qualitas rerum non servatur. Unde et addit: Sempiternus horror. Hic timor est futuri mali, etc., usque ad ne venirent ad tormenta quos in pœna videret qui Lazarum vidit.

²⁰⁷ + **11.2 Nunquid qui multa.** Greg. in Job. lib. 10. A contumeliis incipit, etc., usque ad qui nihil putant rectum, nisi quod sentiunt. Aut vir verbosus. Vera sententia, quia legitur, cultus justitiæ silentium, sed non pro loco dicta. Qui nequit recta pati, negligens corrigi, accingit se responsioni.

²⁰⁸ + **11.3 Tibi soli tacebunt homines,** etc. Ibid. Omnia recta suam irrisionem putat quem remordet conscientia et generaliter dicta sibi æstimat. Unde et contra loqui accenditur, ut vel sic verecundiam regat quasi criminosus non sit, si alios criminetur, unde mentiendo subdit:

²⁰⁹ + **11.4 Dixisti enim: Purus est sermo meus.** Job non dixerat; sed solatio est facinori, si vel falso inquinetur vita corripientis.

²¹⁰ + **11.5 Atque utinam Deus loqueretur tecum,** etc. Ibid. Perversi verbotenus bona optant, ut benigni videantur, et ut, quæ in præsentibus sunt, mala esse ostendantur, unde et iste dicit: Utinam Deus loqueretur. Quasi diceret, tu modo tibi loqueris, dum carnaliter sapis: es vacuus a veritatis spiritu; quasi potius imperitiæ tuæ compatior, quam pœnæ: Ibid. Labia, id est judicia, per quæ aperta, etc., usque ad Deo agnoscit: et si peccata agnoscit, patienter flagella tolerat. Et hoc est:

²¹¹ + **11.6 Et intelligeres quod multa minora.** Injuste justo iniquitatem objicit, sed hæc contumelia de zelo Dei prodit, et est venialis. Merita quoque justus nesciens, ex imperitia irrisionem subdit:

²¹² + **11.7 Forsitan vestigia Dei comprehendes.** Ibid. Benignitas visitationis, etc., usque ad

unde cognosces? ²¹³ 9 Longior terra mensura ejus, et latior mari. ²¹⁴ 10 Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit, quis contradicet ei? ²¹⁵ 11 Ipse enim novit hominum vanitatem; et videns iniquitatem, nonne considerat? ²¹⁶ 12 Vir vanus in superbiam erigitur, et tamquam pullum onagri se liberum natum putat. ²¹⁷ 13 Tu autem firmasti cor tuum, et expandisti ad eum manus tuas. ²¹⁸ 14 Si iniquitatem quæ est in manu tua abstuleris a te, et non manserit in tabernaculo tuo injustitia, ²¹⁹ 15 tunc levare poteris faciem tuam absque macula; et eris stabilis, et non timebis. ²²⁰ 16 Miseriæ quoque oblivisceris, et quasi aquarum quæ præterierunt recordaberis. ²²¹ 17 Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam; et cum te consumptum putaveris, orieris ut lucifer. ²²² 18 Et habebis fiduciam, proposita tibi spe: et defossus securus dormies. ²²³ 19 Requiesces, et non erit qui te exterreat; et deprecabuntur faciem tuam plurimi. ²²⁴ 20 Oculi autem impiorum deficient, et effugium peribit ab eis: et spes illorum abominatio animæ.] ²²⁵

quia ejus essentia a nullo plene videbitur.

²¹³ + **11.8 Excelsior.** Quia in circumscriptione sui spiritus cuncta transcendit. Profundior inferno. Quia transcendendo subvehit.

²¹⁴ + **11.9 Longior terra.** Quia modum creaturæ perennitate æternitatis excedit Latior mari. Quia tempora sic possidet, etc., usque ad vel temetipsum in tentationibus reprehendere nescis?

²¹⁵ + **11.10 Si subverterit.** Ibid. Subvertit cælum, etc., usque ad ut vel resistens exerceatur, vel seducta frangatur, unde recte dicit: Quis contradicet ei? vel, quis ei dicere potest cur ita facias? Quia judicio Dei nullus potest obsistere, vel inquirendo illud penetrare. Cur subvertit vel coarctat?

²¹⁶ + **11.11 Ipse enim novit.** Ibid. Dum mens elatione attollitur, etc., usque ad quo vanitas cum iniquitate pertrahit, ad tumorem scilicet, subdit:

²¹⁷ + **11.12 Vir vanus in superbiam.** Ibid. Vanus ex culpa redditur audax, etc., usque ad per effrenatam libertatem audenter vagus per desideria currit.

²¹⁸ + **11.13 Tu autem firmasti.** Ibid. Firmari cor non hoc loco, etc., usque ad hunc velut docendo subjungit: et eris stabilis, etc.

²¹⁹ + **11.14 Si iniquitates.** Ibid. Iniquitas in manu, etc., usque ad si reatus sui conscientia accusat.

²²⁰ + **11.15 Et eris stabilis.** Quia tanto minus ad iudicium trepidat, quanto in bonis actibus solidius stat.

²²¹ + **11.16 Miseriæ quoque.** Ibid. Mala vitæ præsentis tanto durius animus sentit, quanto pensare bonum, quod sequitur, negligit. At si ad ea, quæ permanent, oculum cordis figat, nihil esse conspicit quidquid ad finem tendit. Et quasi aquarum. Quia miseriæ, quæ transeunt, non vi concutiunt, sed tactum mœroris infundunt, dum extra pro percussione dolet, intus ex tentatione frigescit, contra quod amplius lux divina succenditur, unde subditur.

²²² + **11.17 Et quasi meridianus.** Fulgor meridianus in vespere est virtutis renovatio in tentatione. Et cum te consumptum. GREG. Cum et per exteriora mala justus occumbere cœperit, tunc claritas ejus incipit: econtra iniqui lumen est in die hujus vitæ, obscuritas in vespere. Et cum te consumptum. Quia foris cadens intus renovatur, et quo duriora tolerat, certius præmia sperat, et hoc est:

²²³ + **11.18 Et habebis fiduciam.** Defossi secure dormiunt, etc., usque ad securus apud se dormit latens ab actibus sæculi.

²²⁴ + **11.19 Requiesces et non erit.** Qui enim in æternitatis desiderio figitur, dum nihil est in mundo quod appetat, nihil est quod de mundo pertimescat. Et deprecabuntur. Pravi cum recta prædicant, quod ipsi appetunt, hoc aliis pro magno pollicentur; sed ne diu pollicendo patescat quod sunt, ad rectitudinis citius verba revertuntur, unde subditur:

²²⁵ + **11.20 Oculi autem impiorum.** Oculorum nomine, etc., usque ad quo se valeat occultare, non invenit. Et spes illorum abominatio, etc. Ibid. Quia inde in perpetuum spiritus interit, unde ad tempus caro suaviter vivit.

12 Respondens autem Job, dixit: ²²⁶ ² [Ergo vos estis soli homines, et vobiscum morietur sapientia? ²²⁷ ³ Et mihi est cor sicut et vobis, nec inferior vestri sum; quis enim hæc quæ nostis ignorat? ²²⁸ ⁴ Qui deridetur ab amico suo, sicut ego, invocabit Deum, et exaudiet eum: deridetur enim justi simplicitas. ²²⁹ ⁵ Lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum. ²³⁰ ⁶ Abundant tabernacula prædonum, et audacter provocant Deum, cum ipse dederit omnia in manus eorum. ²³¹ ⁷ Nimirum interroga jumenta, et docebunt te; et volatilia cæli, et indicabunt tibi. ⁸ Loquere terræ, et respondebit tibi, et narrabunt pisces maris. ²³² ⁹ Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit? ¹⁰ In cujus manu anima omnis viventis, et spiritus universæ carnis hominis. ²³³ ¹¹ Nonne auris verba dijudicat? et fauces comedentis, saporem? ²³⁴ ¹² In antiquis est sapientia, et in multo tempore prudentia. ¹³ Apud ipsum est sapientia et fortitudo; ipse habet consilium et intelligentiam. ²³⁵ ¹⁴ Si destruxerit, nemo est qui ædificet; si incluserit hominem, nullus est qui aperiat. ²³⁶ ¹⁵ Si continuerit aquas, omnia siccabuntur; et si emisit eas, subvertent terram. ²³⁷ ¹⁶ Apud ipsum est fortitudo et sapientia; ipse novit et decipientem, et

²²⁶ + **12.1 Respondens autem Job.** GREG. Hoc Sophar vere dixit, etc., usque ad unde Job subdit:

²²⁷ + **12.2 Ergo vos estis soli homines.** Qui se omnes præire ratione putat, se solum hominem esse exultat. Ergo vos estis soli homines. Qui enim se solum sapere aestimat, quid aliud quam hanc eandem secum mori sapientiam putat?

²²⁸ + **12.3 Et mihi est cor sicut.** Ut eorum superbiam corrigat, esse se inferiorem negat; et ne suæ humilitatis limitem transeat, se superiorem tacet. Ecce quam discrete, in quo indicat quod illi de se sentire deberent. Quis enim hæc quæ nostis ignorat? Ac si dicat: Cum cunctis sint nota quæ dicitis, de dictorum scientia cur singulariter tumetis?

²²⁹ + **12.4 Qui deridetur.** Ibid. Quia illum facit humana derisio Deo proximum, quem ab humanis pravitatibus vitæ innocentiam servat alienum.

²³⁰ + **12.5 Lampas contempta.** Ibid. Nomine divitum designat elationem superbiorum; justi autem simplicitas et lampas dicitur, et contempta: lampas, quia interius lucet; contempta, quia apud mentes carnalium abjecta aestimatur. Parata ad tempus statutum. Statutum contemptæ lampadis tempus, est extremi iudicii prædestinatus dies, quo justus quisque qui nunc despicitur, quanta potestate fulgeat demonstratur.

²³¹ + **12.6 Abundant tabernacula prædonum.** Ibid. Ostendit nihil esse præsentis vitæ divitias, etc., usque ad et tamen bona quæ habent, a Deo acceperunt. Nimirum interroga jumenta, etc. Ibid. Jumenta sensu pigriores. Volatilia cœli sublimia sapientes.

²³² + **12.8 Pisces.** Ibid. Curiosus intelliguntur. Et est sensus: si hos requiras, creatorem omnium Deum fatentur. Potest et juxta litteram intelligi.

²³³ + **12.10 In cujus manu anima.** Hoc loco anima omnis viventis, ipsa corporis vita signatur. Spiritus universæ carnis. Ibid. Id est hominis effectus intelligentiæ spiritualis quæ in Dei potestate sunt. Potest et per animam omnis viventis jumentorum vita signari.

²³⁴ + **12.11 Nonne auris verba dijudicat.** Ex istis corporalibus, etc., usque ad et quod vos scitis, mihi per intimum amorem medullitus sapit.

²³⁵ + **12.13 Apud ipsum est sapientia,** etc. GREG. in Job, l. 21. Apud Deum enim in principio Deus erat verbum, qui et Dei virtus et Dei sapientia; habet consilium, quia disponit sua; intelligentiam, quia cognoscit nostra.

²³⁶ + **12.14 Si destruxerit, nemo est qui ædificet.** Omnipotens humanum genus destruit cum relinquit, ædificat cum replet: quod nisi fiat, incassum exterius a prædicatore monetur. Si incluserit hominem. Omnis homo per id, etc., usque ad et cor reprobum per gratiam non emollire.

²³⁷ + **12.15 Si continuerit aquas, omnia siccabuntur.** Quia, si scientia prædicatorum subtrahitur, etc., usque ad septiformem gratiam retulit Si emisit eas, subvertent. Si enim Spiritus sancti gratia infunditur, etc., usque ad statim terra subvertitur: quia peccatricis mentis duritia ab

eum qui decipitur. ²³⁸ 17 Adducit consiliarios in stultum finem, et iudices in stuporem. ²³⁹ 18 Balteum regum dissolvit, et præcingit fune renes eorum. ²⁴⁰ 19 Ducit sacerdotes inglorios, et optimates supplantat: ²⁴¹ 20 commutans labium veracium, et doctrinam senum auferens. ²⁴² 21 Effundit despectionem super principes, eos qui oppressi fuerant relevans. ²⁴³ 22 Qui revelat profunda de tenebris, et producit in lucem umbram mortis. ²⁴⁴ 23 Qui multiplicat gentes, et perdit eas, et subversas in integrum restituit. ²⁴⁵ 24 Qui immutat cor principum populi terræ, et decipit eos ut frustra incedant per invium: ²⁴⁶ 25 palpabunt quasi in tenebris, et non in luce, et errare eos faciet quasi ebrios.] ²⁴⁷

13[Ecce omnia hæc vidit oculus meus, et audivit auris mea, et intellexi singula. ²⁴⁸ 2 Secundum scientiam vestram et ego novi: nec inferior vestri

immobilitatis suæ obstinatione permutatur.

²³⁸ + **12.16 Apud ipsum est fortitudo.** In verbis prioribus quibus ait, etc., usque ad electis in regno qualiter sit sapientia patris iudicabit. Novit et decipientem et eum qui decipitur. Ibid. Novit decipientem, etc., usque ad aliquando ad ultionis initium fieri solet.

²³⁹ + **12.17 Adducit consiliarios in stultum finem.** Consiliarios dicit prædicatores, qui auditoribus vitæ consilium præbent. Qui cum propter temporalia prædicant, in stultum finem deducuntur: quia illuc per laborem tendunt, unde per mentis rectitudinem fugere deberent. Et iudices. Qui examinandis aliorum moribus præsumunt, recte iudices vocantur; sed cum eos nequaquam sollicitè discutiunt, nec qualiter corrigant agnoscunt, in stuporem deducti sunt.

²⁴⁰ + **12.18 Balteum regum dissolvit.** In his enim qui bene regere membra sua videbantur, propter elationis culpam castitatis cingulum destruit. Et quia in renibus delectatio est carnis, fune peccati ac delectationis præcingit renes eorum.

²⁴¹ + **12.19 Ducit sacerdotes inglorios.** Ibid. Quin ante iudicem non invenient gloriam, quam modo in subditorum moribus studio prædicationis non exquirunt. Et optimates supplantat. GREG. Quia, cum mentem regentium iusto iudicio deserit, cœlestia negligunt, et in suis hic voluptatibus cadunt.

²⁴² + **12.20 Commutans labium veracium.** Quia sæpe hi, qui cœlestia prædicando veraces erant, dum temporalia diligunt, ad terrena diligenda corruunt, labium veracium commutatur. Vel de Judæis potest intelligi, qui ante veraces Christum venturum nuntiaverunt, se præsentem hunc negaverunt. Et doctrinam. Ibid. Doctrina senum ablata est, quia Judæi nequaquam ea credendo secuti sunt, quæ patres suos prædixisse meminerunt.

²⁴³ + **12.21 Effundit despectionem super principes.** Judæi in legis mandatis permanentes principari per fidem videbantur: gentiles in profundo pressi per infidelitatem latuerunt; sed cum incarnationis Dominicæ mysterium negavit Judæa, gentilitas credidit. Sic:

²⁴⁴ + **12.22 Revelat profunda de tenebris;** cum mystici allegoriarum sensus in verbis occultis prophetarum agnoscuntur. Et producit in lucem umbram mortis. Ibid. Umbram mortis dicit, etc., usque ad mors carnis minime timetur.

²⁴⁵ + **12.23 Qui multiplicat gentes.** Ibid. Quia gentes et per fecunditatem sobolis extendit, et tamen in propria infidelitate derelinquit, et quas in infidelitatis casu reliquerat, quandoque ad fidem reduxit, quibus ita restitutus fit quod sequitur, qui immutat cor, etc.

²⁴⁶ + **12.24 Qui immutat cor principum.** Ibid. Cor principum terræ immutatum est, etc., usque ad patere via non poterat contra auctorem omnium.

²⁴⁷ + **12.25 Palpabunt quasi in tenebris.** Ibid. Quasi enim in tenebris palpat, etc., usque ad Nonne hic est filius fabri?

²⁴⁸ + **13.1 Ecce omnia.** GREG. Hæc enim cuncta beato, etc., usque ad alia vidit esse in operibus, alia in dictis, sequitur: Hæc vidit oculus meus, et audivit auris mea. Sed quia dicta utilitatem non habent, si intellectu carent, sequitur: Et intellexi singula. Cum enim aliquid ostenditur, vel auditur, si intellectus non tribuitur, prophetia minime est; de quo intellectu quia non extollitur, ostendit cum ait:

sum. ²⁴⁹ ³ Sed tamen ad Omnipotentem loquar, et disputare cum Deo cupio: ²⁵⁰ ⁴ prius vos ostendens fabricatores mendacii, et cultores perversorum dogmatum. ²⁵¹ ⁵ Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes. ²⁵² ⁶ Audite ergo correctionem meam, et iudicium labiorum meorum attendite. ²⁵³ ⁷ Numquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro illo loquamini dolos? ⁸ numquid faciem ejus accipitis, et pro Deo iudicare nitimini? ⁹ aut placebit ei quem celare nihil potest? aut decipietur, ut homo, vestris fraudulentis? ²⁵⁴ ¹⁰ Ipse vos arguet, quoniam in abscondito faciem ejus accipitis. ²⁵⁵ ¹¹ Statim ut se commoverit, turbabit vos, et terror ejus irruet super vos. ²⁵⁶ ¹² Memoria vestra comparabitur cineri, et redigentur in lutum cervices vestrae. ²⁵⁷ ¹³ Tacete paulisper, ut loquar quodcumque mihi mens suggesserit. ²⁵⁸ ¹⁴ Quare lacero carnes meas dentibus meis, et animam meam porto in manibus meis? ²⁵⁹ ¹⁵ Etiam si occiderit me, in ipso sperabo: verumtamen vias meas in conspectu ejus arguam. ²⁶⁰ ¹⁶ Et ipse

²⁴⁹ + **13.2 Secundum scientiam veram.** His verbis innotuit quantæ humilitatis fuit, qui se eis inferiorem negat, quorum longe vitam sancte vivendo transcendat: et secundum eorum scientiam se nosse confirmat, qui sciendo cœlestia eorum terrenas cogitationes per prophetiæ spiritum transibat.

²⁵⁰ + **13.3 Sed tamen ad Omnipotentem loquar.** Ibid. Cum Omnipotente loquimur, dum ejus misericordiam deprecamur. Cum eo disputamus, dum nos illius justitiæ conjungentes facta nostra subtili indagazione discutimus. Vel cum Deo disputat qui hic ei obediens, post cum eo populos iudicabit, qui etiam interim de iniquis iudicare non cessat.

²⁵¹ + **13.4 Prius vos ostendam,** etc. Ibid. Sic Ecclesia de hæreticis, prius vos ostendam fabricatores; sicut enim ædificium de lapidibus, ita etiam mendacium sermonibus fabricatur.

²⁵² + **13.5 Atque utinam taceretis.** Ibid. Videns eos velle apparere, etc., usque ad quibus infirmas mentes seducant.

²⁵³ + **13.6 Audite ergo correctionem meam.** Ibid. Bene ergo prius correctionem post iudicium intulit, quia nisi per correctionem prius stulti tumor deprimitur, nequaquam per intelligentiam iudicium iusti cognoscitur.

²⁵⁴ + **13.9 Decipietur ut homo vestris fraudulentis.** Hæretici fraudem Deo exhibent, qui ea astruunt quæ ei pro quo loquuntur non placent, et eum, dum defendere nituntur, offendunt.

²⁵⁵ + **13.10 Ipse vos arguet quoniam.** Sunt qui veritatem Dei in corde sentiunt, etc., usque ad quanto in occulto cogitationis recta Dei iudicia cognoscunt.

²⁵⁶ + **13.11 Statim.** Ibid. Humano verbo, motus Dei dicitur, ipsa rectitudinis ejus districtio: quæ reprobos, qui hic per pœnitentiam nolunt turbari, per vindictam turbabit. Et terror ejus irruet. Quia reprobis non timor requiem, sed pœna timorem parit, unde propheta: Sola vexatio intellectum dabit auditui Isa. 28.: quia cum pro præceptis Dei contemptis puniuntur, tunc intelligunt quod audierunt.

²⁵⁷ + **13.12 Memoria vestra.** Quantumlibet quis pro memoria, etc., usque ad et elata caro tabescit in putredine.

²⁵⁸ + **13.13 Tacete paulisper ut loquar.** Sensu carnis locutus indicat: quos idcirco ad silentium restringit, ut ea quæ illi mens suggesserit, dicat. Ac si diceret: Non ego carnaliter, sed spiritualiter loquor, quia per sensum spiritus audio, quod per ministerium corporis profero.

²⁵⁹ + **13.14 Quare lacero carnes meas dentibus.** Dentes in hoc loco significant internos sensus, etc., usque ad si meis spectatoribus, id est vobis prodesse non possum. Dentibus meis. Dentes sunt interni sensus, qui singula inquirunt, etc., usque ad ne spiritualia mandere possit. Et animam meam porto in manibus. Ibid. Animam in manibus portare, est intentionem cordis in operatione ostendere, quod fit pro ædificatione proximi. Et est sensus: Cur me vel districte coram hominibus dijudico, vel quid appetam in opere ostendo, si proximis nec mala iudicando, nec bona ostendendo proficio?

²⁶⁰ + **13.15 Etiamsi occiderit me, in ipso sperabo,** etc. Ibid. Ille vere patiens est, qui et adversis atteritur, et tamen a spei rectitudine non curvatur. Verumtamen vias meas. Sic enim tunc Dominus Salvator invenitur, si nunc pro timore Domini peccatum vestrum a vobis ipsis redarguitur.

erit salvator meus: non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita. ²⁶¹
¹⁷ Audite sermonem meum, et ænigmata percipite auribus vestris. ²⁶² ¹⁸ Si
 fuero judicatus, scio quod justus inveniar. ²⁶³ ¹⁹ Quis est qui judicetur
 mecum? veniat: quare tacens consumor? ²⁶⁴ ²⁰ Duo tantum ne facias mihi,
 et tunc a facie tua non abscondar: ²⁶⁵ ²¹ manum tuam longe fac a me, et
 formido tua non me terreat. ²⁶⁶ ²² Voca me, et ego respondebo tibi: aut
 certe loquar, et tu responde mihi. ²⁶⁷ ²³ Quantas habeo iniquitates et
 peccata? scelera mea et delicta ostende mihi. ²⁶⁸ ²⁴ Cur faciem tuam
 abscondis, et arbitraris me inimicum tuum? ²⁶⁹ ²⁵ Contra folium, quod
 vento rapitur, ostendis potentiam tuam, et stipulam siccam persequeris: ²⁷⁰
²⁶ scribis enim contra me amaritudines, et consumere me vis peccatis
 adolescentiæ meæ. ²⁷¹ ²⁷ Posuisti in nervo pedem meum, et observasti
 omnes semitas meas, et vestigia pedum meorum considerasti: ²⁷² ²⁸ qui

²⁶¹ + **13.16 Non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita.** Nunc veniet quidem ante tribunal judicis, etc., usque ad in conspectu Domini venire recusat.

²⁶² + **13.17 Audite sermonem meum.** Per hoc quod ænigmata nominat, figuratas se habere locutiones demonstrat, unde voce fidelis populi subdit:

²⁶³ + **13.18 Si fuero judicatus, scio quod justus,** quod nec ab ejus persona discrepat, etc., usque ad justum se factum non ignorat ex munere.

²⁶⁴ + **13.19 Quis est qui judicetur mecum.** Quia in exterioribus actibus unde reprehendatur non habet, libere accusatorem quærit. Quia vero etiam justorum corda de stulta cogitatione se reprehendunt, subditur: Quare tacens consumor? Ac si dicat: Sicut vixi ut accusatorem exterius nullum timerem, utinam sic vixissem ut intra me accusatricem conscientiam non timerem. Tacens enim consumitur, qui intus in se invenit unde uratur.

²⁶⁵ + **13.20 Duo tantum ne facias.** Et Dei faciem, hic animadversionem dicit: in qua dum peccata aspicit, punit, a qua nemo absconditur, nisi duo quæ postulat amoveantur, de quibus sequitur:

²⁶⁶ + **13.21 Manum tuam longe fac a me.** Per manum, quam longe fieri postulat, etc., usque ad sed per formidinem servit.

²⁶⁷ + **13.22 Voca.** GREG. Præsentiam Christi quærit, ut per hanc et audiat quod ignorat, et audiatur in his quæ novit. Vel, vocat Deus eligendo, respondet homo obediendo; loquitur homo desiderando, respondet Deus apparendo. Sed sic anhelans, subtilius se discutit. Voca me et ego respondebo tibi. Vocare Dei est nos amando et eligendo respicere. Respondere nostrum est amori illius bonis operibus parere. Aut certe loquar. Loquimur cum faciem ejus per desiderium postulamus: respondet loquentibus cum nobis se amantibus apparet.

²⁶⁸ + **13.23 Quantas habeo iniquitates,** etc. Justorum labor est, ut semetipsos inveniant, invenientes flendo atque corrigendo ad meliora perducant. Gravior videtur iniquitas quam peccatum, scelus quam delictum.

²⁶⁹ + **13.24 Cur faciem tuam abscondis?** Ibid. Homo contemplationem Dei habuit in paradiso, sed per culpam incurrit caliginem. Et excitatus ex pœna redit ad amorem, ac dicit: Et arbitraris. Quia si ut amicum respiceres me, tuæ visionis lumine non privares.

²⁷⁰ + **13.25 Contra folium,** etc. Homo folium dicitur, etc., usque ad quem sic esse infirmum agnoscis?

²⁷¹ + **13.26 Scribis.** Quia quod loquimur, transit, quod scribimus manet. Deus non loqui, sed scribere amaritudines dicitur, cum diu super nos ejus flagella perdurant. Semel enim de mortalitate carnis sententiam fixit, quæ usque ad ultimum mutari non valebit. Et consumere. Patet gravia esse peccata juvenum et senum, si illud justis sic metuunt, quod in infirma ætate deliquerunt.

²⁷² + **13.27 Posuisti in nervo pedem meum.** In nervo pedem Deus posuit hominis, quia pravitatem illius forti distractionis suæ sententia ligavit. Et observasti omnes semitas meas. Semita angustior est quam via; quia autem vias, actiones, merito semitas actionum cogitationes accipimus. Et vestigia pedum meorum considerasti. Intentiones operum vestigia dixit; vel, prava opera, quæ dum agimus, intuentibus hoc fratribus exemplum malum præbemus, et quasi inflexo extra viam pede sequentibus distorta vestigia relinquimus.

quasi putredo consumendus sum, et quasi vestimentum quod comeditur a tinea.]²⁷³

14[Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis.
²⁷⁴ ² Qui quasi flos egreditur et conteritur, et fugit velut umbra, et
 numquam in eodem statu permanet. ²⁷⁵ ³ Et dignum ducis super
 hujuscemodi aperire oculos tuos, et adducere eum tecum in iudicium? ²⁷⁶ ⁴
 Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui
 solus es? ²⁷⁷ ⁵ Breves dies hominis sunt: numerus mensium ejus apud te
 est: constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt. ²⁷⁸ ⁶ Recede
 paululum ab eo, ut quiescat, donec optata veniat, sicut mercenarii, dies ejus.
²⁷⁹ ⁷ Lignum habet spem: si præcisum fuerit, rursus virescit, et rami ejus
 pullulant. ²⁸⁰ ⁸ Si senuerit in terra radix ejus, et in pulvere emortuus fuerit
 truncus illius, ²⁸¹ ⁹ ad odorem aquæ germinabit, et faciet comam, quasi cum
 primum plantatum est. ²⁸² ¹⁰ Homo vero cum mortuus fuerit, et nudatus,

²⁷³ + **13.28 Qui quasi putredo.** Sicut vestimentum de se exorta tinea comeditur, ita homo in seipso habet putredinem unde consumatur. Vel ex corruptione suæ carnis tentatur, sicut vestis exorta tinea consumitur. Quantas habeo iniquitates. Ibid. Quasi homo pro cæcitate exsilii se non novit, quæ contingit, quia a facie Dei se abscondit, quod jam pœna ipsa monitus dolet. Contra folium. Homo arbor fuit in conditione, sed arefactus in tentatione folium, stipula in dejectione. Consumere me vis, quia in juventute se peccasse invenit, etc., usque ad quasi tunc indiscreti fuerint.

²⁷⁴ + **14.1 Homo natus de muliere.** GREG. Hic mulieris nomine infirmitas designatur, et est sensus: Quid in se habet fortitudinis, qui nascitur ex infirmitate, qui et angustiatur ad vitam, et dilatatur ad miseriam.

²⁷⁵ + **14.2 Qui quasi flos egreditur.** Quia nitet in carne: Conteritur, quia redigitur in pulverem et putredinem. Et fugit velut umbra. Non soli fugienti, sed umbræ hominem comparavit. Qui enim in amore Dei calorem cordis non habet, nec tamen vitam quam diligit tenet, velut umbra fugit. Et nunquam in eodem statu, etc. Ibid. Nam inde semper deficit, unde se proficere in spatium vitæ credit.

²⁷⁶ + **14.3 Et dignum ducis super hujuscemodi,** etc. Deum aperire oculos, est iudicia exercere, et quem feriat videre

²⁷⁷ + **14.4 Quis potest facere,** etc. Is enim, qui per se solus mundus est, etc., usque ad solum Christum dicit non de immundo semine natum.

²⁷⁸ + **14.5 Breves dies hominis,** etc. Ibid., quia apud Deum etiam labentia stant: apud eum esse numerum mensium perhibet. Vel, in diebus, brevis temporis; in mensibus, multiplicata dierum spatia designantur: homini ergo breves dies sunt; sed quia vita nostra post tenditur, apud Deum numerus mensium nostrorum esse memoratur. Constituisti terminos ejus. GREG. in Job. I. 12. Nulla enim quæ in hoc mundo hominibus fiunt, absque Dei occulto iudicio fiunt.

²⁷⁹ + **14.6 Recede paululum ab eo.** Recede, id est, jam flagella præsentis vitæ subtrahe, et bona æternæ quietis ostende Donec optata veniat, quando æternam requiem pro recompensatione sui laboris accipit

²⁸⁰ + **14.7 Lignum habet spem.** etc. Genus humanum quasi despectum insinuat, quantumque ipsa insensibilia hunc præire videantur. Vel juxta mysticum sensum: Lignum præfertur homini, hic enim homo carnalis quisque; lignum justus accipitur, qui cum in morte passione afficitur, æternæ vitæ viriditate recuperatur. Et rami ejus pullulant, quia ex passione justii fideles viriditatem vitæ spiritualis accipiunt.

²⁸¹ + **14.8 Si senuerit in terra radix.** Ibid. Radix justii sancta prædicatio, quia ab ipsa oritur et in ipsa subsistit: quæ apud corda terrenorum cunctis viribus effeta creditur: Et in pulvere truncus emoritur, quia inter manus persequentium corpus ejus exanimatur.

²⁸² + **14.9 Ad odorem aquæ germinabit,** etc. Quia per afflatum Spiritus, in electorum cordibus, exemplo sui operis, germen virtutis facit. Et faciet comam, etc. Succiso trunco comam facere, etc., usque ad fecit comam, quia apostoli qui aruerant ad fidem ut prius viruerunt.

atque consumptus, ubi, quæso, est? ²⁸³ 11 Quomodo si recedant aquæ de mari, et fluvius vacuefactus arescat: ²⁸⁴ 12 sic homo, cum dormierit, non resurget: donec atteratur cælum, non evigilabit, nec consurget de somno suo. ²⁸⁵ 13 Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, et abscondas me donec pertranseat furor tuus, et constituas mihi tempus in quo recorderis mei? ²⁸⁶ 14 Putasne mortuus homo rursus vivat? cunctis diebus quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. ²⁸⁷ 15 Vocabis me, et ego respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges dexteram. ²⁸⁸ 16 Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis. ²⁸⁹ 17 Signasti quasi in sacco delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. ²⁹⁰ 18 Mons cadens defluit, et saxum transfertur de loco suo: ²⁹¹ 19 lapides excavant aquæ, et alluvione paulatim terra consumitur: et hominem ergo similiter perdes. ²⁹² 20 Roborasti eum paululum, ut in perpetuum transiret: immutabis faciem ejus, et emittes eum. ²⁹³ 21 Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, non intelliget. ²⁹⁴ 22 Attamen caro ejus, dum vivet, dolebit, et anima illius super semetipso lugebit.] ²⁹⁵

²⁸³ + **14.10 Homo vero cum mortuus fuerit.** Ibid. Ipsa autem amissione justitiæ homo moritur, veste innocentiae in paradiso concessa nudatur, interitu carnis consequente consumitur: ubi ergo est, qui in ejus amore non est, ubi verum esse est?

²⁸⁴ + **14.11 Quomodo si recedant aquæ de mari.** Mare mens hominis est, etc., usque ad modo dulcedine prosperitatis replemur.

²⁸⁵ + **14.12 Donec atteratur cælum non evigilabit.** Quia, nisi hujus mundi finis advenerit, humanum genus a somno non evigilabit.

²⁸⁶ + **14.13 Quis mihi hoc.** Ante Mediatoris adventum ad infernum se descendere sciens, illic conditoris protectionem postulat. Constituas mihi tempus in quo recorderis mei. Adventum Redemptoris ad inferos petit.

²⁸⁷ + **14.14 Putasne mortuus homo rursus.** Solent justi viri, etc., usque ad ut post fortius roboret. Cunctis diebus. Qui itaque immutationem suam tanto desiderio exspectat, quam sit de resurrectione certus insinuat.

²⁸⁸ + **14.15 Vocabis me et ego respondebo.** Tunc vocanti Deo veraciter respondemus, quando ad summæ incorruptionis jussum incorruptibiles resurgemus. Operi manuum tuarum porriges dexteram, ac si dicat: Idcirco corruptibilis creatura persistere ad incorruptionem poterit, quia manu tuæ potestatis erigetur; vel dextera, Filius dicitur, qui incarnatus ad erigendum hominem missus est.

²⁸⁹ + **14.16 Tu quidem gressus,** etc. Gressus dinumerat, et peccatis parcit: qui subtiliter acta nostra considerat, et tamen hic pœnitentibus misericorditer relaxat. Dinumerasti, sed parce. Dinumerat, dum nos ad singula quæ fecimus deflenda convertit; parcit, quia quæ punivimus, non punit, unde adhuc subdit:

²⁹⁰ + **14.17 Signasti quasi in sacco,** etc. Ibid. In occulto, etc., usque ad curat quia hic per flagella funditus relaxat.

²⁹¹ + **14.18 Mons cadens defluit.** Ibid. Duo sunt genera tentationum, etc., usque ad vel longa ac lenta ut Salomonem consumi permittis. Saxum, id est mens justi fertur, De loco, id est, de justitia ad culpam nimio impulsu.

²⁹² + **14.19 Lapides,** id est fortitudinem, aquæ assidua blandimenta. Terra, quæ sanctificat.

²⁹³ + **14.20 Roborasti eum paululum,** etc. Ibid. Paululum roboratus est homo, quia hic vivendi vires ad modicum accepit; sed in hac brevitate ubi roboratus est, colligit, unde in perpetuitate inveniat; vel ut semper gaudeat, vel ut supplicia non evadat. Immutabis faciem ejus, et emittes. Facies hominis, etc., usque ad transire ad æterna nolens cogitur.

²⁹⁴ + **14.21 Sive nobiles fuerint filii.** Sicut enim hi qui adhuc sunt viventes, mortuorum animæ in quo loco habeantur ignorant: ita mortui carnaliter vitam in carne positorum qualiter post eos disponatur, nesciunt.

²⁹⁵ + **14.22 Attamen caro ejus dum vivit dolebit.** Tribulationem enim carnis hic patiuntur

15 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit: ² [Numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens, et implebit ardore stomachum suum? ²⁹⁶ ³ Arguis verbis eum qui non est æqualis tibi, et loqueris quod tibi non expedit. ²⁹⁷ ⁴ Quantum in te est, evacuasti timorem, et tulisti preces coram Deo. ²⁹⁸ ⁵ Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imitaris linguam blasphemantium. ²⁹⁹ ⁶ Condemnabit te os tuum, et non ego: et labia tua respondebunt tibi. ³⁰⁰ ⁷ Numquid primus homo tu natus es, et ante colles formatus? ³⁰¹ ⁸ numquid consilium Dei audisti, et inferior te erit ejus sapientia? ⁹ Quid nosti quod ignoremus? quid intelligis quod nesciamus? ³⁰² ¹⁰ Et senes et antiqui sunt in nobis, multo vetustiores quam patres tui. ³⁰³ ¹¹ Numquid grande est ut consoletur te Deus? sed verba tua prava hoc prohibent. ³⁰⁴ ¹² Quid te elevat cor tuum, et quasi magna cogitans attonitos habes oculos? ¹³ Quid tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de ore tuo hujusmodi sermones? ³⁰⁵ ¹⁴ Quid est homo ut immaculatus sit, et ut justus appareat natus de muliere? ³⁰⁶ ¹⁵ Ecce inter sanctos ejus

etiam qui spiritualiter vivunt. Et anima illius super. Dignum enim est ut in se semper homo mœrores inveniat, qui relicto Creatore in se gaudium quærebat.

²⁹⁶ + **15.2 Nunquid sapiens respondebit?** GREG. Cuncta quæ in sanctis sentiuntur, malis quasi in ventum prolata displicent, nec bonorum verba dicta rationis, sed stimulos furoris existimant. Et implebit ardore. Ibid. Qui etiam quæ se sentiunt contumeliose dicere, student ex Domini defensione palliare, unde subdit:

²⁹⁷ + **15.3 Arguis verbis eum.** Ibid. Et nullum putant habere timorem Domini, nisi eum quem ad stultitiam suæ professionis traxerunt, unde addit:

²⁹⁸ + **15.4 Quantum in te est,** etc., dicitur, id est abstulisti. Ac si diceret: De tua justitia præsumens, Creatoris tui gratiam despicias deprecari. Cum hæretici vera mala contra bonos non inveniunt, fingunt quæ redarguant, ut justii videantur.

²⁹⁹ + **15.5 Docuit enim iniquitas.** GREG. Iniquitas os docet, quando ex mala vita concipitur, quod pejus dicatur. Imitaris linguam blasphemantium Ibid. Hæretici quasi venerando Deum, humilia, ut carnem et mortem negant, et Ecclesiam hæc confitentem blasphemare dicunt: et si quid adversi ei contigerit, pro hac injuria dicunt fieri, unde ait:

³⁰⁰ + **15.6 Condemnabit te,** etc. Aliquando vero quasi rationando comprimere volunt, unde:

³⁰¹ + **15.7 Nunquid primus homo.** Hæc autem Dei defensio ab eis ideo assumitur, etc., usque ad pensa quod consilium ignoras.

³⁰² + **15.9 Quid nosti.** Ibid. Hæc verba patenter ostendunt ex qua mentis elatione prodeat quidquid quasi ad dominicam defensionem sonat.

³⁰³ + **15.10 Et senes et antiqui.** Hæretici, quia sua non possunt astruere ratione, auctoritate antiquorum nituntur defendere apud stultos: et doctores Ecclesiæ dicunt sibi magistros fuisse.

³⁰⁴ + **15.11 Nunquid grande est?** Sequitur: Quid te elevat cor tuum. Sæpe justorum mens ad altiora contemplanda suspenditur, ut exterius eorum facies obstupuisse videatur. Sed hanc contemplationis vim reprobis per hypocrisim fieri putant; quod enim in se est, in aliis putant.

³⁰⁵ + **15.13 Quid tumet contra Deum spiritus?** Plerumque justii aliquibus necessitatibus afflictii sua opera coguntur fateri, quod beatus Job fecerat, quod putatur elatio; sed in Dei auribus superba non sunt, quæ humili corde proferuntur; et sicut gravis culpæ est sibi arrogare quod non est, sic plerumque culpa nulla est si humiliter bonum dicat quod est. Hujusmodi sermones. Ibid. De bonis tuis, non tamen Job in his contra Deum tumuit, sed quæ vere fecerat humiliter dixit; sæpe justii et injustii eadem habent verba, et unde illi placent, hi offendunt, ut Pharisæus qui se justificat in opere Luc. 18., et Ezechias qui se justificat in cogitatione IV Reg. 20..

³⁰⁶ + **15.14 Quid est homo?** Eo ipso quod dicitur homo, terrenus exprimitur et infirmus. Ab humo enim appellatus est. Et ut justus appareat natus, etc. Quomodo enim justus appareat, qui de illa natus est, quæ injustitiæ propinatrix exstitit? prima quippe viro injustitiam mulier propinavit in paradiso.

nemo immutabilis, et cæli non sunt mundi in conspectu ejus.³⁰⁷ ¹⁶ Quanto magis abominabilis et inutilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem?³⁰⁸
¹⁷ Ostendam tibi: audi me: quod vidi, narrabo tibi.³⁰⁹ ¹⁸ Sapientes confitentur, et non abscondunt patres suos:³¹⁰ ¹⁹ quibus solis data est terra, et non transivit alienus per eos.²⁰ Cunctis diebus suis impius superbit, et numerus annorum incertus est tyrannidis ejus.³¹¹ ²¹ Sonitus terroris semper in auribus illius: et cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.³¹²
²² Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem, circumspectans undique gladium.³¹³ ²³ Cum se moverit ad quærendum panem, novit quod paratus sit in manu ejus tenebrarum dies.³¹⁴ ²⁴ Terrebit eum tribulatio, et angustia vallabit eum, sicut regem qui præparatur ad prælium.³¹⁵ ²⁵
 Tetendit enim adversus Deum manum suam, et contra Omnipotentem roboratus est.³¹⁶ ²⁶ Cucurrit adversus eum erecto collo, et pingui cervice armatus est.³¹⁷ ²⁷ Operuit faciem ejus crassitudo, et de lateribus ejus arvina dependet.³¹⁸ ²⁸ Habitavit in civitatibus desolatis, et in domibus desertis, quæ in tumulos sunt redactæ.³¹⁹ ²⁹ Non ditabitur, nec perseverabit substantia ejus, nec mittet in terra radicem suam.³²⁰ ³⁰ Non

³⁰⁷ + **15.15 Et cæli non sunt mundi.** Hoc cælorum nomine repetiit, quod sanctorum appellatione signavit, qui ante districtum Dei iudicium nec ipsi esse mundi ad perfectum possunt.

³⁰⁸ + **15.16 Quanto magis abominabilis.** Ibid. Quilibet perversus abominabilis est propter immunditiam maculæ. Inutilis, propter justitiam perfectæ vitæ; qui bibere iniquitatem dicitur, quia quod bibitur, ad glutendum moram non habet. Culpa ergo quia ab injusto homine sine ulla retractatione perpetratur, quasi aqua iniquitas bibitur.

³⁰⁹ + **15.17 Ostendam tibi.** Quia cum minori auctoritate docet is qui audita, quam is qui ea quæ viderat, loquitur, ut fortiorem auctoritatem sibi Eliphaz arrogaret, dicit: Quod vidi narrabo tibi. Proprium arrogantis, etc., usque ad quas auctoritate Patrum munit.

³¹⁰ + **15.18 Sapientes confitentur.** Ecce audacia hæreticorum, etc., usque ad corda transiisse alienum, id est diabolium. Ecce sententiæ.

³¹¹ + **15.20 Cunctis diebus.** Solent etiam electi in quibusdam diebus superbire, sed priusquam vitam finiant, ab elatione corda commutant; impius vero diebus omnibus superbit, et sic vitam terminat, ut ab elatione minime recedat. Et numerus annorum tyrannidis ejus. Proprie tyrannus, etc., usque ad cujus vita sub incertitudine tenetur?

³¹² + **15.21 Sonitus terroris semper.** Ibid. Prava mens semper in laboribus est, sicut bona semper tranquilla: quia aut molitur mala quæ in ferat, aut metuit, ne sibi hæc ab aliis inferantur.

³¹³ + **15.22 Non credit quod reverti possit de tenebris ad:** quia dum ferri se undique credit insidiis, salute desperata semper ad nequitiam crescit.

³¹⁴ + **15.23 Cum se moverit,** etc. Panis hic stipendium præsentis vitæ, etc., usque ad avaritia victus illa contemnit.

³¹⁵ + **15.24 Terrebit,** etc. In omni quod iniquus agit, etc., usque ad si ei forte defuerit, quod ex fallacia opponat.

³¹⁶ + **15.25 Tetendit,** etc. Ibid. Contra Deum manus tendere, etc., usque ad modo a multis agitur singulis.

³¹⁷ + **15.26 Cucurrit,** id est in malo opere obstaculum de adversitate non habuit. Et pingui cervice armatus est. Pinguis cervix est opulenta superbia affluentibus rebus quasi multis carnibus fulta.

³¹⁸ + **15.27 Operuit faciem ejus.** Faciem crassitudo operit, quia desiderata terrenarum rerum abundantia oculos mentis premit. Et de lateribus ejus. Ibid. Latera divitum sunt qui eis adhærent; arvina de lateribus ejus dependet, quia quisquis potenti et iniquo adhæret, ipse quoque de ejus potentia velut ex pinguedine tumet.

³¹⁹ + **15.28 Habitavit in civitatibus.** Quia civitas a conversatione conviventium appellatur, etc., usque ad ostendunt procul dubio quia de ædificio vitæ ceciderunt.

³²⁰ + **15.29 Non ditabitur,** quia superbi cogitatio ab auctoris sui gratia non inhabitabitur. Nec

recedet de tenebris: ramos ejus arefaciet flamma, et auferetur spiritu oris sui.
³²¹ ³¹ Non credet, frustra errore deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit.
³²² ³² Antequam dies ejus impleantur peribit, et manus ejus arescent.
³²³ ³³ Lædetur quasi vinea in primo flore botrus ejus, et quasi oliva projiciens florem suum.
³²⁴ ³⁴ Congregatio enim hypocritæ sterilis, et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.
³²⁵ ³⁵ Conceptit dolorem, et peperit iniquitatem, et uterus ejus præparat dolos.] ³²⁶

16 Respondens autem Job, dixit: ² [Audiui frequenter talia: consolatores onerosi omnes vos estis. ³²⁷ ³ Numquid habebunt finem verba ventosa? aut aliquid tibi molestum est, si loquaris? ³²⁸ ⁴ Poteram et ego similia vestri loqui, atque utinam esset anima vestra pro anima mea: ³²⁹ ⁵ consolaretur et

perseverabit. Ibid. Ac si dicat: Hoc quod habere videtur, exterius transit, et illud quod transire non poterat, interius non habet. Nec mittet in terram, quia velut ad levem flatum, sic ad motum occultæ sententiæ vita ejus eruitur; vel, in terram non mittet, etc., quia nunquam ad æternæ vitæ desiderium cordis sui cogitationem plantat.

³²¹ + **15.30 Non recedet de tenebris.** Quia enim lucem justitiæ non quærit, de tenebris non recedit. Ramos ejus, etc. Quia ipsi quoque, qui ei conjuncti sunt, terrenis desideriis æstuant, ut boni operis fructum non ferant, quia ad appetenda infima per nequitiam anhelant. Et auferetur spiritu, quia eo percussio sententiam accipiet, quo oris sui spiritum timore Dei non restringit.

³²² + **15.31 Non credet.** Quia eleemosyna eum redimere, etc., usque ad quia non redimit animam quam a vitiis non compescit.

³²³ + **15.32 Antequam dies ejus.** GREG. Quia longos animo, etc., usque ad indisciplinatis obviat mors.

³²⁴ + **15.33 Manus ejus** ab omni bona operatione siccantur. Lædetur quasi, etc. Si florentem vineam, etc., usque ad in sancto studio a fructu alienos facit, unde subdit: Et quasi oliva projiciens. Oliva cum in flore est, etc., usque ad ut nequeant discernere qua intentione quid faciant. Vel in primo flore. Infirmus regere vel inferiora agere non debet, quia in terrenis actibus frigescit. Vel, cum placere videt quæ agit, ardentius eadem bona operatur, et quasi in sancto studio fervet, unde æstu perit.

³²⁵ + **15.34 Congregatio enim hypocritæ,** etc. Congregant hypocritæ bona opera, sed eorum sterilis est ipsa congregatio, quia per hoc quod agunt, fructum recipere in æterna retributione non appetunt. Et ignis devorabit tabernacula eorum, etc. Corpora in quibus animæ eorum habitant, tabernacula dicit: quæ hic desiderium laudis, postmodum autem concremabit ignis gehennæ. Tabernacula. Cogitatio est tabernaculum, in qua mens habitat, quam æstus avaritiæ vastat. Vel, cor tabernaculum dicit, quod consumit ardor laudis. Vel, corpus est tabernaculum animæ, et qui hic ardent mente, ardebunt carne ignibus gehennæ.

³²⁶ + **15.35 Conceptit dolorem.** Cum perversa cogitat, iniquitatem parturit, cum explere cœperit, concepit. Mens etiam hypocritæ nunquam vacat a malo, quia quæ appetit, aliis invidet, ex quorum despectu clarior sit, unde et dolos parat ut solus æstimationem capiat. Uterus ejus præparat dolos, id est mens, in qua cogitationes generantur, majorem malitiam contra proximos concipit, quanto solus præ omnibus videri innocentior quærit: hoc dicit, quia percussus Job pro hypocrisi putavit.

³²⁷ + **16.2 Audiui frequenter talia.** Electi frequenter aliena mala quasi sua audiunt, et ab his eis crimen impingitur, a quibus crimina impacta perpetrantur. Consolatores onerosi omnes vos. Pravi cum laborare bonos, etc., usque ad ne qui lenire debet dolorem augeat.

³²⁸ + **16.3 Nunquid habebunt finem verba ventosa?** Mali ventosa verba proferunt. Nam dicta eorum, etsi quandoque sana sunt per sententiam, inflata tamen sunt per elationem. Aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Ac si diceret, eo quod plus loqueris quo a me aliquid molestum de tua actione non audis.

³²⁹ + **16.4 Poteram et ego similia vestri loqui.** Narrat quid facere potuit, sed ne justitiam deserat, quod facere potuit declinat.

ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos;³³⁰ ⁶ roborarem vos ore meo, et moverem labia mea, quasi parcens vobis.³³¹ ⁷ Sed quid agam? Si locutus fuero, non quiescet dolor meus, et si tacuero, non recedet a me. ⁸ Nunc autem oppressit me dolor meus, et in nihilum redacti sunt omnes artus mei.³³² ⁹ Rugæ meæ testimonium dicunt contra me, et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam, contradicens mihi.³³³ ¹⁰ Collegit furorem suum in me, et comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.³³⁴ ¹¹ Aperuerunt super me ora sua, et exprobrantes percusserunt maxillam meam: satiati sunt pœnis meis.³³⁵ ¹² Conclusit me Deus apud iniquum, et manibus impiorum me tradidit.³³⁶ ¹³ Ego ille quondam opulentus, repente contritus sum: tenuit cervicem meam, confregit me, et posuit me sibi quasi in signum.³³⁷ ¹⁴

³³⁰ + **16.5 Atque utinam esset anima vestra pro anima mea.** In his verbis hoc monstratur intendere, etc., usque ad quia mala eorum sub moderata increparet invective.

³³¹ + **16.6 Quasi parcens.** Nota quasi, quia, etc., usque ad approbare videtur, et crescunt in exemplum.

³³² + **16.8 Nunc autem oppressit me dolor,** etc. Ibid. Dolore Ecclesia premitur, etc., usque ad quos intus habet; unde beati viri voce mox apte subditur.

³³³ + **16.9 Rugæ meæ,** etc. Rugæ Ecclesiæ sunt omnes qui in ea dupliciter vivunt, qui fidem vocibus clamant, operibus denegant. Hi pacis tempore, quia hujus mundi potestatibus eamdem fidem honori esse conspiciunt, fideles se esse mentiuntur: sed cum Ecclesiam subito adversitas turbaverit, illud illico ostendunt, quod in perfida mente moliantur. Et est sensus: me insequendo increpant, qui in meo corpore positi duplicitatis suæ malitiam non emendant. Et suscitatur falsiloquus adversus faciem, etc. Ibid. Dum prædicationi ejus aperte contradicere non præsumunt, Ecclesia falsiloquium quasi post dorsum patitur; sed cum malitiæ tempus eruperit, is, qui nunc metuens derogat, ad contradicendum ante faciem venit: quia verbis veræ fidei apertis vocibus obstitit. Quod quoniam per malignum spiritum fit, ad eum describendum verba convertit.

³³⁴ + **16.10 Collegit furorem suum.** Diabolus, princeps falsiloquii, habet nunc contra Ecclesiam furorem, sed sparsus est, quia occultas tentationes per singulos movet. Cum vero contra eam accepta licentia aperte sævierit, furorem suum in eam colligit, quia in ejus afflictionem tota se intentione constringit. Qui contra eam dentibus fremit, eamque terribilibus oculis intuetur, quia per alios contra eam crudelia exercet, et per alios quæ exerceat providet.

³³⁵ + **16.11 Aperuerunt super me ora,** etc. Ibid. Quia ora sua reprobi exprobrantes aperiunt, cum et errorem prædicare non metuunt, et prædicamenta rectæ fidei irrident. Percusserunt maxillam meam. Maxilla Ecclesiæ, sunt sancti prædicatores, qui vitam carnalium verbo correctionis convertunt: hos reprobi præcipue persequuntur, quos dum etiam necant, illa eos pœna satiat, quæ mentem Ecclesiæ præcipue cruciat, vel castigat. Maxillam meam. Petrus est maxilla, qui mactat et manducat. Samson maxillam asini tenet, et hostes occidit, id est Christus simplices præcones manu virtutis tenet, et a vitiiis carnales occidit. Maxilla projecta est in terram, aquas effudit: quia data morti corpora præconum magna ostendunt miracula.

³³⁶ + **16.12 Conclusit me Deus,** etc. Electorum populus apud iniquum concluditur: cum ejus caro antiqui hostis persecutionibus temporaliter datur. Qui non spiritui, sed manibus inimicorum traditur, quia quo hunc mente capere nequeunt, eo contra illius carnes crudelius inardescunt.

³³⁷ + **16.13 Ego ille quondam opulentus.** GREG. Infirmorum mentem designat, quia dum adversa prævidere nesciunt, tanto eis graviora sunt, quanto ab eis inopinata tolerantur. Vel, in quibusdam, eisdem retro labentibus hæc Ecclesia patitur, qui post doctrinæ opulentiam aliquando subitis vitiiis convertuntur. Tenuit cervicem meam. Cervix, hic libertatis erectionem significat, quam hostis tenet persecutionis tempore; constringit, dum infirmi vera quæ sentiunt prædicare libere non præsumunt. Vel, cervicem suam dicit eos, qui in Ecclesia sub occasione defendendæ rectitudinis vitio elationis deserviunt: quam hostis distractione suæ persecutionis inclinat. Et posuit me quasi in signum. Ibid. Signum ad hoc ponitur, ut sagittarum emissionem feriat. Fidelis itaque populus in signum hosti suo ponitur, quia eum semper suis ictibus impetit, cum suis persecutionibus affligit, unde Apostolus: Ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus I Thess. 3.. Ac si

Circumdedit me lanceis suis; convulneravit lumbos meos: non pepercit, et effudit in terra viscera mea. ³³⁸ 15 Concidit me vulnere super vulnus: irrui in me quasi gigas. ³³⁹ 16 Saccum consui super cutem meam, et operui cinere carnem meam. ³⁴⁰ 17 Facies mea intumuit a fletu, et palpebræ meæ caligaverunt. ³⁴¹ 18 Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces. ³⁴² 19 Terra, ne operias sanguinem meum, neque inveniatur in te locum latendi clamor meus: ³⁴³ 20 ecce enim in cælo testis meus, et conscius meus in excelsis. ³⁴⁴ 21 Verbosi amici mei: ad Deum stillat oculus meus: ³⁴⁵ 22 atque utinam sic judicaretur vir cum Deo, quomodo judicatur filius hominis cum collega suo. ³⁴⁶ 23 Ecce enim breves anni transeunt, et semitam per quam non revertar ambulo.] ³⁴⁷

aperte dicat: Quid in hoc tempore vulnera nostra miramini? qui si æterna gaudia quærimus, ad hoc venimus ut feriamur.

³³⁸ + **16.14 Circumdedit me.** Ecclesia lanceis ab hoste suo circumdatur, quando in membris suis ab impugnatore calido tentationum jaculis ab omni parte impetitur. Convulneravit lumbos meos. Cum hostis fidelem populum ad luxuriam pertrahit, hunc in lumbis ferit. Convulnerare autem dicitur, quia quod nobis male suggerit, nos sequentes ex propria voluntate implemus, et quasi cum ipso nos pariter vulneramus. Non pepercit et effudit in terra viscera mea. Viscera Ecclesiæ dicit eorum mentes, qui ejus in se continent mysteria: quos dum antiquus hostis ad sæcularia negotia pertrahit, ejus viscera in terra fundit. Non pepercit, id est, non destitit.

³³⁹ + **16.15 Concidit me.** In infirmis suis Ecclesia, etc., usque ad cum culpa culpam cumlaverit. Irruit in me quasi gigas. Quia nimirum malignus spiritus contra hanc, id est animam, ex prava consuetudine devictam quasi more gigantis pugnat, quia quanto se ei anima subjicit crebrius, tanto eum sibi intolerabiliorem se facit. Sed quia plerumque ad pœnitentiam redit, sequitur.

³⁴⁰ + **16.16 Saccum consui super cutem.** In sacco et cinere pœnitentia, in cute et carne peccatum carnis intelligitur. Ergo quasi saccus super cutem consuitur, et cinere caro operitur, quia culpa carnis per pœnitentiam tegitur, ne in districti judicis examine ad ultionem videatur. Facies mea intumuit. Facies Ecclesiæ sunt, qui in regimine positi apparent primi, ut ex eorum specie sit honor fidelis populi. Hi plangunt culpas infirmantium; sed dum vident quosdam ad veniam redire, quosdam vero in iniquitate persistere, occulta Dei judicia obstupescunt, quæ non intelligunt.

³⁴¹ + **16.17 Et palpebræ.** Palpebræ appellantur, quia ad providenda plebium itinera vigilant; sed cum occulta Dei judicia nec præpositi vigilantes intelligunt, palpebræ Ecclesiæ sanctæ caligant.

³⁴² + **16.18 Hæc passus sum.** A verbis corporis, etc., usque ad a quibus toleratur dolor?

³⁴³ + **16.19 Terra ne operias sanguinem meum.** Peccanti homini dictum est: Terra es et in terram ibis; quæ se terra Redemptoris nostri sanguinem non abscondit quia unusquisque peccator redemptionis suæ pretium sumens, confitetur ac laudat, et quibus valet proximis innotescit. Terra etiam sanguinem ejus non operuit: quia sancta Ecclesia redemptionis suæ mysterium in cunctis jam mundi partibus prædicavit. Neque inveniatur in te locum latendi clamor meus. Ibid. Clamor Redemptoris nostri est sanguis redemptionis, qui a fidelibus sumitur, qui, ut ait Apostolus, melius loquitur quam sanguis Abel: quia sanguis Abel mortem fratricidæ petiit, sanguis Domini vitam persecutoribus impetravit. Qui clamor locum latendi invenit in nobis, si quod mens credidit, lingua tacet.

³⁴⁴ + **16.20 Ecce enim in,** etc. Testis Filii Pater est, ut in Evangelio: Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me. Et conscius meus. Quia una voluntate, etc., usque ad sed talis hominum reprehensiones metuere non debet, unde subditur.

³⁴⁵ + **16.21 Verbosi amici mei.** Cum verbosi amici sunt, id est, cum et ipsi derogant qui in fide sociantur, ad Deum necesse est ut oculus stillet, quatenus nostra intentio tota in amoris intimi compunctione defluat, et tanto se ad interiora erigat, quanto per exteriora opprobria intus redire cogitur.

³⁴⁶ + **16.22 Atque utinam,** etc. Peccatores quidem nos, etc., usque ad sed tamen de ejus brevitate se consolatur.

³⁴⁷ + **16.23 Ecce enim breves anni transeunt.** Omne quod transit breve est, in mortis autem semita per quam non revertimur, ambulamus, non quod ad vitam resurgendo non reducamur; sed

17[Spiritus meus attenuabitur; dies mei breviabuntur: et solum mihi superest sepulchrum. ³⁴⁸ ² Non peccavi, et in amaritudinibus moratur oculus meus. ³⁴⁹ ³ Libera me, Domine, et pone me juxta te, et cujusvis manus pugnet contra me. ³⁵⁰ ⁴ Cor eorum longe fecisti a disciplina: propterea non exaltabuntur. ³⁵¹ ⁵ Prædam pollicetur sociis, et oculi filiorum ejus deficient. ³⁵² ⁶ Posuit me quasi in proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis. ³⁵³ ⁷ Caligavit ab indignatione oculus meus, et membra mea quasi in nihilum redacta sunt. ³⁵⁴ ⁸ Stupebunt justi super hoc, et innocens contra hypocritam suscitabitur. ³⁵⁵ ⁹ Et tenebit justus viam suam, et mundis manibus addet fortitudinem. ³⁵⁶ ¹⁰ Igitur omnes vos convertimini, et venite, et non inveniam in vobis ullum sapientem. ³⁵⁷ ¹¹ Dies mei transierunt; cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum.

quia ad labores hujus vitæ mortalis, vel ad acquirenda laboribus præmia iterum non venimus.

³⁴⁸ + **17.1 Spiritus meus attenuabitur.** GREG. Attenuatur spiritus electorum timore judicis, et si quas in se carnales cogitationes inveniunt, pœnitentiæ ardore consumunt. Spiritus autem iniquorum per tumorem elationis crassescit. Et solum mihi superest sepulchrum. Pene mortuum se considerat, quia moriturum se minime ignorat unde sequitur:

³⁴⁹ + **17.2 Non peccavi.** Non intantum peccavit, ut hæc flagella mereretur, quia non pro corrigenda culpa, sed pro augenda gratia percussus est. Vel, caput, hoc dicit, qui sine culpa, pœnam culpæ, id est, amaritudinem passionis suscepit.

³⁵⁰ + **17.3 Pone me juxta te.** Per ascensionem; post quia Judæa commota est in discipulos, addit: Cujusvis manus. Quia jam frustra agunt contra eum, qui sedet in cœlo.

³⁵¹ + **17.4 Cor eorum longe.** Si enim disciplinæ custodiam nossent, nequaquam Redemptoris præcepta contemnerent. Propterea non, etc. Qui enim per disciplinam minime custodire vitam student, semper per desideria in imis jacent, nec mentem ad spem cœlestis patriæ erigunt.

³⁵² + **17.5 Prædam pollicetur,** etc. Ad caput malorum, diabolus scilicet, sententiam convertit, cujus socii sunt apostatæ angeli, qui cum eo ceciderunt. Filii, sunt homines perversi, qui de ejus prava persuasione in malitiæ operatione generantur. Prædam igitur sociis pollicetur, quia malignis spiritibus animas pravorum promittit in fine rapiendas. Oculi filiorum ejus deficient. Ibid. Quia intentiones hominum, etc., usque ad quod doleant, sine fine patiuntur.

³⁵³ + **17.6 Posuit me.** Omnis qui flagello percutitur, etc., usque ad eamque pœnam suo optat adversario quam evenisse conspiciat justo.

³⁵⁴ + **17.7 Caligavit ab indignatione.** Ab indignatione oculus caligat, quando ipsi qui in Ecclesia lumen veritatis habent, perversos contra innocentes prævalere conspiciunt: quia de occultis judicii admiratione turbantur. Sed cum justi ad indignationem caligant, infirmi plerumque usque ad infidelitatem corruunt, unde sequitur: Et membra mea quasi in nihilum. Membrorum nomine teneritudo exprimitur infirmorum, qui dum perversos prospiciunt florere, justos cruciari, bona se inchoasse pœnitent, atque ita ad agenda mala citius recedunt, ac si eorum vitæ nocuerit bonum, quod inchoaverunt.

³⁵⁵ + **17.8 Stupebunt justi super hoc.** Hoc est quod dixerat caligavit ad indignationem oculus meus. Et innocens contra hypocritam suscitabitur. Contra hypocritam suscitatur innocens perfectus, quando hunc cum suo flore contemnit, eumque prædicando quæ recta sunt, despiciendum esse cæteris denuntiat.

³⁵⁶ + **17.9 Et tenebit justus viam suam.** Quia considerato hypocrita dum illum ex perversa voluntate obtinere ea quæ mundi sunt intuetur, ipse ad amorem cœlestium robustius stringitur. Sciens, quia bonis desideriis præmia æterna non deerunt: dum et pravis et duplicibus cordibus bona temporalia non negantur. Et mundis manibus addet fortitudinem. Quia videns perversorum terrenam gloriam, etc., usque ad quæ sibi cum reprobis communia esse non possunt.

³⁵⁷ + **17.10 Igitur omnes vos.** Postquam exteriores proventus malorum, bonorum vero interiores intulit, exhortatur electos, ut convertantur, deserendo mala, et veniant, bona faciendo.

³⁵⁸ ¹² Noctem verterunt in diem, et rursum post tenebras spero lucem. ³⁵⁹
¹³ Si sustinero, infernus domus mea est, et in tenebris stravi lectulum
 meum. ³⁶⁰ ¹⁴ Putredini dixi: Pater meus es; Mater mea, et soror mea,
 vermibus. ³⁶¹ ¹⁵ Ubi est ergo nunc praestolatio mea? et patientiam meam
 quis considerat? ³⁶² ¹⁶ In profundissimum infernum descendent omnia
 mea: putasne saltem ibi erit requies mihi? ³⁶³

18 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: ² [Usque ad quem finem verba
 jactabitis? intelligite prius, et sic loquamur. ³⁶⁴ ³ Quare reputati sumus ut
 jumenta, et sorduimus coram vobis? ³⁶⁵ ⁴ Qui perdis animam tuam in
 furore tuo, numquid propter te derelinquetur terra, et transferentur rupes de
 loco suo? ³⁶⁶ ⁵ Nonne lux impii extinguetur, nec splendet flamma ignis
 ejus? ³⁶⁷ ⁶ Lux obtenebrescet in tabernaculo illius, et lucerna quae super
 eum est extinguetur. ³⁶⁸ ⁷ Arctabuntur gressus virtutis ejus, et praecipitabit

³⁵⁸ + **17.11 Et non in vobis.** Conversionem eorum desiderans exoptat, ne ullum sapientem in eis inveniat, ac si dicat: Stulti esse apud vos discite, ut in Deo vere esse sapientes valeatis. Dies mei transierunt. Dies, prosperitates: Cogitationes cor torquentes, curam terrenae felicitatis dicit: quae quanto gravius electos premunt, tanto subtilius a iudice rationes de ipsis cogitant exquiri hae cogitationes cum ipsa terrena felicitate dissipantur.

³⁵⁹ + **17.12 Noctem verterunt in diem.** Dissipatae cogitationes noctem in diem vertunt, quia justis nonnunquam amplius placet ex adversitate mala perpeti, quam ex prosperitate terrenae dispensationis cura fatigari. Et rursum post tenebras. Ibid. Lux post tenebras speratur, etc., usque ad et justorum animas in perpetua jam sede collocaret.

³⁶⁰ + **17.13 Si sustinero.** Priores sancti sustinere adversa poterant, etc., usque ad in inferno sibi requiem praeparasse.

³⁶¹ + **17.14 Putredini dixi.** Putredinem, patrem dicit, etc., usque ad ut quasi quibusdam vermibus sic inquietis cogitationibus in mente fatigemur.

³⁶² + **17.15 Ubi est ergo nunc praestolatio mea.** Praestolatio justorum, Christus; quem quandoque venturum noverant, sed venire citius querebant: unde hic additur, nunc: Et patientiam meam quis considerat? Patientiam justorum Deus considerat; sed quasi non considerare dicitur, ad votum desiderii minus citius apparere: et in prolixiora tempora dispensationis suae gratiam differre.

³⁶³ + **17.16 In profundissimum infernum descendent omnia mea.** Ante mediatoris adventum Job in infernum descensus erat, etc., usque ad retributio adhuc in sola inferni quiete recipi praestolabatur. Putasne saltem sibi erit requies mihi? Pensandum est quis nostrum de requie securus sit: si de ea trepidat et ille, cujus virtutis praecordia et ipse iudex qui percutit, clamat.

³⁶⁴ + **18.2 Usque ad quem finem verba jactabitis.** GREG., in Job, l. 14. Beatum Job in superbiam astruit erupisse, quem fatetur verba jactare. Intellige prius. Signat quanta elatione tumuerat, qui Job loqui quod non intelligeret, putabat.

³⁶⁵ + **18.3 Quare reputati sumus.** Humanæ mentis est proprium, hoc sibi fieri suspicari, quod facit. Arbitratur enim se despici, qui bonos despiciere consuevit: et ex suspitione contemptus ad indignationem prosilit, et contumelias ingerit.

³⁶⁶ + **18.4 Quid perdis animam tuam.** Reprobi zelum rectitudinis, vel spirituales gratias sanctae praedicationis, insaniam furoris aestimant: quo perire fidelium animas arbitrantur. Nunquid propter te derelinquetur terra. Ecclesia dicit, etc., usque ad unde iste flagellis Job insultat, unde subdit:

³⁶⁷ + **18.5 Nonne lux impii exstinguetur.** Hoc dici de impio recte potuit, contra sanctum non debuit: Lucem prosperitatem praesentis vitae dicit. Sed lux impii exstinguitur, quia fugitivae vitae prosperitas, cum ipsa terminatur. Nec splendet flamma ignis ejus. Ignem dicit fervorem temporalium desideriorum, cujus flamma est decor, vel potestas exterior quae de interno ejus ardore procedit: sed non splendet, quia in die exitus omnis exterior decor subtrahitur.

³⁶⁸ + **18.6 Lux obtenebrescet in tabernaculo.** Aliquando tristitiam tenebras, lucem gaudium

eum consilium suum.³⁶⁹ ⁸ Immisit enim in rete pedes suos, et in maculis ejus ambulat.³⁷⁰ ⁹ Tenebitur planta illius laqueo, et exardescet contra eum sitis.³⁷¹ ¹⁰ Abscondita est in terra pedica ejus, et decipula illius super semitam.³⁷² ¹¹ Undique terrebut eum formidines, et involvent pedes ejus.³⁷³ ¹² Attenuetur fame robur ejus, et inedia invadat costas illius.³⁷⁴ ¹³ Devoret pulchritudinem cutis ejus; consumat brachia illius primogenita mors.³⁷⁵ ¹⁴ Avellatur de tabernaculo suo fiducia ejus, et calcet super eum, quasi rex, interitus.³⁷⁶ ¹⁵ Habitent in tabernaculo illius socii ejus qui non est; aspergatur in tabernaculo ejus sulphur.³⁷⁷ ¹⁶ Deorsum radices ejus siccentur: sursum autem atteratur messis ejus.³⁷⁸ ¹⁷ Memoria illius preat

accipimus. Lux ergo in tabernaculo impii tenebrescit, quia in ejus conscientia gaudium quod de temporalibus fuerat, deficit. Et lucerna quæ super eum est exstinguetur. Lucerna lumen in testa est, etc., usque ad quia iniquorum mentem terrena gaudia possident.

³⁶⁹ + **18.7 Arctabuntur gressus virtutis, etc.** Quia vires malitiæ ejus, quas nunc exercet, postmodum pœna constringet. Et præcipitabit eum. Habet nunc consilium iniquus præsentia appetere, etc., usque ad quod exprimit cum subjungit.

³⁷⁰ + **18.8 Immisit enim in rete.** Ibid. Qui pedes in rete mittit, non cum voluerit, ejicit. Sic qui in peccatis se dejicit, non mox cum voluerit, surgit. Et in maculis ejus ambulat. Ibid. Qui in maculis retis ambulat, gressus suos ambulando implicat: et cum se expedire ad ambulandum nititur, ne ambulet obligatur.

³⁷¹ + **18.9 Tenebitur planta illius, etc.** Quia videlicet stringetur finis in peccato. Et exardescet contra eum. Quia quo se malis obligatum pensat, eo de suo reditu desperat; et ipsa desperatione acrius ad hujus mundi concupiscentias æstuat. In ejus animo contra eum sitis exardescit, quia qui perverse egit, ut perversius agat accenditur.

³⁷² + **18.10 Abscondita est in terra.** Ibid. In terra pedica absconditur, cum culpa sub terrenis commodis occultatur, quatenus homo videat, quid concupiscere valeat, et tamen nequaquam videat, in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et decipula illius. Intuetur enim hostis mores cujusque cui vitio sint propinqui, et illa opponit ante faciem, ad quæ agnoscit facilius inclinari mentem, ut blandis ac lætis moribus luxuriam, asperis mentibus iram et superbiam. Ibi ergo decipulam ponit, ubi esse semitam mentis conspicit: quia illic periculum deceptionis inserit, ubi viam esse invenerit propinquæ cogitationis.

³⁷³ + **18.11 Undique terrebut.** Quia sæpe idcirco quisque bonus esse metuit, ne hoc a pravis patiat, quod se bonis fecisse reminiscitur: dumque hoc pati quod facit metuit, undique territus, undique suspectus in bono opere gressum perdit.

³⁷⁴ + **18.12 Attenuetur fame.** Caro nostra infirmitas est. Robur autem, anima rationalis, quæ in expugnandis vitiis resistere per rationem valet. Quæ fame attenuatur, cum nulla interni cibi refectione pascitur. Et inedia invadat costas illius. Costæ sunt sensus animi, qui latentes ut viscera cogitationes muniunt. Inedia invadit iniqui costas, quia fames interna sensus mentis extenuat, ut cogitationes suas intus nullatenus regant, sed ad exteriora vagentur quæ petunt. Devoret pulchritudinem cutis ejus et consumat brachia illius. Idem. Pulchritudo cutis est gloria temporalis exterior: per brachia opera designantur. Mortem peccatum dicit, quod animam occidit.

³⁷⁵ + **18.13 Primogenita mors.** Superbia quæ est initium omnis peccati. Pulchritudinem ergo cutis ejus et brachia illius primogenita mors devorat: qua iniqui gloriam vel operationem superbia supplantat. Potuit enim et in hac vita gloriosus existere, si superbus minime fuisset

³⁷⁶ + **18.14 Avellatur de tabernaculo suo fiducia ejus.** Idem. De tabernaculo fiducia ejus evellitur, quando perversus qui multa in hac vita paraverat, repentina morte dissipatur. Et calcet super eum quasi rex interitus. Quia hic vel vitiis premitur quæ ad interitum trahunt, vel mortis tempore, potestati dæmoniæ subjugatur.

³⁷⁷ + **18.15 Habitent in tabernaculo.** Id est, in mente ejus apostatæ angeli per cogitationes nequissimas conversentur, ejus videlicet socii, qui idcirco jam non est, quia a summa essentia recessit. Aspergatur in tabernaculo. Ibid. In tabernaculo iniqui, sulphur aspergitur, quoties carnis delectatio in ejus mente dominatur. Per sulphur enim fœtor carnis accipitur. Et quia talis in malo permanet unde nec fructum boni facere potest, addit:

³⁷⁸ + **18.16 Deorsum radices ejus siccentur.** Per radices, cogitationes accipimus, etc., usque

de terra, et non celebretur nomen ejus in plateis. ³⁷⁹ 18 Expellet eum de luce in tenebras, et de orbe transferet eum. ³⁸⁰ 19 Non erit semen ejus, neque progenies in populo suo, nec ullæ reliquiæ in regionibus ejus. ³⁸¹ 20 In die ejus stupebunt novissimi, et primos invadet horror. ³⁸² 21 Hæc sunt ergo tabernacula iniqui, et iste locus ejus qui ignorat Deum.] ³⁸³

19 Respondens autem Job, dixit: ² [Usquequo affligitis animam meam, et atteritis me sermonibus? ³⁸⁴ 3 En decies confunditis me, et non erubescitis opprimentes me. ³⁸⁵ 4 Nempe etsi ignoravi, mecum erit ignorantia mea. ³⁸⁶ 5 At vos contra me erigimini, et arguitis me opprobriis meis. ³⁸⁷ 6 Saltem nunc intelligite quia Deus non æquo judicio afflixerit me, et flagellis suis me cinxerit. ³⁸⁸ 7 Ecce clamabo, vim patiens, et nemo audiet; vociferabor, et

ad quia omnis ejus operatio superno judicio quasi nihilum deputatur.

³⁷⁹ + **18.17 Memoria pereat.** Ibid. Memoriam suam iniquus in terra statuere conatur, cum gloriam laudis suæ extendere nititur. Et nomen suum in plateis celebrari gaudet, cum longe lateque operationem suæ iniquitatis extendit. GREG. Caput iniquorum diabolus est: ipse quippe in ultimis temporibus illud vas perditionis ingressus, quod Antichristus vocabitur, qui nomen suum longe lateque diffundere conabitur.

³⁸⁰ + **18.18 Expellet eum de luce.** De luce ad tenebras ducitur, cum de honore vitæ præsentis ad supplicia æterna damnatur. Sic de unoquoque iniquo loquitur, ut ad caput, id est diabolum vertatur, qui in Antichristo nomen extendet, quod nunc mali imitantur. Et de orbe transferet, etc. Cum superno apparente iudice de hoc mundo ad pœnas transfertur, quæ omnia et de capite malorum Antichristo possunt accipi.

³⁸¹ + **18.19 Non erit semen, etc.** Quia omnes iniqui, qui de ejus persuasione in pravis actionibus nati sunt, cum eodem suo capite ferientur. Quia hæc de Antichristo accipienda sunt, in hoc aperit dum dicit:

³⁸² + **18.20 In die ejus stupebunt.** Quia tanta tunc signa demonstraturus, etc., usque ad metuunt tormenta quæ vincunt. Et primos invadet horror, id est, corda electorum pavore ferientur: unde scriptum est.: Ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi Matth. 24., non quidem casuri, sed trepidaturi ex carne.

³⁸³ + **18.21 Hæc sunt ergo tabernacula.** De hoc illud retulit quod dixerat, etc., usque ad quod sanctum Job credebant pro iniquitate percussum.

³⁸⁴ + **19.2 Usquequo affligitis, etc.** GREG. Atteruntur boni sermonibus iniquorum, quando contra eos illi in verbis tument, qui aut in perversa fide, aut in pravis moribus jacent.

³⁸⁵ + **19.3 En decies confunditis me.** Ibid. Quia ab eis quinque increpationes audierat, et quinque respondit, decies se perhibet esse confusum. Quia in eo quod graviter increpatus est, et in eo quod verba doctrinæ non audientibus dicit, confusionem pertulit, in suis increpationibus, quia in eis non proficit; in eorum increpationibus, quia dolet de pravitate quam audit. En decies Ibid. Ecclesia decalogum servat, cui iniqui toties confusionem faciunt, quoties in suis actibus divinis vocibus obsistunt. Et non erubescitis opprimentes me. Sunt nonnulli quos ad perpetranda nequitiam oborta subito malitia invitat, sed tamen humana verecundia revocat.

³⁸⁶ + **19.4 Nempe et si ignoravi.** Scientia hæreticorum non est cum eis, sed contra eos, dum inflat. Sed Ecclesiæ ignorantia, quod arcana non potest penetrare cum ea est, quia pro ea, dum se humiliat; et quia hæretici quod quærunt scire, elatio est, ut contra bonos docti videantur, subdit: vos contra ex me percusso contra vos deberetis erigi, timentes vobis deteriora. Bonus enim prius in se, postea in alios erigitur.

³⁸⁷ + **19.5 At vos contra me erigimini.** Id est, vosmetipsos redarguendos relinquitis, et me districtis sententiis increpatis. Et arguitis me. Quia qui eum justum ante flagella noverant, injustum esse ex ipsa jam sua percussione judicabant.

³⁸⁸ + **19.6 Saltem nunc intelligite.** Hoc Dominus de illo dixerat commovisti me adversus eum frustra quod ipse de se asserit: quia non æquo judicio a Domino sit afflictus. Si enim vita ejus et flagella pensantur, non æquo judicio videtur afflictus: quia vero merita ejus ex flagellis cumulavit, Deus non injusto judicio Job afflixit. Quia Deus non æquo judicio. Astruendum igitur est, quod et

non est qui iudicet. ³⁸⁹ 8 Semitam meam circumsepsit, et transire non possum: et in calle meo tenebras posuit. ³⁹⁰ 9 Spoliavit me gloria mea, et abstulit coronam de capite meo. ³⁹¹ 10 Destruxit me undique, et pereo: et quasi evulsæ arbori abstulit spem meam. ³⁹² 11 Iratus est contra me furor ejus, et sic me habuit quasi hostem suum. ³⁹³ 12 Simul venerunt latrones ejus, et fecerunt sibi viam per me, et obsederunt in gyro tabernaculum meum. ³⁹⁴ 13 Fratres meos longe fecit a me, et noti mei quasi alieni recesserunt a me. ³⁹⁵ 14 Dereliquerunt me propinqui mei, et qui me noverant obliti sunt mei. ¹⁵ Inquilini domus meæ et ancillæ meæ sicut alienum habuerunt me, et quasi peregrinus fui in oculis eorum. ³⁹⁶ 16 Servum meum vocavi, et non respondit: ore proprio deprecabar illum. ³⁹⁷ 17 Halitum meum exhorruit uxor mea, et orabam filios uteri mei. ³⁹⁸ 18 Stulti quoque despiciebant me:

Deus cum Job recte egit, et tamen non mentitur, qui non æque fieri dicit: alioquin diabolus vicit in eo quod de beati viri culpa promiserat quem Deus laudavit. Hoc non elatio, sed dolor extorsit. Bonus si in humili mente, exigente causa vel dolore, bona de se dicit, non peccat. Et flagellis suis me cinxerit. Cum tanta nos afflictio deprimit, ut nullius rei consolatione respirare animus possit, non jam flagellis solummodo ferimur, sed etiam cingimur, quia tribulationum verbera ex omni parte circumdamur.

³⁸⁹ + **19.7 Ecce clamabo vim patiens.** Ibid. Deus quid nobis profuturum sit sciens, etc., usque ad qui nec agenda queunt discernere.

³⁹⁰ + **19.8 Semitam meam circumsepsit, etc.** Circumseptam verberibus semitam suam vidit, cum transire ad securitatem cupiens, evadere flagella non potuit: et quasi in calle cordis ignorantia tenebras invenit, qui cur ita flagellaretur, penetrare non potuit.

³⁹¹ + **19.9 Spoliavit me gloria mea.** Plane hæc Job conveniunt, etc., usque ad quibus ruentibus latius cadit exercitus.

³⁹² + **19.10 Destruxit me undique et pereo, et quasi evulsæ arbori,** etc. Arbor vento impellitur ut cadat: sic infirmus minis ad injustitiam trahitur, et æterna quæ sperabat relinquit; et quia aliquando qui pœnis territus justitiam relinquit, pœnas tamen non evadit.

³⁹³ + **19.11 Iratus est contra me.** Qui enim ita percutitur, ut vires ejus superentur, non hunc Deus ut filium per disciplinam, sed ut hostem ferit per iram: unde et propheta: Plaga inimici percussit te, castigatione crudeli Jerem. 30.. Et quia sæpe maligni spiritus cordibus afflictorum multa suadent, et si quid boni est furantur, addit:

³⁹⁴ + **19.12 Simul venerunt latrones.** Id est maligni spiritus, qui exquirendis hominum moribus occupantur: qui viam sibi in afflictorum cordibus faciunt, quando inter adversa quæ exterius tolerantur, cogitationes quoque pravas immittere non desistunt. Et obsederunt in gyro tabernaculum, etc. In gyro tabernaculum obsident, etc., usque ad omne corpus ejus ulceribus attriverunt

³⁹⁵ + **19.13 Fratres meos longe.** Ibid. Modo voce Redemptoris utitur: ab eo longe facti sunt fratres, et noti recesserunt; quem tenentes legem prophetare noverant, et præsentem minime recognoscebant. Judæi etenim propinqui per carnem, et noti per legis instructionem, quasi obliti quem verbis legis per fidem prophetaverant, verbis perfidiæ incarnatum negabant.

³⁹⁶ + **19.15 Inquilini domus meæ.** Id est sacerdotes, quorum origo in Dei servitio deputata, jam per officium in conditione tenebatur ancillæ. Levitarum animæ sunt ad secreta tabernaculi, quasi ad interiora cubiculi familiariter servientes. Et quasi peregrinus fui, etc. Quia a synagoga non est cognitus; unde et propheta: Quasi colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum Jer. 14.. Qui enim ut Dominus auditus non est, non possessor agri, sed colonus est creditus: Qui quasi viator ad manendum declinavit, quia paucos ex Judæa abstulit, et ad vocationem gentium pergens iter cœptum peregit.

³⁹⁷ + **19.16 Servum meum vocavi.** Servus Judaicus populus fuit, timore obsequens; quem collatis muneribus, quasi emissis vocibus, ad se ducere statuit, sed non respondit, quia digna opera donis ejus reddere contempsit. Ore proprio decorabat. Qui autem ei tot præcepta, prophetarum ore mandaveram, ore proprio deprecabar: quia in carne monstratus, dum mandata vitæ humiliter dixit, quasi superbientem servum ut veniret, rogavit.

³⁹⁸ + **19.17 Halitum meum exhorruit uxor, etc.** Uxor Domini, etc., usque ad quæ carnalibus

et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi. ³⁹⁹ 19 Abominati sunt me quondam consiliarii mei, et quem maxime diligebam, aversatus est me. ⁴⁰⁰ ²⁰ Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum, et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. ⁴⁰¹ ²¹ Miseremini mei, miseremini mei saltem vos, amici mei, quia manus Domini tetigit me. ⁴⁰² ²² Quare persequimini me sicut Deus, et carnibus meis saturamini? ⁴⁰³ ²³ Quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei? quis mihi det ut exarentur in libro ²⁴ stylo ferreo et plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice? ²⁵ Scio enim quod redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum: ⁴⁰⁴

sensibus dedita incarnationis ejus mysterium non agnovit. Et orabam filios uteri. Uterum Dei, consilium ejus debemus accipere; in quo ante sæcula per prædestinationem concepti sumus, ut creati per sæcula producatur. Oravit ergo filios uteri sui: quia eos quos condidit, incarnatus humiliter rogavit.

³⁹⁹ + **19.18 Stulti quoque despiciabant, etc.** Quia dum legisperiti Deum despicerent, eorum incredulitatem turba populi secuta est. Relictis sapientibus, pauperes et stultos venerat quærere: unde cum augmento doloris dicit Stulti quoque; pro quibus ergo stultitiam suscepi, Verbum caro factum, despiciabant me. Et cum ab eis recessissem. Quasi accedebat ad cor populorum Dominus, cum eis miracula demonstraret: et quasi recedebat, cum nulla signa ostenderet, et a miraculis quiescenti, præbere fidem nolebant.

⁴⁰⁰ + **19.19 Abominati sunt me, etc.** Scribæ et legis doctores, etc., usque ad de eodem legis doctorum ordine sequitur: Et quem maxime diligebam. Ordo doctorum, qui prius in prædicatione serviens, maxime diligebatur: quem non solum ad non credendum, sed usque ad persequendum Deum turba secuta est. Et tunc factum est quod sequitur:

⁴⁰¹ + **19.20 Pelli meæ consumptis.** In ossibus fortitudo, etc., usque ad passionis tempore juxta se mulieres invenit. Carnibus GREG. Quæ ossi hæserant, dum discipuli, licet infirmi, veritatis fidem populis prædicarent. Et cum sanctæ mulieres ea quæ necessaria erant exteriora corporis subsidia præpararent, quasi pellis extra manebant in corpore. Et derelicta. Dentes apostoli sunt; labia tantummodo circa dentes relicta sunt, cum de eo duo post mortem ejus ambulantes confabulari quidem noverant, sed prædicare jam eum, aut mordere infidelium vitia formidabant. Sed jam ad propria verba Job revertitur. Tantummodo. Nec felicibus aliud est circa dentes quam labia: et sic patet hoc mystice dici.

⁴⁰² + **19.21 Miseremini mei.** Piorum est cum ab adversariis patiuntur, non tam ad iram quam ad preces moveri. Tactum autem se manu Domini appellat, sicut ipse Satan dixerat: Mitte manum tuam, et tange os ejus.

⁴⁰³ + **19.22 Quare persequimini me.** Tanto Deus justius aliena vitia percutit, quanto in se nihil habet vitiorum. Et est sensus: Ita me ex infirmitatibus meis affligitis, ac si ipsi more Dei de infirmitate nihil habeatis. Sicut Deus. Idem cum Deo agunt, quia hoc faciunt quod Deus omnipotens fieri permittit; sed non idem volunt: quia cum omnipotens Deus amando purgationem exhibet, injustorum pravitas sæviendo malitiam exercet. Vel, quasi non infirmi, qui non deberent increpare cum Deus percutit, ne addant dolorem dolori, sed consolari. Cum vero manus Domini cessat, tunc dignis increpatio potest fieri. Et de carnibus meis saturamini. Quorum mens proximorum pœnas esurit, saturari alienis carnibus quærit. Vel, qui alienæ vitæ detractio pascunt alienis carnibus saturantur. Quis mihi tribuat, etc. Dura quæ sustinet, non vult per silentium tegi, sed exemplo ad notitiam pertrahi ut alii ad patientiam valeant ædificari. Quis mihi tribuat. Ibid. Hæc quoque Ecclesiæ congruunt, etc., usque ad postea vero ipsum librum in laminam plumbi et in silicem dividit. Quis mihi det, etc. Per stylum ferreum fortis sententia Patrum. Per plumbum Judææ populus gravis peccato. Per silicem gentilitas figuratur. Cuncta ergo quæ pertulit, forti sententia Patrum edoctus et Judææ populus, et gentilitas agnovit. Quod in plumbo scribitur, citius deletur. In silice difficile sculpsit, sed manet: sic Judæa verba Dei cito recepit, et cito deseruit. Gentilitas vix recepit, sed recepta fortiter servavit.

⁴⁰⁴ + **19.25 Scio enim quod Redemptor, etc.** Non ait conditor, sed Redemptor eam aperte denuntians, qui postquam omnia creavit, de captivitate passione sua nos redemit. Vivit autem qui inter manus impiorum occubuit. Et in novissimo die de terra surrecturus sum, et rursus, etc. Ibid. Quia resurrectionem, etc., usque ad quo flore sacerdos esse ostenditur, qui pro nobis interpellat.

²⁶ et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum:
²⁷ quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alius:
 reposita est hæc spes mea in sinu meo. ⁴⁰⁵ ²⁸ Quare ergo nunc dicitis:
 Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum? ⁴⁰⁶ ²⁹ Fugite
 ergo a facie gladii, quoniam ultor iniquitatum gladius est: et scitote esse
 iudicium.] ⁴⁰⁷

20 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit: ⁴⁰⁸ ² [Idcirco
 cogitationes meæ variæ succedunt sibi, et mens in diversa rapitur. ³
 Doctrinam qua me arguis audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit
 mihi. ⁴⁰⁹ ⁴ Hoc scio a principio, ex quo positus est homo super terram, ⁴¹⁰
⁵ quod laus impiorum brevis sit, et gaudium hypocritæ ad instar puncti. ⁴¹¹
⁶ Si ascenderit usque ad cælum superbia ejus, et caput ejus nubes tetigerit,
⁴¹² ⁷ quasi sterquilinum in fine perdetur, et qui eum viderant, dicent: Ubi
 est? ⁴¹³ ⁸ Velut somnium avolans non invenietur: transiet sicut visio
 nocturna. ⁴¹⁴ ⁹ Oculus qui eum viderat non videbit, neque ultra intuebitur

⁴⁰⁵ + **19.27 Quem visurus sum, etc.** GREG. Caro nostra post resurrectionem eadem erit et diversa. Eadem per naturam, diversa per gloriam. Eritque spiritalis, quia incorruptibilis et palpabilis: quia non amittet essentiam veracis naturæ. Ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alii. Expresse indicat veritatem resurrectionis: non enim alius moritur et alius resurgit ut qui dicunt invisibile et impalpabile corpus futurum sicut Euty chius dixit sed idem ipse. Reposita est hæc spes mea in sinu meo. Nihil nos certius habere credimus, etc., usque ad unde protinus subdit:

⁴⁰⁶ + **19.28 Quare ergo nunc.** Perversi quia in lingua justi accusationem invenire appetunt, verbi radicem quærunt, ex qua loquendi originem sumant, et ramos loquacitatis dilatent: sed tamen sanctus vir mala quæ fugiant, miseratus ostendit.

⁴⁰⁷ + **19.29 Fugite ergo.** Ibid. Faciem gladii fugere, est animadversionis districtæ sententiam prius quam appareat, placare. Et scitote esse iudicium. Omnis qui perverse agit, eo ipso quo hoc despicit, esse Dei iudicium nescit.

⁴⁰⁸ + **20.1 Idcirco cogitationes.** GREG. in Job., l. 15. Ac si dicat: quia extremi iudicii terrorem considero, idcirco cogitationum tumultibus in timore confundor. Et mens in diversa rapitur. Quando modo mala quæ agere neglexit, modo reprehensibilia in quibus est, modo recta quæ sibi adhuc deesse conspicit, sollicito pavore perpendit. Isti ex societate Job noverunt quidem recte vivere, sed iudicia Dei subtiliter pensare nescientes, justos hic non posse percuti credunt. Et ideo hunc suspicati sunt iniquum, et ad increpationem dilabuntur: ad quam tamen sub quadam reverentia descendunt. Unde iste subdit.

⁴⁰⁹ + **20.3 Doctrinam qua, etc.** Ibid. Quibus moderate præmissis, etc., usque ad et hoc invenio quod laus impiorum, etc.

⁴¹⁰ + **20.4 Hoc scio a principio.** Si enim ab ipso humani generis exortu usque ad hoc tempus mentis oculos ducimus, omne quod finiri potuit, quam breve fuerit, videmus.

⁴¹¹ + **20.5 Et gaudium hypocritæ.** Gaudium hypocritæ in similitudinem puncti est. Nam sicut stylus in puncto, dum ponitur, levatur, sic hypocrita præsentis vitæ laudem dum tangit, amittit. Ad instar puncti, quia lætitia pertransit, poena permanet: apparet ad momentum, disparet in perpetuum.

⁴¹² + **20.6 Si ascenderit,** id est, etsi coelestem vitam se agere simulat, etsi intellectum suum similem veris prædicatoribus ostentat, quasi sterquilinum tamen in fine perdetur, quia mens illius pro vitiorum suorum foetore damnabitur.

⁴¹³ + **20.7 Et qui eum viderant, dicent.** Ibid. Qui hunc elatum viderunt, extincto dicent, Ubi est? quia neque in hoc sæculo ubi elatus fuerat, apparet, neque in æternitatis requie, de qua esse putabatur.

⁴¹⁴ + **20.8 Velut somnium avolans.** Vita hypocritæ, etc., usque ad quia hominum favores dormiens videbat.

eum locus suus. ⁴¹⁵ ¹⁰ Filii ejus atterentur egestate, et manus illius reddent ei dolorem suum. ⁴¹⁶ ¹¹ Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. ⁴¹⁷ ¹² Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. ⁴¹⁸ ¹³ Parcet illi, et non derelinquet illud, et celabit in gutture suo. ⁴¹⁹ ¹⁴ Panis ejus in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus. ⁴¹⁹ ¹⁵ Divitias quas devoravit evomet, et de ventre illius extrahet eas Deus. ⁴²⁰ ¹⁶ Caput aspidum suget, et occidet eum lingua viperæ. ⁴²¹ ¹⁷ (Non videat rivulos fluminis, torrentes mellis et butyri.) ⁴²¹ ¹⁸

Luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur: juxta multitudinem adulationum suarum, sic et sustinebit. ⁴²² ¹⁹ Quoniam confringens nudavit pauperes: domum rapuit, et non ædificavit eam. ⁴²³ ²⁰ Nec est satiatus venter ejus: et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit. ⁴²⁴ ²¹ Non remansit de cibo ejus, et propterea nihil permanebit de bonis ejus. ⁴²⁵ ²² Cum satiatus fuerit, arctabitur: æstuabit, et omnis dolor irruet

⁴¹⁵ + **20.9 Oculi qui eum viderat.** Locus hypocritæ cor adulationum: ibi quippe requiescit, ubi favores invenit. Oculi ergo qui eum viderat non videbit, quia in morte amatoribus suis absconditur, qui eum consueverant admirando conspicerere. Neque ultra intuebitur. Quia linguæ adulationum hunc ad iudicium favoribus non sequuntur.

⁴¹⁶ + **20.10 Filii ejus atterentur,** etc. Quia hi qui in hypocrisi ex ejus imitatione nascuntur, dum veritatis soliditatem non tenent, in cordis egestate deficiunt.

⁴¹⁷ + **20.11 Ossa ejus implebuntur.** Adolescentia hypocritæ inchoatio pravitatis est, etc., usque ad omni soliditate vacuari ac deperire.

⁴¹⁸ + **20.12 Cum enim dulce fuerit.** Ibid. In ore cordis suavis est iniquitas, quam sub tegmine blandæ locutionis operit. Malum enim in lingua, et non sub lingua esset, si loquens hypocrita malitiam aperiret. Parcet illi et non. Malo quod diligit parcit, qui non hoc poenitendo persequitur; et non derelinquit, sed cetat in gutture, quia sic servat in cogitatione, ut nunquam proferat in voce. BEDA. Id est, palpat, fovet et nutrit malum suum, et delectans se in illo, nunquam poenitet ut ab eo discedat.

⁴¹⁹ + **20.14 Panis ejus in utero.** Plerumque hypocrita pane sacri eloquii erudiri studet, non ut eo vivat, sed ut doctus appareat; sed dum doctrinæ verbum, quod male quærit, prave intelligit, et in hæreses labitur: contingit ei ut sicut de felle aspidum, sic moriatur de pane. Sed quia Dei eloquia, etiam si recte intelligat, in opere nequaquam servat, in præsentis vita perdit, ut nesciat quod agere voluit.

⁴²⁰ + **20.15 Divitias.** Sacræ legis quas legendo devoravit, obliviscendo evomet: quas Deus justo iudicio de ejus memoria evellit. Caput aspidum. Ibid. Aspis parvus est serpens, etc., usque ad velut ex lingua vipera occidit.

⁴²¹ + **20.17 Non videat rivulos.** Ibid. Rivuli fluminis sunt dona Spiritus sancti, etc., usque ad mysterium incarnationis Christi significat.

⁴²² + **20.18 Luet quæ fecit omnia.** Persolvit enim in tormento ea quæ hic illicita servavit desideria, nec in morte consumetur, sed ut sine fine crucietur, vivere sine fine compellitur, ut cujus vita hic mortua fuit in culpa, illic ejus mors vivat in poena. Dicat ergo, luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur, quia cruciatur et non exstinguitur: moritur et vivit, deficit et subsistit semper, et sine fine est.

⁴²³ + **20.19 Quoniam confringens.** Domum pauperis confringit et nudat, quia eum quem per potentiam conterit, exspoliare per avaritiam non erubescit

⁴²⁴ + **20.20 Nec est satiatus venter.** Venter quippe iniqui avaritia est, et in ipsa colligitur quicquid perverso desiderio glutitur. Liqueat vero quia avaritia desideratis rebus non exstinguitur, sed augetur; nam more ignis cum ligna quæ consumat acceperit, excrescit, et unde videtur ad momentum flamma comprimi, inde paulo post cernitur dilatari. Et cum habuerit quod concupierat. Majoris iracundiæ est cum hoc tribuitur quod male desideratur, quia inde repentina ultio sequitur, quia hoc quoque obtinuit, quod Deo irascente concupivit.

⁴²⁵ + **20.21 Non remansit de civitate ejus.** Percusso hypocrita, de cibo ejus nihil remanet, quia cum ad supplicia ducitur, a cunctis quæ possederat alienatur. Propterea nihil, etc. Quia de

super eum. ⁴²⁶ ²³ Utinam impleatur venter ejus, ut emittat in eum iram furoris sui, et pluat super illum bellum suum. ⁴²⁷ ²⁴ Fugiet arma ferrea, et irruet in arcum æreum. ⁴²⁸ ²⁵ Eductus, et egrediens de vagina sua, et fulgurans in amaritudine sua: vadent et venient super eum horribiles. ⁴²⁹ ²⁶ Omnes tenebræ absconditæ sunt in occultis ejus; devorabit eum ignis qui non succenditur: affligetur relictus in tabernaculo suo. ⁴³⁰ ²⁷ Revelabunt cæli iniquitatem ejus, et terra consurget adversus eum. ⁴³¹ ²⁸ Apertum erit germen domus illius: detrahetur in die furoris Dei. ⁴³² ²⁹ Hæc est pars hominis impii a Deo, et hæreditas verborum ejus a Domino.] ⁴³³

21 Respondens autem Job, dixit: ² [Audite, quæso, sermones meos, et agite pœnitentiam. ³ Sustinete me, et ego loquar: et post mea, si videbitur, verba, ridete. ⁴ Numquid contra hominem disputatio mea est, ut merito non debeam contristari? ⁴³⁴ ⁵ Attendite me et obstupescite, et superponite digitum ori vestro. ⁴³⁵ ⁶ Et ego, quando recordatus fuero, pertimesco, et concutit carnem meam tremor. ⁴³⁶ ⁷ Quare ergo impii vivunt, sublevati

hac vita subtractus, ad judicem nudus vadit.

⁴²⁶ + **20.22 Cum satiatus fuerit, arctabitur.** GREG. Cum multa congesserit arctatur; anxiatur enim qualiter acquisita custodiat. Æstuabit, et omnis dolor. Hinc inde insidiatores metuit, etc., usque ad tanto facilius rapitur ad tormentum. Sequitur:

⁴²⁷ + **20.23 Utinam impleatur venter ejus, etc., pluat super illum bellum.** Bellum Deo pluere, etc., usque ad prævidere contempsit.

⁴²⁸ + **20.24 Fugiet arma.** Ibid. Surripit avarus aliena aliquando, etc., usque ad æterni judicii se percussionibus ante ponit. Interim autem,

⁴²⁹ + **20.25 Gladius eductus,** etc. Iniquus, dum prava in cogitatione machinatur, quasi gladius in vagina est. De vagina egreditur dum per iniquitatem malæ operationis aperitur; eductus autem per seductorem, egrediens vero per propriam voluntatem, Vadent et venient, etc. Maligni spiritus bonis mentibus sunt, etc., usque ad elatio de continentia surrogatur, etc.

⁴³⁰ + **20.26 Omnes tenebræ absconditæ sunt.** Nam qui cuncta simul in effectu non explet, cuncta quæ noceant in mente tacitus tenet. Devorabit eum, etc. Ignis gehennæ qui studio humano non succenditur, sed creatus est a Deo ab origine mundi. Affligetur relictus. Iniqui tabernaculum caro est, quia ipsam lætus inhabitat, cum qua ejus spiritus cruciabitur. Boni non in carne gaudium suum ponunt, sed in cælo. Relictus a carne a qua abstrahitur, quam hic amavit, nec relinquere voluit: tunc propter tormenta relinquere volet, sed non poterit.

⁴³¹ + **20.27 Revelabunt;** Ibid. quia hic nec bonis nec malis pepercit, eum in tremendo examine, justorum vita et peccatorum pariter accusabit.

⁴³² + **20.28 Apertum erit.** Cum omne malum, quod in conscientia ejus nascebatur, adveniente iudice, ostenditur. Detrahetur in: quia vindictæ tempore raptus ad supplicia, ab æterni judicii vultu separatur.

⁴³³ + **20.29 Hæc est pars hominis impii.** Cum enim Dei justitia supplicium a reprobis pro perversis actibus exigit, eis mala usque ad verborum retributionem reddit.

⁴³⁴ + **21.4 Nunquid contra.** Beatus Job, si Deo placens hominibus displiceret, causas tristitiæ nullas haberet; sed quia se Deo displicuisse per flagella præsentia credidit, anceps factus de ante acta vita, jam animum ad tristitiam vocavit: qui si flagellis absentibus contra hominem de vitæ suæ meritis disputaret, nequaquam contristare debuisset. Nunquid contra hominem. Quasi nondum hypocrita, si cum hominibus de vita mea agerem, non timerem: quibus si displicerem, non curarem; sed quia cum Deo, merito tristor. Vos autem attendite me, quasi Deum, sed non vos timeo.

⁴³⁵ + **21.5 Attendite,** id est considerate quæ egi, et admiramini in his quæ patior. Et superponite digitum ori vestro, id est locutioni vestræ discretionis virtutem adjungite.

⁴³⁶ + **21.6 Et ego quando recordatus fuero.** Ibid. Quia actuum suorum oblitus non erat, etc., usque ad contra ejus dicta subjungit:

sunt, confortatique divitiis? ⁴³⁷ ⁸ Semen eorum permanet coram eis: propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum. ⁴³⁸ ⁹ Domus eorum securæ sunt et pacatæ, et non est virga Dei super illos. ⁴³⁹ ¹⁰ Bos eorum concepit, et non abortivit: vacca peperit, et non est privata fœtu suo. ¹¹ Egrediuntur quasi greges parvuli eorum, et infantes eorum exultant lusibus. ⁴⁴⁰ ¹² Tenent tympanum et citharam, et gaudent ad sonitum organi. ⁴⁴¹ ¹³ Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt. ⁴⁴² ¹⁴ Qui dixerunt Deo: Recede a nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus. ⁴⁴³ ¹⁵ Quis est Omnipotens, ut serviamus ei? et quid nobis prodest si oraverimus illum? ⁴⁴⁴ ¹⁶ Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum longe sit a me. ⁴⁴⁵ ¹⁷ Quoties lucerna impiorum extinguetur, et superveniet eis inundatio, et dolores dividet furoris sui? ⁴⁴⁶ ¹⁸ Erunt sicut paleæ ante faciem venti, et sicut favilla quam turbo dispergit. ⁴⁴⁷ ¹⁹ Deus servabit filiis illius dolorem patris, et cum reddiderit, tunc sciet.

⁴³⁷ + **21.7 Quare ergo impii vivunt.** Sublevantur honoribus, confortantur rebus, quia eos patientia divina tolerat. Confortatique divitiis, etc., ut diu in eis subsistere permittantur; sed quia sunt quibus hæc habere pœna est, quia hæredes quibus hæc relinquent, non habent. Subdit:

⁴³⁸ + **21.8 Semen eorum permanet.** In augmentum felicitatis cum patrimonio dantur hæredes. Coram eis. Ne qua necessitas saltem oculis subtrahat ea in quibus animus exultat; sed ne in eis sterilibus genus extinguatur, addit: Propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum. Ecce dicuntur eis esse vita, honores, divitiæ, filii, nepotes: sed si intus domestica cura ureret, non esset læta hæc felicitas, unde subdit:

⁴³⁹ + **21.9 Domus eorum securæ sunt, et pacatæ, et non est.** Quæ enim esset supradicta, felicitas, si læta non esset? Si intus prospera, in agris quoque. Bos eorum concepit. Dominis gregum prima est felicitas, etc., usque ad unde fecunditas familiæ subditur:

⁴⁴⁰ + **21.11 Egrediuntur quasi greges.** Ut sicut majora ad habendum concessa sunt, ita multi germinant ad custodiendum. Et infantes eorum exultant lusibus. Sed ne illum lusum vilem crederemus, ait:

⁴⁴¹ + **21.12 Tenent tympanum et citharam.** Quasi cum domini honoribus et rebus tument, subjecti in ludicris actibus gaudent.

⁴⁴² + **21.13 Ducunt in bonis dies suos.** Quia omnis longitudo vitæ præsentis punctus esse cognoscitur, cum fine terminatur. Quidquid enim transire potuit, subitum fuit. Et in puncto ad inferna descendunt. Sed finis est pessimus; ecce quo tendebat, quia præsentis vitæ prosperitas non est testis innocentia, quia et hac usi pereunt, et flagellati liberantur, quod est contra amicos Job.

⁴⁴³ + **21.14 Qui dixerunt Deo: Recede a nobis.** GREG. Dicunt Deo: Recede a nobis, qui ei ad se præbere aditum recusant, eumque pravis actibus impugnant. Scientiam viarum tuarum. Via Dei pax, humilitas, patientia est: quæ qui despiciunt, dicunt: Scientiam viarum tuarum nolumus.

⁴⁴⁴ + **21.15 Quis est Omnipotens?** etc. Dixit enim insipiens in corde suo: Non est Deus. Et quid nobis prodest si oraverimus? Iniqui qui non Deum, sed exteriora dona quærunt, cum eadem sevientibus deesse conspiciunt, ipsi servire contemnunt.

⁴⁴⁵ + **21.16 Verumtamen quia non sunt.** Bona in manu habet, qui despiciendo temporalia, sub dominio mentis premit. At quisquis ea nimie diligit, se magis illis quam ipsa sibi supponit. Consilium eorum longe. Consilium impiorum est terrenam gloriam quærere, æternam negligere. Sed quia in hac vita non continue prosperantur, sequitur:

⁴⁴⁶ + **21.17 Quoties lucerna impiorum extinguetur.** Sæpe impius lucernam suam filiorum vitam æstimat; sed cum filius qui nimie amatur subtrahitur, lucerna impii, quæ videbatur, extincta est; sic est et de opibus atque honoribus. Et superveniet eis inundatio. Inundatio impiis supervenit, cum dolorum fluctus ex aliqua adversitate patiuntur. Et dolores dividet, etc. Qui æternos dolores impio servat, et hic aliquando ejus mentem temporali dolore transverberat; quia enim hic et illic percutit, furoris sui super impium dolores dividit, ut duplici contritione conteratur.

⁴⁴⁷ + **21.18 Erunt sicut paleæ.** Quia iræ Dei flatu subito levantur atque asportantur ad ignem: Et sicut favilla quam, quia eos ad æterna supplicia turbo rapiens asportat.

⁴⁴⁸ ²⁰ Videbunt oculi ejus interfectionem suam, et de furore Omnipotentis bibet. ⁴⁴⁹ ²¹ Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se, et si numerus mensium ejus dimidietur? ⁴⁵⁰ ²² Numquid Deus docebit quispiam scientiam, qui excelsos judicat? ⁴⁵¹ ²³ Iste moritur robustus et sanus, dives et felix: ⁴⁵² ²⁴ viscera ejus plena sunt adipe, et medullis ossa illius irrigantur: ⁴⁵³ ²⁵ alius vero moritur in amaritudine animæ absque ullis opibus: ²⁶ et tamen simul in pulvere dormient, et vermes operient eos. ⁴⁵⁴ ²⁷ Certe novi cogitationes vestras, et sententias contra me iniquas. ⁴⁵⁵ ²⁸ Dicitis enim: Ubi est domus principis? et ubi tabernacula impiorum? ²⁹ Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis: ⁴⁵⁶ ³⁰ quia in diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris ducetur. ³¹ Quis arguet coram eo viam ejus? et quæ fecit, quis reddet illi? ⁴⁵⁷ ³² Ipse ad sepulchra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. ⁴⁵⁸ ³³ Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerabiles. ⁴⁵⁹ ³⁴ Quomodo igitur consolamini me frustra, cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati? ⁴⁶⁰

⁴⁴⁸ + **21.19 Deus servabit filiis illius.** Quia qui parentis iniquitatem imitatur, etiam ejus delicto constringitur. Et cum reddiderit. Nescit enim impius mala quæ fecit, nisi cum puniri cœperit.

⁴⁴⁹ + **21.20 Videbunt oculi ejus.** Quia ita iniquitate duruerat, ut nec in ipsis metueret feriri quæ amabat, dummodo quæ perverse cogitaverat, exleret: de qua obduratione subjungitur:

⁴⁵⁰ + **21.21 Quid enim ad.** Non quod in inferno non cogitet de cognatis, etc., usque ad ne quis discutere præsumat, sequitur:

⁴⁵¹ + **21.22 Nunquid Deum quispiam docebit scientiam?** id est nobiscum nil injuste agit, qui et subtiliorem nobis angelicam naturam juste judicavit, unde nihil restat conqueri.

⁴⁵² + **21.23 Iste moritur.** Ecce ponit illa in quibus Omnipotentis secretum quis discutiat, quærendo cur hæc ita esse permittat. Superficies litteræ satis patet per se. Quod autem dicit:

⁴⁵³ + **21.24 Viscera ejus plena sunt adipe.** Adeps quippe ex abundantanti cibo est, etc., usque ad ecce dives inaniter gaudet, pauper inanius affligitur.

⁴⁵⁴ + **21.26 Et tamen simul in pulvere dormient.** Ibid. Quæ cura de dissimili vita, prospera vel adversa, cum similis finis in pulvere? Illa vita cogitanda, ubi cum resurrectione ad dissimilem finem pervenitur, ubi felix ad pœnas, afflictus transit ad requiem. Et tamen simul in pulvere. Id est, in terrenis desiderii oculos mentis claudent: Et vermes, qui de carne, id est carnales curæ premunt, quod non in Job, qui nec de habitis tumuit, nec de amissis anxius fuit. Sed illi hoc putant, quare subjungit:

⁴⁵⁵ + **21.27 Certe novi cogitationes vestras.** Quem enim percussus viderunt, etc., usque ad nec perfecte ad æterna transeunt, unde addit:

⁴⁵⁶ + **21.29 Interrogate quemlibet de via.** Viator dicitur qui præsentem vitam, viam sibi esse et non patriam attendit, qui in dilectione prætereuntis sæculi cor figere despicit, sed æterna petit.

⁴⁵⁷ + **21.31 Quis arguet coram eo vias ejus.** Cum de omnium malorum corpore loqueretur, etc., usque ad nec Elias, nec Enoch suis viribus, sed Dei.

⁴⁵⁸ + **21.32 Ipse ad sepulchra.** Hoc in vita, etc., usque ad quia in pravorum tantum cordibus recipietur. Et in congerie. Quia in congregatione peccantium astutiæ suæ insidias exerit; quoniam autem multi sunt mali, recte congeries nominantur.

⁴⁵⁹ + **21.33 Dulcis fuit.** Cocytus, luctus infirmantium dicitur, etc., usque ad signantes quod ibi sit luctus iniquus. Et post se omnem. Ibid. Homo humana sapiens hic intelligitur; post se omnem hominem trahit, quia cunctos, quos carnales invenerit, sub suæ ditionis jugum rapit: qui et nunc priusquam appareat, innumerabiles trahit, etsi non omnes, quia multi a carnalitate retrahuntur.

⁴⁶⁰ + **21.34 Quomodo igitur consolamini, etc.** Quoniam si iniquus in hac vita permittitur prosperari, quod de Antichristo ostensum est, necesse est ut electus debeat sub flagelli freno retineri. Cum responsio vestra, etc. Eum enim consolari non poterant, in quo suis sermonibus veritati contraibant. Nam cum hunc hypocritam dicerent, quoniam mentiando culpam perpetrabant,

22 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit: ⁴⁶¹ ² [Numquid Deo potest comparari homo, etiam cum perfectæ fuerit scientiæ? ³ Quid prodest Deo, si justus fueris? aut quid ei confers, si immaculata fuerit via tua? ⁴⁶² ⁴ Numquid timens arguet te, et veniet tecum in iudicium, ⁴⁶³ ⁵ et non propter malitiam tuam plurimam, et infinitas iniquitates tuas? ⁴⁶⁴ ⁶ Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa, et nudos spoliasti vestibus. ⁴⁶⁵ ⁷ Aquam lasso non dedisti, et esurienti subtraxisti panem. ⁸ In fortitudine brachii tui possidebas terram, et potentissimus obtinebas eam. ⁹ Viduas dimisisti vacuas, et lacertos pupillorum comminuisti. ⁴⁶⁶ ¹⁰ Propterea circumdatus es laqueis, et conturbat te formido subita. ¹¹ Et putabas te tenebras non visurum, et impetu aquarum inundantium non oppressum iri? ⁴⁶⁷ ¹² an non cogitas quod Deus excelsior cælo sit, et super stellarum verticem sublimetur? ⁴⁶⁸ ¹³ Et dicis: Quid enim novit Deus? et quasi per caliginem iudicat. ¹⁴ Nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, et circa cardines cæli perambulat. ¹⁵ Numquid semitam sæculorum custodire cupis, quam calcaverunt viri iniqui, ⁴⁶⁹ ¹⁶ qui sublati sunt ante tempus suum, et fluvius subvertit fundamentum eorum? ⁴⁷⁰ ¹⁷ Qui dicebant Deo: Recede a nobis: et quasi nihil posset facere Omnipotens, æstimabant eum, ¹⁸ cum ille implesset domos eorum bonis: quorum sententia procul sit a me. ⁴⁷¹ ¹⁹ Videbunt justi, et lætabuntur, et innocens subsannabit eos: ⁴⁷² ²⁰ nonne succisa est

afflicti justi pœnam augebant; quia diligentem veritatem torquet culpa alienæ fallaciæ.

⁴⁶¹ + **22.1 Respondens, etc. Nunquid Deo.** GREG., in Job., l. 16. Qui contra veritatis verba deficiunt, etiam nota replicant, ne tacendo victi videantur; unde Eliphaz beati Job sermonibus pressus, ea dicit quæ nullus ignorat; ait enim: Nunquid Deo comparari? In comparatione etenim Dei scientia, etc., usque ad quasi descendendo subjungit.

⁴⁶² + **22.3 Quid prodest?** In omni quippe quod bene agimus, etc., usque ad adhuc adjungit Eliphaz quod nullus ignorat.

⁴⁶³ + **22.4 Nunquid timens arguet te?** Quis hoc vel desipiens sentiat, quod Deus ex timore nos arguat, et ex metu contra nos iudicium suum proponat? Nunquid tibi arguet? Qui verba sua metiri nesciunt, ad otiosa dicta dilabuntur.

⁴⁶⁴ + **22.5 Et non propter malitiam tuam plurimam.** A verbis otiosis, etc., usque ad sed semper ad deteriora descendat. Nam sequitur.

⁴⁶⁵ + **22.6 Abstulisti enim pignus.** Hæc ad litteram aperta sunt, etc., usque ad vel dona spiritualia perdunt, qui ad te veniunt.

⁴⁶⁶ + **22.9 Viduas.** Dicunt hæretici plebes, etc., usque ad pro peccatis dicunt retribui er? Et hoc est, Propterea circumdatus es laqueis.

⁴⁶⁷ + **22.11 Et putabas te.** Quasi diceret, etc., usque ad sicut unda super undam.

⁴⁶⁸ + **22.12 An non cogitas quod Deus.** Quasi, an ideo, etc., usque ad quia stulto iudicio solos se sapientes putant.

⁴⁶⁹ + **22.15 Nunquid semitam?** Sicut semita Redemptoris humilitas, ita semita sæculorum superbia. Sæculorum itaque semitam viri iniqui calcant, qui per hujus vitæ desideria in elatione perambulant.

⁴⁷⁰ + **22.16 Qui sublati sunt ante tempus suum; nisi quod omnes.** Qui præsentem vitam diligunt, etc., usque ad et mutatur sententia, sed non consilium æternum. Et fluvius subvertit fundamentum eorum. Iniqui dum præsentia esse fugitiva non intuentur, etc., usque ad quia cursus mutabilitatis statum in eis subruit perversæ constructioni.

⁴⁷¹ + **22.18 Cum ille implesset.** Malorum domos Dominus implet, quia etiam ingratis sua dona non denegat. Quorum sententia procul. Hoc etiam Job, etc., usque ad optat esse malorum dissimilis.

⁴⁷² + **22.19 Videbunt justi,** iniquorum interitum. Et lætabuntur. Cum districto iudici perfecta jam securitate inhæserint. Nunc enim reprobos prospiciunt et gemunt.

erectio eorum? et reliquias eorum devoravit ignis? ⁴⁷³ ²¹ Acquiesce igitur ei, et habeto pacem, et per hæc habebis fructus optimos. ⁴⁷⁴ ²² Suscipe ex ore illius legem, et pone sermones ejus in corde tuo. ²³ Si reversus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis, et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. ⁴⁷⁵ ²⁴ Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes aureos. ⁴⁷⁶ ²⁵ Eritque Omnipotens contra hostes tuos, et argentum coacervabitur tibi. ⁴⁷⁷ ²⁶ Tunc super Omnipotentem deliciis afflues, et elevabis ad Deum faciem tuam. ⁴⁷⁸ ²⁷ Rogabis eum, et exaudiet te, et vota tua reddes. ⁴⁷⁹ ²⁸ Decernes rem, et veniet tibi, et in viis tuis splendebit lumen. ⁴⁸⁰ ²⁹ Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria, et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur. ⁴⁸¹ ³⁰ Salvabitur innocens: salvabitur autem in munditia manuum suarum.] ⁴⁸²

²³ Respondens autem Job, ait: ⁴⁸³ ² [Nunc quoque in amaritudine est sermo meus, et manus plagæ meæ aggravata est super gemitum meum. ⁴⁸⁴ ³ Quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum, et veniam usque ad solium ejus? ⁴⁸⁵ ⁴ Ponam coram eo iudicium, et os meum replebo

⁴⁷³ + **22.20 Nonne succisa.** Hic iniqui erecti sunt, etc., usque ad vel a conspectu iudicis ad gehennam pertrahuntur. Et reliquias eorum devoravit. Quia et si hic carnem relinquant, in resurrectione recipient, ut in carne ardeant in qua peccaverunt.

⁴⁷⁴ + **22.21 Acquiesce igitur.** Culpa superbæ est, docere meliorem, quod sæpe hæretici faciunt catholicis.

⁴⁷⁵ + **22.23 Si reversus fuerit.** Quia a justitiæ ædificatione destructus es. Et longe facies. Corpus animæ accipitur tabernaculum et mens cogitationum. Et est sensus: Si ad Deum post errata revertaris, in cogitatione et in opere mundaberis.

⁴⁷⁶ + **22.24 Dabit pro terra.** Per terram infirmitas actionis, per silicem fortitudo signatur, per torrentes aureos doctrina intimæ claritatis. Ad se ergo conversis pro terra dat silicem robusti operis, et pro silice torrentes aureos. Pro. Quia pro robusto opere doctrinam multiplicat claræ prædicationis. BEDA. Hoc dicit, quod si propitiato sibi Domino, etc., usque ad sunt argentum igne examinatum.

⁴⁷⁷ + **22.25 Eritque Omnipotens contra.** Ibid. Sæpe cum sacris eloquiis intendimus, malignorum spirituum insidias graviter toleramus. Et est sensus: dum malignos spiritus a te repulerit, divini in te eloqui talentum lucidum excrescet.

⁴⁷⁸ + **22.26 Tunc super.** Super Omnipotentem deliciis affluere est in amore illius epulis sacræ Scripturæ satiari. Et elevabis ad Deum. Ad Deum levare faciem, est cor ad sublimia investiganda attollere.

⁴⁷⁹ + **22.27 Et vota tua reddes.** Qui vota vovit, sed pro infirmitate solvere non valet, ei ex peccati pœna hoc agitur, ut volenti bonum posse subtrahatur: cum vero ea, quæ obsistit, culpa detergitur, fit protinus ut votum possibilitas sequatur.

⁴⁸⁰ + **22.28 Decernes.** Res decernitur et venit, cum virtus, quæ ex desiderio appetitur, largiente Domino etiam per effectum prosperatur. Et veniet. Eadem promittunt hæretici afflictis, si eos sequantur. Et in viis. In viis justorum lumen splendere est per mira opera virtutum signa suæ claritatis aspergere.

⁴⁸¹ + **22.29 Qui enim humiliatus.** Quia qui se humiliat, exaltabitur. Et qui. Quantum per membrorum ministerium deprehendi potest, prima ostensio superbæ in oculis esse solet.

⁴⁸² + **22.30 Salvabitur innocens.** Quia quando hic pervenit gratia ut innocens fiat, cum ad iudicium ducitur, ex merito remuneratur.

⁴⁸³ + **23.1 Respondens autem Job dixit: Nunc quoque in amaritudine.** GREG. Mens justi in amaritudine est semper, etc., usque ad qui per dulces sermones seducere quærunt.

⁴⁸⁴ + **23.2 Et manus plagæ meæ.** Manus autem plagæ est fortitudo percussio, sed quia ex adversitatibus, justi plus sitiunt faciem auctoris, sequitur:

⁴⁸⁵ + **23.3 Quis mihi tribuat.** Electi, cum contra votum quælibet agi conspiciunt, ad occulta Dei iudicia recurrunt, ut in eis videant quia inordinate intus non disponitur, quod inordinate foris

inreptionibus: ⁴⁸⁶ **5** ut sciam verba quæ mihi respondeat, et intelligam quid loquatur mihi. ⁴⁸⁷ **6** Nolo multa fortitudine contendat mecum, nec magnitudinis suæ mole me premat. ⁴⁸⁸ **7** Proponat æquitatem contra me, et perveniat ad victoriam iudicium meum. ⁴⁸⁹ **8** Si ad orientem iero, non apparet; si ad occidentem, non intelligam eum. ⁴⁹⁰ **9** Si ad sinistram, quid agam? non apprehendam eum; si me vertam ad dexteram, non videbo illum. ⁴⁹¹ **10** Ipse vero scit viam meam, et probavit me quasi aurum quod per ignem transit. ⁴⁹¹ **11** Vestigia ejus secutus est pes meus: viam ejus custodivi, et non declinavi ex ea. ⁴⁹² **12** A mandatis labiorum ejus non recessi, et in sinu meo abscondi verba oris ejus. ⁴⁹³ **13** Ipse enim solus est, et nemo avertere potest cogitationem ejus: et anima ejus quodcumque voluit, hoc fecit. ⁴⁹⁴ **14** Cum expleverit in me voluntatem suam, et alia multa similia præsto sunt ei. ⁴⁹⁵ **15** Et idcirco a facie ejus turbatus sum, et considerans eum, timore sollicitor. ⁴⁹⁶ **16** Deus mollivit cor meum, et Omnipotens conturbavit me. ⁴⁹⁷ **17** Non enim perii propter imminentes tenebras, nec faciem meam

currere videtur. Et hoc est, quod subdit: Inveniam illum. Ut est: quod modo differt Deus, ut plus desideretur. Et veniam usque ad solium ejus. Solium sunt angeli, etc., usque ad dum meliora disponere Deum vident, unde: Ponam coram Deo iudicium. Coram Deo iudicium ponere, etc., usque ad occultus nunc et tacitus iudex quam terribilis post appareat, considerare.

⁴⁸⁶ + **23.4 Os meum replebo.** Quia dum examen iudicis contra se contemplatur, amare se poenitentiae invectione persequitur.

⁴⁸⁷ + **23.5** Ut sciam verba quæ, etc. Cum enim culpas poenitendo persequimur, quid nobis de eis iudex in suo examine dicere possit invenimus, quod nescit, quia mala sua negligit.

⁴⁸⁸ + **23.6 Nolo multa fortitudine contendat.** Quis enim in examine inveniri justus valeat, si secundum suæ fortitudinis majestatem vitam hominum discutiat Deus: quamlibet enim justus si districte iudicatur, mole magnitudinis premitur, unde subdit: Nec magnitudinis. Quasi diceret: Si secundum fortitudinem suam mecum contenderet, mole sua me premeret. Et nota, quia dum fortitudinem vitat, infirmitatem incarnationis optat, unde subdit:

⁴⁸⁹ + **23.7 Proponat æquitatem.** Mediator Dei et hominum, etc., usque ad absolutionis meæ iudicium victor excludam.

⁴⁹⁰ + **23.8 Si ad orientem.** Ibid. Ac si dicat: Filium incarnatum, etc., usque ad Sed nec in his omnibus plene se anima cognoscit, unde:

⁴⁹¹ + **23.10 Ipse vero scit viam.** Id est videre non valeo videntem me. Et probavit. Non elatus comparat se auro, sed sua humiliter considerat, quod licet omni justo. Et hoc est: Et proba me quasi aurum. Exustione enim tribulationis, et subtrahuntur vitia, et augentur merita.

⁴⁹² + **23.11 Vestigia ejus secutus est.** Beatus Job in futura operatione, etc., usque ad quasi ad exemplum sibi propositum recurrit.

⁴⁹³ + **23.12 Et in sinu meo abscondi.** In sinu cordis verba oris ejus abscondimus, quoniam mandata ejus non transitorie, sed implenda opere audimus, et si verba in opere prodeunt, latent tamen in corde. Si intus non elevatur animus, sed si laus extra quæritur, tunc sermo Dei in sinu non occultatur.

⁴⁹⁴ + **23.13 Ipse enim solus est.** Principaliter et immutabiliter. Solus enim per se est, qui omnia agit, in quibus est ipse timendus, non quæ patimur. De cujus immutabilitate subdit: Et nemo avertere. Quia semel fixa iudicia mutari nequaquam possunt. Et anima ejus. Ea ipsa vis qua cuncta disponit, anima illius appellatur.

⁴⁹⁵ + **23.14 Cum expleverit.** Explet in me voluntatem suam, quia multis me percussionebus affligit. Sed multa similia præsto sunt ei, quia si ferire cogitat, adhuc invenitur, ubi plaga crescat.

⁴⁹⁶ + **23.15 Et idcirco a facie.** Rectitudinis pavore concutitur, cum se reddentis rationibus conspicit non esse idoneum, si districte iudicetur.

⁴⁹⁷ + **23.16 Deus mollivit.** Virtutem ergo suæ fortitudinis non sibi, sed auctori tribuit. Conturbavit me. Nunquam segura sunt corda justorum, sed turbata timore iudicis, quæ tamen consolantur donis quæ acceperunt, unde: Non enim perii. Flagella justorum vel præterita purgant,

operuit caligo.] ⁴⁹⁸

24[Ab Omnipotente non sunt abscondita tempora: qui autem noverunt eum, ignorant dies illius. ⁴⁹⁹ ² Alii terminos transtulerunt; diripuerunt greges, et paverunt eos. ⁵⁰⁰ ³ Asinum pupillorum abegerunt, et abstulerunt pro pignore bovem viduæ. ⁵⁰¹ ⁴ Subverterunt pauperum viam, et oppresserunt pariter mansuetos terræ. ⁵⁰² ⁵ Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum: vigilantes ad prædam, præparant panem liberis. ⁵⁰³ ⁶ Agrum non suum demetunt, et vineam ejus, quem vi oppresserint, vindemiant. ⁵⁰⁴ ⁷ Nudos dimittunt homines, indumenta tollentes, quibus non est operimentum in frigore: ⁵⁰⁵ ⁸ quos imbres montium rigant, et non habentes velamen, amplexantur lapides. ⁹ Vim fecerunt deprædantes pupillos, et vulgum pauperem spoliaverunt. ¹⁰ Nudis et incedentibus absque vestitu, et esurientibus tulerunt spicas. ⁵⁰⁶ ¹¹ Inter acervos eorum meridiati sunt, qui calcatis torcularibus sitiunt. ⁵⁰⁷ ¹² De civitatibus fecerunt viros gemere, et anima vulneratorum clamavit: et Deus inultum abire non patitur. ⁵⁰⁸ ¹³ Ipsi fuerunt rebelles lumini: nescierunt vias ejus, nec reversi sunt per

vel futura peccata avertunt, quod non in Job, sed virtus augetur.

⁴⁹⁸ + **23.17 Non enim.** Ille in flagello positus a salute corporis propter imminentes tenebras perit, qui pro transactis percussus, ut a futuris suppliciis abscondatur.

⁴⁹⁹ + **24.1 Qui autem.** Quia etsi jam per fidem Deum novimus, qualiter tamen sit ejus æternitas sine præterito vel futuro, non videmus. Beatus Job ne plus sapiat quam oportet sapere, dies Domini non posse comprehendere testificans, ad hæreticorum mox superbiam respectum mentis convertit: qui alta sapere appetunt, de quibus sequitur:

⁵⁰⁰ + **24.2 Alii terminos.** Quos, aliorum nomine, etc., usque ad et doctrinis pestiferis ad interficiendum nutriunt.

⁵⁰¹ + **24.3 Asinum pupillorum.** Pupillos dicit, electos, etc., usque ad a ministerio bonorum repellunt. Et abstulerunt. Vidua dicitur Ecclesia, etc., usque ad ut eorum etiam sequaces trahant, unde subdit:

⁵⁰² + **24.4 Subverterunt pauperum.** Nonnunquam hi qui mansueti atque humiles videntur, si servare discretionem nesciunt, exemplis aliorum cadunt.

⁵⁰³ + **24.5 Alii quasi onagri.** Sunt enim hæretici qui populis admisceri refugiant, sed secessum vitæ secretioris petunt, et eo amplius peste suæ persuasionis inficiunt, quo quasi ex vitæ meritis reverentiores videntur. Onagris autem comparantur, qui in suis voluptatibus dimissi a vinculo fidei rationis sunt alieni. Egrediuntur. Non enim Dei, sed opus suum peragunt, dum non recta dogmata, sed propria desideria sequuntur. Vigilantesque ad prædam. Ad prædam vigilant, qui verba justorum ad proprium sensum semper rapere conantur, ut per hoc perversis filiis panem erroris parent.

⁵⁰⁴ + **24.6 Agrum non suum.** Agri vel vineæ nomine Ecclesia signatur, quam perversi prædicatores demetunt, et auctorem ejus in membris suis opprimendo vindemiant: qui Creatoris gratiam persequentes, dum quosdam de illa, qui recti videbantur, rapiunt, quid aliud quam spicas vel botros animarum tollunt?

⁵⁰⁵ + **24.7 Nudos dimittunt homines.** Sicut vestimenta corpus, sic bona opera protegent animam. Hæretici itaque cum quorundam bona opera destruunt, vestimenta tollunt. Quibus non. Operimentum ad justitiam pertinet, etc., usque ad sine veste boni operis moriantur. Quos imbres montium rigant. Id est fluentia prædicatorum satiant. Et non habentes. Lapidem dicit fortes viros, etc., usque ad lapides amplexantur?

⁵⁰⁶ + **24.10 Nudis et incedentibus absque vestitu.** Qui nec bona nec mala operatur, etc., usque ad quasi aristarum paleas subtrahimus, ut medulla spiritus reficiamur.

⁵⁰⁷ + **24.11 Qui calcatis torcularibus.** GREG. Qui Ecclesiam persequuntur, etc., usque ad in eorum actibus quasi in meridie quiescunt.

⁵⁰⁸ + **24.12 De civitatibus fecerunt vi gemere.** Quia civitates a conviventibus populis, etc.,

semitas ejus.⁵⁰⁹ ¹⁴ Mane primo consurgit homicida; interficit egenum et pauperem: per noctem vero erit quasi fur.⁵¹⁰ ¹⁵ Oculus adulteri observat caliginem, dicens: Non me videbit oculus: et operiet vultum suum.⁵¹¹ ¹⁶

Perfodit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, et ignoraverunt lucem.⁵¹² ¹⁷ Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis: et sic in tenebris quasi in luce ambulant.⁵¹³ ¹⁸ Levis est super faciem aquæ: maledicta sit pars ejus in terra, nec ambulet per viam vinearum.⁵¹⁴ ¹⁹ Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, et usque ad inferos peccatum illius.⁵¹⁵ ²⁰ Obliviscatur ejus misericordia; dulcedo illius vermes: non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum.⁵¹⁶ ²¹ Pavit enim sterilem quæ non parit, et viduæ bene non fecit.⁵¹⁷ ²² Detraxit fortes in fortitudine sua, et cum steterit, non credet vitæ suæ.⁵¹⁸ ²³ Dedit ei Deus locum pœnitentiæ, et ille abutitur eo in superbiam: oculi autem ejus sunt in

usque ad eos qui per viam Dei non fluxe, sed viriliter currunt.

⁵⁰⁹ + **24.13 Et anima vulneratorum clamavit.** Vulneratur anima justorum, cum fides infirmorum turbatur; clamat autem, dum alieno lapsu tabescit. Ipsi fuerunt rebelles lumini. Lumini rebelles sunt, qui sua desideria sequendo bonum despiciunt quod noverunt. Nescierunt vias ejus. Qui enim prius sciendo rebelles sunt, postmodum cæcantur, ut nesciant. Nec reversi sunt. Angustior est semita quam via. Qui autem manifestiora agere contemnunt ad subtiliora intelligenda non perveniunt; exspectavit autem Deus, ut per ejus semitas pergerent; sed utinam per eas vel reverti voluissent, ut vitæ itinera quæ noverunt per innocentiam, saltem tenerent per pœnitentiam.

⁵¹⁰ + **24.14 Mane primo consurgit homicida.** Quia perversus quisque in prosperitate præsentis vitæ quæ per mane designatur humilium vitam deprimendo interimit, et in adversitate et dejectione positus quæ per noctem designatur per iniqua consilia latenter lædit ut fur.

⁵¹¹ + **24.15 Oculus adulteri.** Hoc de hæreticis dicitur: Sicut enim is qui adulterium facit carnem alienæ conjugis sibi illicite conjungit: ita hæritici, cum fidelem animam in suo errore rapiunt, quasi alienam conjugem tollunt. Et operiet vultum suum. Vultus humani cordis est similitudo Dei, quem perversus operit, ut cognosci a districto iudice nequeat cum vitam suam malis actibus confundit, unde dicit: Nunquam novi vos.

⁵¹² + **24.16 Perfodit.** Domorum nomine, etc., usque ad perversa loqui minime audebant Sicut in. Quia cum justos conspicerent in prosperitate, quoniam loqui non poterant, ad maligna contra eos consilia vacabant.

⁵¹³ + **24.17 Si subito.** Cum enim justos ad regendæ potestatis viderint culmen erumpere, perturbantur. Hi gaudent de dejectione bonorum, sed si subito apparuerit aurora, id est, si ad regimen veniunt boni, arbitrantur umbram mortis, quia quæ perverse egerunt puniri, timent, corrigi nolunt, sed laxè ire eligunt et in culpa gaudere, unde dicit Et sic in. Quia ita gaudent in nocte peccati, ac si eos lux justitiæ circumfundat; vel, in præsenti cæcitate ita læti sunt, ac si jam æternæ patriæ luce perfruantur.

⁵¹⁴ + **24.18 Levis est super faciem aquæ.** Aquæ superficies huc atque illuc, etc., usque ad unde crebro sententia ad eum redit qui est auctor mali. Maledicta sit pars. Ibid. Quisquis in vita præsenti recta agit, etc., usque ad in reatu tamen maledictionis æternæ tenetur. Nec ambulet per viam vinearum. Ille per viam vinearum ambulat, qui universalis Ecclesiæ prædicatorem pensans, neque a fidei, neque a bonorum actuum rectitudine declinat.

⁵¹⁵ + **24.19 Ad nimium calorem transiet.** Iniquitas frigori comparatur, etc., usque ad ut credat recta prædicantibus addit:

⁵¹⁶ + **24.20 Et usque ad inferos peccatum illius.** Peccatum usque ad inferos deducitur, quod ante finem vitæ non emendatur.

⁵¹⁷ + **24.21 Dulcedo illius.** Quia naturæ vermium est, etc., usque ad tabes et fetor putredinis amatur. Non sit in recordatione. Deus pravorum vitam intuetur et obliviscitur, quia quod per distractionem sententiæ judicat, quantum est ad memoriam misericordiæ ignorat.

⁵¹⁸ + **24.22 Pavit enim sterilem.** Hoc loco sterilis caro nominatur: quæ dum sola præsentiæ appetit, bonas gignere cogitationes nescit: Et viduæ. Vidua anima dicitur, etc., usque ad deservire contemnit.

viis illius. ⁵¹⁹ ²⁴ Elevati sunt ad modicum, et non subsistent: et humiliabuntur sicut omnia, et auferentur, et sicut summitates spicarum conterentur. ⁵²⁰ ²⁵ Quod si non est ita, quis me potest arguere esse mentitum, et ponere ante Deum verba mea?] ⁵²¹

25 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: ⁵²² ² [Potestas et terror apud eum est, qui facit concordiam in sublimibus suis. ⁵²³ ³ Numquid est numerus militum ejus? et super quem non surget lumen illius? ⁵²⁴ ⁴ Numquid justificari potest homo comparatus Deo? aut apparere mundus natus de muliere? ⁵²⁵ ⁵ Ecce luna etiam non splendet, et stellæ non sunt mundæ in conspectu ejus: ⁵²⁶ ⁶ quanto magis homo putredo, et filius hominis vermis?] ⁵²⁷

26 Respondens autem Job dixit: ⁵²⁸ ² [Cujus adjutor es? numquid imbecillis? et sustentas brachium ejus qui non est fortis? ³ Cui dedisti consilium? forsitan illi qui non habet sapientiam: et prudentiam tuam

⁵¹⁹ + **24.23 Detrahit fortes.** In fortitudine suæ pravitatis fortes detrahit, cum per sui erroris astutiam potentes hujus mundi rapit. Et cum steterit. Stat in hoc mundo perversus prædicator, quousque terreno vivit in corpore, sed vitæ suæ credere renuit, quia de Deo vera cognoscere contemnit. Oculi autem ejus. GREG. in Job., l. 17. Vias suas peccator intuetur, quia sola cogitare, sola cernere nititur, quæ sibi ad commodum temporale suffragentur.

⁵²⁰ + **24.24 Elevati sunt ad modicum.** Subsistere enim nequeunt, qui ab æterna soliditate dividuntur. Et humiliabuntur sicut omnia. Omnia profecto terrena. Et est sensus: Stare nullo modo queunt, quia ipsa quoque fugiunt quibus innituntur: dumque temporalia diligunt, cum his et temporis volubilitate percurrunt. Et sicut summitates spicarum, etc. Spicarum summitates aristæ sunt, etc., usque ad trituræ ultimæ fortitudine frangitur, et grana apparent.

⁵²¹ + **24.25 Quod si non est ita,** etc. Ibid. Sensus est: Ita sunt cuncta ut protuli, etc., usque ad non est dignum tamen ut a pravis judicetur. Quis me potest arguere esse mentitum. Quasi diceret: Quæ loquor, ponere ante judicem non valetis, quia ejus vobis faciem peccantes absconditis. Verba fallacia ante Deum ponit, qui ea apud se conspectu veritatis examinat, qui, considerato intimo judice, exteriora pensat.

⁵²² + **25.1 Respondens autem,** etc. Ibid. Quia Job multa dixit, etc., usque ad quæ jure ejusdem potentia quando careat, nescit?

⁵²³ + **25.2 Qui facit concordiam.** In concordiam componuntur summa, etc., usque ad quod obtinere non valent nunquam volunt.

⁵²⁴ + **25.3 Nunquid est.** In cognitione humana superiorum numerus spirituum non est, quia quanta sit illic frequentia invisibilis exercitus, nescit: qui milites dicuntur, quia decertant contra æreas potestates, non labore, sed imperio. Et super. Quia militum eorundem sive electorum virtus non propriis viribus, sed supernæ gratiæ infusione roboratur: quæ si in corde nostro non surgeret, profecto mens nostra in tenebris maneret, unde subdit:

⁵²⁵ + **25.4 Nunquid justificari.** Quia per mulierem culpæ subditam nascitur homo, reatus primi infirmitas in prole propagatur.

⁵²⁶ + **25.5 Ecce enim.** Per lunam Ecclesia, per stellas singulorum bene viventium animæ designantur: qui culpas subigere perfecte desiderant. Sed quousque corruptione carnis astringuntur, ejus vinculis ligantur, quanto magis homo putredo!

⁵²⁷ + **25.6 Et filius,** ac si dicat, etc., usque ad sicut ex homine filius hominis, ita ex putredine nascitur vermis.

⁵²⁸ + **26.1 Respondens autem Job.** Finitis amicorum verbis, jam in extremis Job, contra eos acutius surgit, ut mos est peritis, in conclusione fortiora servare. Ibid. Cujus adjutor? Nunquid imbecillis. Adjuvare imbecillum charitatis est; adjuvare potentem velle, elationis est. Et est sensus: dum eum juvare intendis, sub cujus magnitudine succumbis: quod impendis solatium de ostentatione est, non de pietate.

ostendisti plurimam.⁵²⁹ ⁴ Quem docere voluisti? nonne eum qui fecit spiramentum?⁵³⁰ ⁵ Ecce gigantes gemunt sub aquis, et qui habitant cum eis.⁵³¹ ⁶ Nudus est infernus coram illo, et nullum est operimentum perditioni.⁵³² ⁷ Qui extendit aquilonem super vacuum, et appendit terram super nihilum.⁵³³ ⁸ Qui ligat aquas in nubibus suis, et non erumpant pariter deorsum.⁵³⁴ ⁹ Qui tenet vultum solii sui, et expandit super illud nebulam suam.⁵³⁵ ¹⁰ Terminum circumdedit aquis, usque dum finiantur lux et tenebræ.⁵³⁶ ¹¹ Columnæ cæli contremiscunt, et pavent ad nutum ejus.⁵³⁷ ¹² In fortitudine illius repente maria congregata sunt, et prudentia ejus percussit superbum.⁵³⁸ ¹³ Spiritus ejus ornavit cælos, et obstetricante manu ejus, eductus est coluber tortuosus.⁵³⁹ ¹⁴ Ecce hæc ex parte dicta sunt viarum ejus: et cum vix parvam stillam sermonis ejus audierimus, quis

⁵²⁹ + **26.3 Cui dedisti.** Ibid. Consilium dare stulto charitatis est, consilium dare ipsi sapienti perversitatis est, unde sequitur: Et prudentiam, etc. Omnis qui prudentia recta est, plurima non est: quia non plus appetit sapere quam oportet sapere. Plurimam. Ultra modum, ut qui præ aliis videri appetunt doctiores, unde fit ut immoderati etiam fatua loquantur, unde excessus prudentiæ subditur:

⁵³⁰ + **26.4 Quem docere.** Spiramento vivimus sine quo non sapimus, sed per quod. Qui ergo dat vitam, dat et sapientiam. Spiramentum. AUG. Sicut non possumus non de nostra natura, etc., usque ad quia non creatus creatum. Nonne eum qui. Ibid. Baldath quia Job flagellatum, etc., usque ad per sententias expandit dicens: Ecce gigantes gemunt sub aquis. Postquam repressit tumorem sapientiæ, etc., usque ad quo in altum se erigit.

⁵³¹ + **26.5 Et qui habitant cum.** Pariter gemunt hi qui talibus sociantur, quia ipsi etiam laboris eorum participatione deprimuntur; et quia desideratæ celsitudines sine peccatis nequeunt administrari, et malum quod agitur divinæ iræ non absconditur.

⁵³² + **26.6 Nudus est infernus.** Inferni et perditionis nomine diabolus et omnis damnationis ejus socios designat.

⁵³³ + **26.7 Qui extendit.** Ibid. Aquilonis nomine diabolus appellatur, qui ut corporis frigore gentium corda constringeret, dixit: Sedebo in monte testamenti in latere aquilonis. Qui super vacuum extenditur, quia illa corda possidet quæ divini amoris gratia non possidentur. Et appendit terram. Ibid. Terræ nomine Ecclesia designatur, etc., usque ad Omnes gentes velut nihilum et inane reputatæ sunt.

⁵³⁴ + **26.8 Qui ligat.** Ibid. Initia nascentis Ecclesiæ narrat dicens, etc., usque ad de immensitate ejus auditores opprimerent.

⁵³⁵ + **26.9 Qui tenet vultum.** In vultu cognitio demonstratur. Solii ergo ejus vultus tenetur, quia a nobis in hac vita regni ejus gloria non cognoscitur. Super quod expandi nebula dicitur, quia sicut est, illa cœlestis gloria non videtur. Vultum solii. Solium est majestas ejus, vel angeli, qui modo non plene possunt cognosci; vel nos ipsi, quorum vultus, id est scientia, progredi prohibetur ad altiora: super quos nebula, in quibus occulta exerit judicia, unde subdit:

⁵³⁶ + **26.10 Terminum circumdedit aquis.** Quia humani generis scientiam moderatur, ut quousque vicissitudines alternantium temporum transeunt, perfecte ad cognitionem claritatis intimæ non pertingant.

⁵³⁷ + **26.11 Columnæ.** GREG. MAG. Columnas cœli sanctos angelos, vel summos Ecclesiæ prædicatores appellat.

⁵³⁸ + **26.12 In fortitudine.** Ibid. Quia incarnato Domino discordantia in Ecclesia corda concorditer credunt. Et prudentia ejus. Prudentia, non virtute percussus est antiquus hostis, quia dum audacter olim Christum, in quo sibi nihil competeat, appetiit, jure hominem, quem et juste tenebat, amisit. Sed Domino occiso, quæ prædicatoris gloria sit secutura, sequitur:

⁵³⁹ + **26.13 Spiritus ejus ornavit cælos.** Quia prædicatores nisi promissa Paracleti dona susciperent, nullo fortitudinis decore claruissent. Et obstetricante manu ejus. Antiquus hostis, qui homini ore colubri locutus est, qui tortuosus dicitur, quia in veritatis rectitudine non stetit; hic obstetricante manu Domini ejectus est ab Ecclesia. In paucis autem sententiis primi adventus Dominici ordinem retulit, sed secundum subdit valde esse timendum.

poterit tonitruum magnitudinis illius intueri?] ⁵⁴⁰

27 Addidit quoque Job, assumens parabolam suam, et dixit: ⁵⁴¹ ² [Vivit Deus, qui abstulit iudicium meum, et Omnipotens, qui ad amaritudinem adduxit animam meam. ⁵⁴² ³ Quia donec superest halitus in me, et spiritus Dei in naribus meis, ⁴ non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium. ⁵⁴³ ⁵ Absit a me ut justos vos esse iudicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea. ⁵⁴⁴ ⁶ Justificationem meam, quam cœpi tenere, non deseram: neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. ⁵⁴⁵ ⁷ Sit ut impius, inimicus meus, et adversarius meus quasi iniquus. ⁵⁴⁶ ⁸ Quæ est enim spes hypocritæ, si avare rapiat, et non liberet Deus animam ejus? ⁵⁴⁷ ⁹ Numquid Deus audiet clamorem ejus, cum venerit super eum angustia? ⁵⁴⁸ ¹⁰ aut poterit in Omnipotente delectari, et invocare Deum omni tempore? ⁵⁴⁹ ¹¹ Docebo vos per manum Dei quæ Omnipotens habeat, nec abscondam. ⁵⁵⁰ ¹² Ecce vos omnes nostis: et quid sine causa vana loquimini? ¹³ Hæc est pars hominis impii apud Deum, et hæreditas violentorum, quam ob Omnipotente suscipient. ¹⁴ Si multiplicati fuerint filii ejus, in gladio erunt, et nepotes ejus non saturabuntur pane: ⁵⁵¹

⁵⁴⁰ + **26.14 Et ecce hæc ex parte dicta sunt viarum.** Ibid. Viarum nomine, etc., usque ad velut tenuis gutta superni liquoris ad nos emanat. Et cum vix parvam. Ac si dicat: Si humilitatis illius admiranda vix ferimus, terribilem adventum majestatis ejus qua virtute tolerabimus?

⁵⁴¹ + **27.1 Addidit quoque,** etc. GREG. in Job., l. 18. Ecclesia duobus modis patitur amara ab hostibus: vel verbis, ubi exercetur ejus sapientia; vel gladiis, ubi probatur patientia. Nunc de ea persecutione ait ubi lacessitur falsis assertionibus.

⁵⁴² + **27.2 Vivit Deus.** Sunt qui adversa patientes, Deum esse non credunt: nonnulli Deum esse æstimant, sed res humanas minime curare. Iste in typo Ecclesiæ positus in afflictione, ut Deum esse fateretur, ait: Vivit Deus. Ut vero res humanas curare eum perhiberet, subdit: Qui abstulit iudicium meum, etc.

⁵⁴³ + **27.4 Non loquentur labia mea.** Ibid. Quod prius iniquitatem, etc., usque ad meditari studiosæ pravitatis.

⁵⁴⁴ + **27.5 Absit a me.** Quia dicit Salomon: Qui justificat impium, et qui condemnat justum, uterque abominabilis est ante Deum. Et hoc est: Absit a me. Ab innocentia enim recederet, si bona de illis malis æstimaret.

⁵⁴⁵ + **27.6 Justificationem meam.** Ibid. Cœptam justificationem desereret, si in peccantium laudem declinaret. Bene ab alienis absistit, qui prius se a propriis custodit: quasi, ideo de eis peccare timeo, quia non reprehendit me cor meum. Neque enim reprehendit me cor meum. Ac si dicat, etc., usque ad fortiter tamen cogitationi restitit.

⁵⁴⁶ + **27.7 Sicut impius inimicus meus.** Ibid. Impius, infidelis dicitur, etc., usque ad qui mihi opere non concordat.

⁵⁴⁷ + **27.8 Quæ est enim spes hypocrisis.** Hypocrita, qui Latine dicitur simulator, est avarus raptor, qui dum inique agens desiderat de sanctitate venerari, laudem vitæ rapit alienæ.

⁵⁴⁸ + **27.9 Nunquid Deus audiet?** Quia in iudicio remedium in clamore non invenit, qui nunc tempus congruum clamoris perdit. De cujus pravitate subjungitur:

⁵⁴⁹ + **27.10 Aut poterit in Omnipotente delectari.** Qui terrenarum rerum amore vincitur, in Deo nullatenus delectatur: Et invocare Deum in omni. Tantum Deum hypocrita tunc invocat, cum hunc terrenarum rerum tribulatio angustiat.

⁵⁵⁰ + **27.11 Docebo vos per manus.** Manus Dei vocatur Filius, etc., usque ad peccatum est illi.

⁵⁵¹ + **27.14 Si multiplicati fuerint.** Ibid. Qui hæreticorum generantur prædicatione, venturi iudicii sententia feriuntur. Et nepotes. Nepotes hæreticorum sunt, etc., usque ad nonnullos in malitia pertinaces relinquit. Sequitur:

¹⁵ qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu, et viduæ illius non plorabunt. ⁵⁵² ¹⁶ Si comportaverit quasi terram argentum, et sicut lutum præparaverit vestimenta: ⁵⁵³ ¹⁷ præparabit quidem, sed justus vestietur illis, et argentum innocens dividet. ⁵⁵⁴ ¹⁸ Ædificavit sicut tinea domum suam, et sicut custos fecit umbraculum. ⁵⁵⁵ ¹⁹ Dives, cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet oculos suos, et nihil inveniet. ⁵⁵⁶ ²⁰ Apprehendet eum quasi aqua inopia: nocte opprimet eum tempestas. ⁵⁵⁷ ²¹ Tollet eum ventus urens, et auferet, et velut turbo rapiet eum de loco suo. ⁵⁵⁸ ²² Et mittet super eum, et non parcat: de manu ejus fugiens fugiet. ⁵⁵⁹ ²³ Stringet super eum manus suas, et sibilabit super illum, intuens locum ejus.] ⁵⁶⁰

28[Habet argentum venarum suarum principia, et auro locus est in quo conflatur. ⁵⁶¹ ² Ferrum de terra tollitur, et lapis solutus calore in æ vertitur. ⁵⁶² ³ Tempus posuit tenebris, et universorum finem ipse considerat: lapidem quoque caliginis et umbram mortis. ⁵⁶³ ⁴ Dividit

⁵⁵² + **27.15 Qui reliqui fuerint.** Ex eo videlicet hæreticorum populo derelicti sepelientur in interitu, quia dum ad lucem veritatis non redeunt, intelligentia terrena deprimuntur. Et viduæ illius non plorabunt. Viduas dicit plebes subjectas morte hæretici destitutas: quæ dum prædicator erroris ad æterna supplicia rapitur, sæpe ad cognitionis veræ gratiam revertuntur.

⁵⁵³ + **27.16 Si comportaverit.** Ibid. Argentum, id est eloquium hæreticorum, etc., usque ad sacra Scripturæ contextunt testimonia.

⁵⁵⁴ + **27.17 Præparabit quidem.** Quia vir recta fide plenus, Scripturæ, quæ hæreticus affert, testimonia colligit, et erroris pertinaciam inde convincit, ut David Goliath gladio suo occidit. Et argentum innocens dividet. Innocens argentum dividere, etc., usque ad quia illi miscent falsa veris.

⁵⁵⁵ + **27.18 Ædificavit sicut tinea domum.** Ibid. Tinea domum sibi corrumpendo ædificat: sic et hæreticus locum perfidiæ suæ non nisi in mentibus, quas corrumpit, facit. Et sicut custos. Umbraculum custodis, etc., usque ad sermo erigitur, cum subditur.

⁵⁵⁶ + **27.19 Dives cum dormierit.** Dormit dives et oculos aperit, quia cum carne moritur, ejus anima videre cogitur, quod providere contempsit.

⁵⁵⁷ + **27.20 Apprehendet eum.** Agente namque inopia, apud inferos usque ad minima petenda dives ardens compulsus est, qui hic agente tenacia usque ad minima neganda pervenit. Nocte opprimet eum. Noctem absconditum tempus repentini exitus appellat, tempestatis nomine judicii turbinem designat.

⁵⁵⁸ + **27.21 Tollet eum ventus.** Ventus urens malignus spiritus vocatur, qui eum quem nunc succenderit igne perversæ concupiscentiæ, agit postmodum ad flammam gehennæ. Et velut turbo rapiet. Locus perversorum temporalis vitæ delectatio.

⁵⁵⁹ + **27.22 Et mittet super eum.** Peccatorem Deus quoties feriendo corrigit, ad hoc flagellum emittit, ut parcat. Cum vero ejus vitam in peccato permanentem feriendo concludit, flagellum emittit, sed nequaquam parcat. De manu ejus. Quia manus operatio intelligitur, de manu percussi fugit, qui dum pravi interitum conspicit, vias pravitatis relinquit, unde sequitur:

⁵⁶⁰ + **27.23 Stringet super eum.** Manus stringere, est vitæ opera in rectitudine confirmare, in aliena pœna conspiciendo quid timeat.

⁵⁶¹ + **28.1 Habet argentum venarum suarum principia.** GREG. Postquam potentium pœnas superborum, etc., usque ad ut nulla sacrorum librorum auctoritate solidentur. Et auro locus est. Hoc loco hæritici, etc., usque ad prius hic arserit in officina charitatis.

⁵⁶² + **28.2 Ferrum de terra tollitur.** Solent hæretici de justitia gloriari, et catholicos fuisse iniquos criminantur. Contra quos per humilem confessionem dicitur: Ferrum de terra tollitur. Quia fortiores viri, a terrena, quam prius tenuerunt, actione separantur, et propugnatores Ecclesiæ fiunt. Et lapis solutus. Quia cor durum, etc., usque ad et per prædicationem sonorus fiat.

⁵⁶³ + **28.3 Tempus posuit tenebris.** Iniqui videlicet modum, quo iniqui esse desistant. Et universorum. Quia intuetur electorum terminum, etc., usque ad quod obduratæ perfidiæ se tenebris cæcarent. Lapidem quoque caliginis. Populus Judæorum perfidia durus, etc., usque ad ejus

torrens a populo peregrinante eos quos oblitus est pes egentis hominis, et invios. ⁵⁶⁴ **5** Terra de qua oriebatur panis, in loco suo igni subversa est. ⁵⁶⁵ **6** Locus sapphiri lapides ejus, et glebæ illius aurum. ⁵⁶⁶ **7** Semitam ignoravit avis, nec intuitus est eam oculus vulturis. ⁵⁶⁷ **8** Non calcaverunt eam filii institorum, nec pertransivit per eam lææna. ⁵⁶⁸ **9** Ad silicem extendit manum suam: subvertit a radicibus montes. ⁵⁶⁹ **10** In petris rivos excidit, et omne pretiosum vidit oculus ejus. ⁵⁷⁰ **11** Profunda quoque fluviorum scrutatus est, et abscondita in lucem produxit. ⁵⁷¹ **12** Sapientia vero ubi invenitur? et quis est locus intelligentiæ? ¹³ Nescit homo pretium ejus, nec invenitur in terra suaviter viventium. ⁵⁷² **14** Abyssus dicit: Non est in me, et mare loquitur: Non est mecum. ⁵⁷³ **15** Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione ejus. ⁵⁷⁴ **16** Non conferetur tinctis Indiæ coloribus, nec lapidi sardonicho pretiosissimo vel sapphiro. ⁵⁷⁵ **17** Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, nec commutabuntur

in se imaginem expressit.

⁵⁶⁴ + **28.4 Dividet torrens a populo.** Ibid. Torrentis autem nomine, etc., usque ad nomine torrentis potest irrigatio sanctæ prædicationis intelligi. Eos quos oblitus, id est Judæos, etc., usque ad quia verbis vitæ ad cor viam præbere noluerunt.

⁵⁶⁵ + **28.5 Terra de qua oriebatur.** Quia Judæa et prius habuit legem quæ reficeret, et post visis miraculis Redemptoris, invidiam quæ concremaret.

⁵⁶⁶ + **28.6 Locus sapphiri lapides ejus.** Ibid. Sapphiri, coloris ærii sunt. Et hoc dicit, quia nunquam de Judæa animæ sanctæ, quæ cœlestem vitam ducerent, defuerunt: Et glebæ illius. Glebas dicit collectiones singulorum ordinum, etc., usque ad Sed cur bona perdidit, sequitur:

⁵⁶⁷ + **28.7 Semitam ignoravit.** Hoc loco avis nomine ille signatur, etc., usque ad considerare noluit. Nec intuitus est oculus. Redemptor noster vulturis, etc., usque ad de quibus subditur:

⁵⁶⁸ + **28.8 Non calcaverunt eam filii institorum.** Institores sunt qui spirituale negotium gerunt, etc., usque ad institorum filios, pastores et doctores. Nec pertransivit per eam lææna. Lææna dicitur Ecclesia, quia male viventes in vitiis ore prædicationis sanctæ interficit, unde Petro dicitur: Macta et manduca. Ecclesia itaque per Judæam transiit, sed non pertransiit: quia ex illa paucos ad fidem rapuit, sed tamen infidelem populum a perfidia funditus non exstinxit. Sed a Judæis repulsa, quid fecit?

⁵⁶⁹ + **28.9 Ad silicem extendit manum suam.** Quia ad duritiam gentium brachium suæ prædicationis misit. Subvertit a radicibus montes. Radices, cogitationes intimæ superborum: montes a radicibus sunt eversi, quia sæculi potestates ad colendum Deum ab intima cogitatione ceciderunt.

⁵⁷⁰ + **28.10 In petris rivos excidit,** etc. Ibid. id est in duris gentium cordibus fluvios prædicationis aperuit. Et omne pretiosum vidit oculus ejus. Vidit Deus pretiosum, cum humanam animam de se abjectam sapientiæ gratiæ suæ illustratione respexit.

⁵⁷¹ + **28.11 Profunda quoque.** Profunda fluviorum scrutatur Dominus, etc., usque ad et nullo merito nostro sapientia Dei venit ad nos.

⁵⁷² + **28.13 Nec invenitur in terra.** Terram, humanam animam dicit. Hæc sapientia in terra suaviter viventium inveniri non potest, quia quisquis adhuc hujus vitæ voluptatibus pascitur, ab æternæ sapientiæ intellectu separatur.

⁵⁷³ + **28.14 Abyssus dicit.** Abyssus dicit corda hominum, etc., usque ad quæ stulta apud Deum dicit, iniquis operibus. Mare loquitur: non, inquietorum mentes, etc., usque ad sed per semetipsam veniret. Sequitur:

⁵⁷⁴ + **28.15 Non dabitur aurum obrizum pro ea.** Aurum obrizum sancti angeli nuncupantur, etc., usque ad sed non sine contagio culpæ. Nec appendetur argentum in commutatione ejus. Quia vita justorum prædicantium, vel eloquia Dei scribentium, quantalibet sanctitatis luce polleat, adventum nobis supernæ sapientiæ per suam præsentiam non communicat.

⁵⁷⁵ + **28.16 Non conferetur tinctis Indiæ coloribus.** Per Indiam hic mundus accipitur, etc., usque ad et vestis sine tinctura. Nec lapidi sardonicho. Sardonichus terræ rubræ similitudinem tenet, sapphirus æream speciem: per sardonichum ergo homines, vel patres Veteris Testamenti terrena quædam sectantes; per sapphirum Novi Testamenti prædicatores, cœlestia sola quærentes,

pro ea vasa auri. ⁵⁷⁶ 18 Excelsa et eminentia non memorabuntur
 comparatione ejus: trahitur autem sapientia de occultis. ⁵⁷⁷ 19 Non
 adæquabitur ei topazius de Æthiopia, nec tincturæ mundissimæ componetur.
⁵⁷⁸ 20 Unde ergo sapientia venit? et quis est locus intelligentiæ? ⁵⁷⁹ 21
 Abscondita est ab oculis omnium viventium: volucres quoque cæli latet. ⁵⁸⁰
²² Perditio et mors dixerunt: Auribus nostris audivimus famam ejus. ⁵⁸¹ 23
 Deus intelligit viam ejus, et ipse novit locum illius. ⁵⁸² 24 Ipse enim fines
 mundi intuetur, et omnia quæ sub cælo sunt respicit. ⁵⁸³ 25 Qui fecit ventis
 pondus, et aquas appendit in mensura. ⁵⁸⁴ 26 Quando ponebat pluviis
 legem, et viam procellis sonantibus: ⁵⁸⁵ 27 tunc vidit illam et enarravit, et
 præparavit, et investigavit. ⁵⁸⁶ 28 Et dixit homini: Ecce timor Domini, ipsa
 est sapientia; et recedere a malo, intelligentia.] ⁵⁸⁷

29 Addidit quoque Job, assumens parabolam suam, et dixit: ⁵⁸⁸ 2 [Quis

vel angeli accipiuntur.

⁵⁷⁶ + **28.17 Non adæquabitur ei aurum vel.** GREG. Postquam dictum est, etc., usque ad quia creatura sunt. Nec commutabuntur pro ea vasa. Excelsum vas auri, etc., usque ad sed Dominum prophetarum credit.

⁵⁷⁷ + **28.18 Nec commemorabuntur in comparatione.** Quid enim sunt homines Deo comparati? Nihil. Trahitur autem sapientia. Quia cum sit invisibilis, etc., usque ad Et nescis unde veniat aut quo vadat.

⁵⁷⁸ + **28.19 Non adæquabitur ei topazius.** Pro eo quod omni colore resplendet, etc., usque ad quod ostendit dum subdit: Nec tincturæ mundissimæ. Mundissimæ tincturæ sunt qui humiliter custodiunt supervenientem in se virtutum gratiam. Tincti enim non essent, si sanctitatem naturaliter habuissent.

⁵⁷⁹ + **28.20 Unde ergo sapientia venit?** Quia ab invisibili patre nascitur, etc., usque ad et quis est locus intelligentiæ?

⁵⁸⁰ + **28.21 Abscondita est.** Quia quando hic vivitur, videri Deus per suæ naturæ speciem non potest; per imagines vero visus est Mosi, Jacob et aliis. Volucres quoque cæli latet. GREG. in Job, l. 19. Quia in hac carne corruptibili constituti, etc., usque ad in eorum dictis atque consolationibus ab hujus vitæ fatigatione respirant.

⁵⁸¹ + **28.22 Perditio et mors dixerunt,** etc. Ibid. Quia videre Deum, hoc est quod habere: ideo iniqui hanc sapientiam non vident, quia repulsi per superbiam nequaquam habere potuerunt. Famam autem ejus audisse, est ejus potentiam ex virtute cognovisse.

⁵⁸² + **28.23 Deus intelligit viam.** Ac si dicat, etc., usque ad in cunctis mundi partibus electorum fuerat corda repletura. Sequitur:

⁵⁸³ + **28.24 Ipse enim mundi fines intuetur.** Respicere Dei est perdita ad gratiam reformare.

⁵⁸⁴ + **28.25 Qui fecit ventis pondus.** Velocitate et sublimitate ventorum, etc., usque ad gloriam permista infirmitate temperare. Et aquas appendit, etc. Ibid. Aquas dicit mentes Spiritu sancto, etc., usque ad sed mulierem fugit, timore percussus.

⁵⁸⁵ + **28.26 Quando ponebat pluviis legem.** Pluvia, prædicantium dicta, etc., usque ad quæ hoc quod sonuit, opere conservat.

⁵⁸⁶ + **28.27 Tunc vidit illam, et enarravit.** Hanc incarnatam sapientiam vidit, id est videri fecit, et enarrari, a prædicatoribus præparari, et investigari ab auditoribus fecit. Sibi quippe illam præparat, quisquis illam bene vivendo in die judicii propitiam habere curavit. Vidit illam, etc. Vidit, quia species est, etc., usque ad quod de illa homo cognosceret in se, unde subditur:

⁵⁸⁷ + **28.28 Et dixit homini,** etc. Quia naturam sapientiæ penetrare non possumus quid sit in se: ex condensatione Dei audivimus quid sit in nobis. Namque hanc habere certum est, quem timere Deum incertum non est. Ecce timor Domini ipsa, etc., quasi diceret Si Deum times, constat quia sapientia plenus es quæ apud hominem timor Domini vocatur. Sed quia ille vere vim divini timoris intelligit, qui se ab omnibus pravis operibus custodit, subdit: Et recedere a malo intelligentia.

⁵⁸⁸ + **29.1 Addidit quoque Job,** etc. Ibid. In hoc ultimo sermone, etc., usque ad ut hæc nostra

mihi tribuat ut sim juxta menses pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat me? ⁵⁸⁹ ³ Quando splendebat lucerna ejus super caput meum, et ad lumen ejus ambulabam in tenebris: ⁵⁹⁰ ⁴ sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo: ⁵⁹¹ ⁵ quando erat Omnipotens mecum, et in circuitu meo pueri mei: ⁶ quando lavabam pedes meos butyro, et petra fundebat mihi rivos olei: ⁵⁹² ⁷ quando procedebam ad portam civitatis, et in platea parabant cathedram mihi. ⁵⁹³ ⁸ Videbant me juvenes, et abscondebantur: et senes assurgentes stabant. ⁵⁹⁴ ⁹ Principes cessabant loqui, et digitum superponebant ori suo. ⁵⁹⁵ ¹⁰ Vocem suam cohibebant duces, et lingua eorum gutturi suo adhærebat. ⁵⁹⁶ ¹¹ Auris audiens beatificabat me, et oculus videns testimonium reddebat mihi: ⁵⁹⁷ ¹² eo quod liberassem pauperem vociferantem, et pupillum cui non esset adjutor. ⁵⁹⁸ ¹³ Benedictio perituri super me veniebat, et cor

misera tempora cum suspirio desideret, unde dicit:

⁵⁸⁹ + **29.2 Quis mihi tribuat, ut sim,** etc. Statutus dierum numerus menses vocantur, etc., usque ad quando erit error apertus qui modo occultus est. Menses pristinos. Dies, cum colliguntur, in mensibus subtrahuntur; quia Ecclesia, dum lucentes animas colligit, in intimis abscondit. Vel, mensis, pro perfectione ponitur, quæ erit eis in requie, quibus nunc est in operatione, cujus nunc reminiscitur Ecclesia. Secundum dies, etc. Quia se tunc in deficientibus ex persecutione æstimabit cadere, quæ se nunc in istis respicit custodiri.

⁵⁹⁰ + **29.3 Quando splendebat lucerna,** etc. Lucerna lumen sacræ Scripturæ vocatur. Nunc ergo lucerna super caput Ecclesiæ splendet, quia sacra eloquia tenebras nostræ mentis irradiant. Et ad lumen ejus, etc. Ibid. Ecclesia, etsi alienæ cogitationis occulta non penetrat, quia quasi faciem Dei non cognoscit in nocte, ponit tamen gressus boni operis directo lumine supernæ locutionis.

⁵⁹¹ + **29.4 Sicut fui in diebus adolescentiæ.** Adulta erat Ecclesia, etc., usque ad cum per prædicationem filios parere non valet. Quando secreto Deus erat in tabernaculo. Tabernaculum habitationem, etc., usque ad Quando erat omnipotens mecum. Sequitur: Et in circuitu, etc. Pueri vocantur, qui cœlestibus mandatis inserviunt, qui nunc in circumitu ejus sunt, quia in cunctis fere gentibus reperiuntur.

⁵⁹² + **29.6 Quando lavabam pedes meos.** Pedes Ecclesiæ sunt inferiorum operum ministri, etc., usque ad pedes sunt qui exteriora ministrant. Et petra fundebat mihi, etc. Ibid. Quia in ea Christi prædicamenta intimæ unctionis emanant. De hac petra rivi olei exierunt evangelistarum libri; vel rivos olei dona Spiritus dicit.

⁵⁹³ + **29.7 Quando procedebam,** etc. Per portam civitatis, etc., usque ad quod et Job fecit Et in platea parabant, etc. Quia in magnæ auctoritatis latitudine sui magisterii exhibet libertatem. Qui enim recta quæ sentit publica voce prædicat, quasi in platea super cathedram sedet, cum nulla de sua prædicatione metuit, nullus pressus terroribus se sub silentio abscondit.

⁵⁹⁴ + **29.8 Videbant me juvenes,** etc. Juvenes dicit, quia nulla consilii gravitate fulciuntur senes, morum grandævitate maturos. Et est sensus: Ecclesiæ vigorem et rectitudinem immaturi formidant, et grandævi glorificant.

⁵⁹⁵ + **29.9 Principes cessabunt loqui.** Principes vel duces dicit hæreticæ pravitatis auctores. Et est sensus: Cum prædicare mihi publica voce licuit, omnis me, qui veritati non fuit subjectus, expavit. Digitum ori superponunt, dum falsis querelis non ratione vocis se reprimi, sed virtutis manu significant.

⁵⁹⁶ + **29.10 Vocem suam cohibebant duces.** Nimirum hi, qui post se errantes populos trahere conantur, etc., usque ad dum perversa insinuant, ad impietatem nutriendo confirmant.

⁵⁹⁷ + **29.11 Auris audiens.** Ibi dixit, quid exhibuit per doctrinam, etc., usque ad qui exemplis vitæ illius bene vivendo respondet.

⁵⁹⁸ + **29.12 Eo quod liberassem pauperem vociferantem.** Ecclesia pauperem vociferantem liberat, cum peccatori veniam deprecanti, eas quas commisit culpas, relaxat. Et pupillum cui non esset adjutor. Pupillum liberat, dum unusquisque, etc., usque ad Hæc etiam Ecclesia et corporaliter exhibet et spiritualiter.

viduæ consolatus sum. ⁵⁹⁹ ¹⁴ Justitia indutus sum, et vestivi me, sicut vestimento et diademate, iudicio meo. ⁶⁰⁰ ¹⁵ Oculus fui cæco, et pes claudio. ⁶⁰¹ ¹⁶ Pater eram pauperum, et causam quam nesciebam diligentissime investigabam. ⁶⁰² ¹⁷ Conterebam molas iniqui, et de dentibus illius auferebam prædam. ⁶⁰³ ¹⁸ Dicebamque: In nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies. ⁶⁰⁴ ¹⁹ Radix mea aperta est secus aquas, et ros morabitur in messione mea. ⁶⁰⁵ ²⁰ Gloria mea semper innovabitur, et arcus meus in manu mea instaurabitur. ⁶⁰⁶ ²¹ Qui me audiebant, expectabant sententiam, et intenti tacebant ad consilium meum. ⁶⁰⁷ ²² Verbis meis addere nihil audebant, et super illos stillabat eloquium meum. ⁶⁰⁸ ²³ Expectabant me sicut pluviam, et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum. ⁶⁰⁹ ²⁴ Siquando ridebam ad eos, non credebant: et lux vultus mei non cadebat in terram. ⁶¹⁰ ²⁵ Si voluissem ire ad eos,

⁵⁹⁹ + **29.13 Benedictio perituri.** GREG. Benedictio perituri super eam venit, cum peccatoris interitum prævenit, et sanctis exhortationibus a culpæ fovea reducit. Et cor viduæ consolatus sum. Magnam consolationem cor viduæ suscipit, quando fidelis anima in verbis Ecclesiæ de adventu illius, aliquid, cui spiritualiter est conjuncta, cognoscit.

⁶⁰⁰ + **29.14 Justitia indutus sum.** Ille justitia sicut vestimento induitur, etc., usque ad qui de culpa, quam superat, elevatur. Et diademate iudicio meo. Justorum iudicium diadema dicitur, quia per hoc non in terrenis et in infirmis, sed sursum remunerati concupiscunt. Indutus sum iudicio: quod comparatur coronæ quæ supra ponitur, quia in cælo quærit coronari, non in terra. Bona sua aperit, ut amici non increpantes erigantur, sed tacentes imitentur. Valet etiam memoria priorum contra desperationem pro increpationibus.

⁶⁰¹ + **29.15 Oculus fui cæco et pes claudio,** etc. Beatus enim Job et illi per semetipsum manum præbuerat, etc., usque ad qui sibi nequam, cui bonus?

⁶⁰² + **29.16 Pater eram pauperum.** Pauperes enim spiritu ex ejus prædicatione generantur. Et causam quam nesciebam. Ecclesia cum per electos mala, etc., usque ad sunt tamen minora pro majoribus relinquenda.

⁶⁰³ + **29.17 Conterebam molas,** etc. Iniquus dicitur diabolus; per molas, occultæ ejus insidiæ; per dentes apertæ culpæ demonstratur perpetratio. Prius ergo necesse est occulta consiliorum illius machinamenta prodere, ut auditoris nostri animam in aperto lapsu valeamus revocare.

⁶⁰⁴ + **29.18 Dicebamque: In nidulo meo moriar.** Per nidi nomen exprimitur, etc., usque ad nec ut quidam in initio plus agit, in consummatione minus.

⁶⁰⁵ + **29.19 Radix,** etc. Ibid. Radix Ecclesiæ incarnatus Christus, usque ad cogitatio mentis aperitur Et ros morabitur, etc. Subaudi dicebam, etc., usque ad ut digni simus, qui de inferioribus colligamur.

⁶⁰⁶ + **29.20 Gloria mea semper innovabitur.** Idem quasi amissam gloriam deplorat, quia eos quos ipse novæ vitæ militare credidit, vetustis desideriis servire cognoscit. Et arcus meus. Scriptura est arcus, etc., usque ad quod etiam nunc est.

⁶⁰⁷ + **29.21 Qui me audiebant.** Præteritorum temporum reminiscitur, in quibus omne quod ab ea dicitur, cum metu a fidelibus auditur et adversariorum proterviam deplorat. Et intenti tacebant. Ad consilium ejus tacent, qui verba ejus non audent impugnare, sed credere.

⁶⁰⁸ + **29.22 Verbis meis addere.** Dictis ejus hæretici aliquid addere præsumunt, cum prædicamentorum rectitudinem quasi emendare moliuntur. Et super illos stillabat. In hac stillatione eloquii mensura prædicationis juxta capacitatem audientium accipitur.

⁶⁰⁹ + **29.23 Exspectabant me sicut pluviam.** Verba prædicationis sanctæ sicut pluviam sustinemus, cum vera humilitate ariditatem cordis nostri agnoscimus, ut potu sanctæ prædicationis irrigemur. Et os suum aperiebant quasi ad imbrem. Quia dum in extrema parte sæculi verba sanctæ prædicationis accipimus, quasi ad imbrem serotinum os cordis aperimus.

⁶¹⁰ + **29.24 Si quando ridebam ad eos non credebant.** GREG. in Job., lib. 20. Hoc dicit Ecclesia ex voce capitis, etc., usque ad immoderata severitas odiosum reddat. Et lux vultus mei non cadebat. Ibid. Lux vultus beati Job, etc., usque ad Ecclesia etiam clara mysteria terrenis non prædicat.

sedebam primus: cumque sederem quasi rex, circumstante exercitu, eram tamen moerentium consolator.]⁶¹¹

30[Nunc autem derident me juniores tempore, quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei:⁶¹² ² quorum virtus manuum mihi erat pro nihilo, et vita ipsa putabantur indigni:⁶¹³ ³ egestate et fame steriles, qui rodebant in solitudine, squallentes calamitate et miseria.⁶¹⁴ ⁴ Et mandebant herbas, et arborum cortices, et radix juniperorum erat cibus eorum:⁶¹⁵ ⁵ qui de convallibus ista rapiantes, cum singula reperissent, ad ea cum clamore currebant.⁶¹⁶ ⁶ In desertis habitabant torrentium, et in cavernis terræ, vel super glaream:⁶¹⁷ ⁷ qui inter hujusmodi lætabantur, et esse sub sentibus delicias computabant:⁶¹⁸ ⁸ filii stultorum et ignobilium, et in terra penitus non parentes.⁶¹⁹ ⁹ Nunc in eorum canticum versus sum, et factus sum eis in proverbium.⁶²⁰ ¹⁰ Abominantur me, et

⁶¹¹ + 29.25 Si voluissem ire, etc. Dominus et cum vult, venit, et cum venit, primus sedet. quia et adventus ejus in corde nostro gratuitus est, et appetitus ejus desiderii in cogitatione nostra æqualis cæteris desiderii non est. Cumque sederem, quasi, etc. Et littera ædificat, etc., usque ad consolari, ministerium pietatis. Moerentium consolator. Ibid. Qui audivit de justitia Dei ut timeat, audiat, et de misericordia, ut confidat, ut sit simul metus et spes. In arca cum tabulis virga simul est, et manna, id est, cum scientia sacræ Scripturæ in pectore rectoris, virga districtiois, et manna dulcedinis.

⁶¹² + 30.1 Nunc autem me juniores. GREG. Juniores tempore Ecclesiam irrident, cum hi qui ab ea egressi sunt, doctrinæ ejus verba despiciunt. Quorum patres non dignabar, etc. Igitur grex Ecclesiæ, etc., usque ad eosque inter veros patres numerare contemnit.

⁶¹³ + 30.2 Quocum virtus manuum erat. Virtus manuum est magnitudo, etc., usque ad de proximo vero meliora quam de se ipso sentire.

⁶¹⁴ + 30.3 Egestate. Immoderatis namque lusibus cognitionem supernæ scientiæ quo plus appetunt, plus amittunt. Et fame steriles. Quia desiderant scire, unde docti et loquaces sint, non moribus compositi; unde vix exteriora capiunt, qui secreta putant se penetrasse. Qui rodebant in solitudine, etc. Hæretici qui ab universalis, etc., usque ad lambunt vero qui blandimento linguæ tollunt. Squallentes calamitate. Calamitate et miseria squalidi perhibentur, quia et morum sunt pernicie et sensuum pravitate despecti. Calamitas est quasi ægritudo: miseria est illius negligentia, unde gravior fit. Nullus squaleret, si in suis necessitatibus miseriam voluptatis non adderet.

⁶¹⁵ + 30.4 Et mandebant herbas, etc. Herbas mandere, etc., usque ad sed intentionem rectam in eisdem operibus non tenere. Ibid. Quid enim per herbas, etc., usque ad quoniam soli avaritiæ deserviunt, radice juniperi replentur, et hoc est. Et radix juniperorum. Juniperi pro foliis quasi spinas habent, etc., usque ad qui plerumque sola in verbis suis exteriora lucra sectantur.

⁶¹⁶ + 30.5 Qui de convallibus ista rapiantes. De convallibus illa rapiunt, etc., usque ad carnalibus quæ intus premunt.

⁶¹⁷ + 30.6 In desertis habitant torrentium. Ibid. Inventores perversorum, etc., usque ad sunt terrena quæ mali amant. Et in cavernis terræ. Ibid. Hæretici enim clandestinis, etc., usque ad usque ad mala descendit. Vel super glaream. Glaream munitissimos lapides dicimus, quos aqua fluvialis trahit: hæretici super glaream habitant, quia illas hominum mentes trahunt, quæ nulla stabilitatis gravitate solidantur.

⁶¹⁸ + 30.7 Qui inter hujusmodi læta. Nomine sentium, etc., usque ad unde et aperte subjungitur: Et esse sub sentibus, etc. De rebus quidem temporalibus gaudent, etc., usque ad a jugo servitutis mundanæ cessare non libeat, etiam si liceat.

⁶¹⁹ + 30.8 Filii stultorum et ignobilium. Eorum filii qui fuerunt, etc., usque ad qui a terra viventium extorres facti sunt.

⁶²⁰ + 30.9 Nunc in eorum canticum, etc. Ecclesiæ tempus exprimitur, quo publice a reprobis irridetur. Et factus sum eis proverbium. Pravis proverbium efficietur, quia cum bonos mori per tormenta conspiciunt, ab eis similitudinem maledictionis sumunt, dicentes: Sic veniat tibi sicut illi

longe fugiunt a me, et faciem meam conspuere non verentur. ⁶²¹ 11
 Pharetram enim suam aperuit, et afflixit me, et frenum posuit in os meum.
⁶²² 12 Ad dexteram orientis calamitates meæ illico surrexerunt: pedes meos
 subverterunt, et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis. ⁶²³ 13
 Dissipaverunt itinera mea; insidiati sunt mihi, et prævaluerunt: et non fuit
 qui ferret auxilium. ⁶²⁴ 14 Quasi rupto muro, et aperta janua, irruerunt
 super me, et ad meas miseras devoluti sunt. ⁶²⁵ 15 Redactus sum in
 nihilum: abstulisti quasi ventus desiderium meum, et velut nubes pertransiit
 salus mea. ⁶²⁶ 16 Nunc autem in memetipso marcescit anima mea, et
 possident me dies afflictionis. ⁶²⁷ 17 Nocte os meum perforatur doloribus,
 et qui me comedunt, non dormiunt. ⁶²⁸ 18 In multitudine eorum
 consumitur vestimentum meum, et quasi capito tunicæ succinxerunt me. ⁶²⁹

trucidato.

⁶²¹ + **30.10 Abominantur me, et longe fugiunt a me.** Longe ab Ecclesia fugiunt iniqui, etc., usque ad scit mala sua justitiæ iudicis tribuere. Sequitur:

⁶²² + **30.11 Pharetram enim suam aperuit.** Per pharetram occultum Dei iudicium designatur. Cum ergo Dominus peccata videt, etc., usque ad sed in correptione virtus consilii aperitur. Et frenum posuit in os me. Sancti quippe doctores, dum corda resistentium relicta divinitus vident, afflicti gementesque conticescunt, ne loquantur indignis, qui et deteriores fierent. Parcit malis tacendo, quibus tamen vitam suam per patientiam suadet.

⁶²³ + **30.12 Ad dexteram Orientis calamitates.** Ibid. Redemptor noster Oriens dicitur, etc., usque ad quia erumpente persecutione pravorum impetus justis patitur. Pedes meos subverterunt. Per pedes Ecclesiæ, extrema illius membra signantur, quæ dum ad opera terrena deserviunt, tanto celerius falli possunt, quanto sublimia minus intelligunt. Et oppresserunt quasi fluctibus semitis. Adversariorum semita fluctibus comparatur, quia vita pravorum insolenti iniquitate molesta, ad obruendam ut ita dixerim navem cordis, quasi tempestas illabitur.

⁶²⁴ + **30.13 Dissipaverunt itinera mea.** Dicat hoc beatus Job de malignis spiritibus; dicat Ecclesia de persequentibus, qui ejus itinera dissipant, dum in quorundam infirmorum mentibus veritatis viam squalida persuasionibus perturbant. Insidiati sunt mihi et prævaluerunt. Insidiantes prævalent, cum eos quos aperte ad malum trahere nequeunt, simulando bona pervertunt. Et non fuit qui ferret auxilium. Plerumque justis tribulatione deprehensi tardari manum subvenientis æstimant, cum se persequentium immanitas paulo longius angustiat; et concita quidem sunt ereptoris remedia, sed tarda dolori videntur.

⁶²⁵ + **30.14 Quasi rupto muro.** Redemptor nobis est murus, etc., usque ad quod quidem fit, quia datur a Deo potestas inimicis. Et aperta janua irruerunt super me. Cum perversis in hac vita, etc., usque ad destruere munimina fidei conantur. Et ad meas miseras devoluti sunt. Reprobi per suas, et ad nostras miseras revolvuntur, quando ad ea mala, in quibus ipsi implicati sunt, etiam quosdam nobis unitos trahunt.

⁶²⁶ + **30.15 Redactus sum in nihilum.** Apud æstimationem malorum, etc., usque ad et secundum historiam accipienda sunt, quod est planum. Abstulisti quasi ventus desiderium meum. Fidelis populus se pati denuntiat, quod eos quos diligit, pati dolet. Ventus ergo desiderium tollit, cum res quælibet transitoria æternitatis appetitum destruit. Velut nubes pertransiit. Nubes in alto eminent, sed hanc ad cursum flatus impellit: salus ergo ut nubes transiit, quia perversorum gloria, quo alta est, fixa non est. Expletis desideriis et actibus infirmantium, ad vocem electorum redit.

⁶²⁷ + **30.16 Nunc autem in memetipso.** In nobismet ipsis nunc anima, etc., usque ad unde mox ad corruentes redit.

⁶²⁸ + **30.17 Nocte os meum perforatur doloribus.** Sic sua dicit, ut et cadentibus congruant, etc., usque ad quasi jam quoddam habeant foramen timoris. Et qui me comedunt. GREG. Quia maligni spiritus, qui carnales de Ecclesia consumunt, tanto magis quiescere a tentatione nesciunt, quanto nullo carnis pondere gravantur.

⁶²⁹ + **30.18 In multitudine.** Quid aliud vestimentum Job, etc., usque ad qui ei connexion amoris inhærebant. Et quasi capito tunicæ. Tunicæ capitium collum circumdat, etc., usque ad prædicationis vocem extinguere conantur.

¹⁹ Comparatus sum luto, et assimilatus sum favillæ et cineri. ⁶³⁰ ²⁰ Clamo ad te, et non exaudis me: sto, et non respicis me. ⁶³¹ ²¹ Mutatus es mihi in crudelem, et in duritia manus tuæ adversaris mihi. ⁶³² ²² Elevasti me, et quasi super ventum ponens; elisisti me valide. ⁶³³ ²³ Scio quia morti trades me, ubi constituta est domus omni viventi. ⁶³⁴ ²⁴ Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam: et si corruerint, ipse salvabis. ⁶³⁵ ²⁵ Flebam quondam super eo qui afflictus erat, et compatiebatur anima mea pauperi. ⁶³⁶ ²⁶ Expectabam bona, et venerunt mihi mala: præstolabar lucem, et eruperunt tenebræ. ⁶³⁷ ²⁷ Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie: prævenerunt me dies afflictionis. ⁶³⁸ ²⁸ Mœrens incedebam sine furore; consurgens, in turba clamabam. ⁶³⁹ ²⁹ Frater fui draconum, et socius struthionum. ⁶⁴⁰ ³⁰ Cutis mea denigrata est super me, et ossa mea aruerunt præ caumate. ⁶⁴¹ ³¹ Versa est in luctum cithara mea, et organum meum in vocem flentium.] ⁶⁴²

⁶³⁰ + **30.19 Comparatus sum luto.** In reproborum iudicio, electorum Ecclesia luto comparatur, quia temporaliter conculcata despicitur, favillæ assimilatur et cineri, quia ad sola hanc mala pervenisse æstimant, quæ in ea exhiberi corporaliter vident.

⁶³¹ + **30.20 Clamo ad te.** Ecclesia persecutionis suæ tempore, etc., usque ad et dilati tunc proficiant, timent ne deficiant.

⁶³² + **30.21 Mutatus es mihi in crudelem.** In Deo nec crudelitas nec mutabilitas venit, etc., usque ad Nihil autem de eo dignum dici potest. Et in duritia manus tuæ. Manus Dei dicitur tunc voluntati nostræ contraria, cum quod ei in nobis displicet, feriendo persequitur.

⁶³³ + **30.22 Elevasti me et quasi.** Quia præsentis vitæ gloria quasi in alto cernitur, etc., usque ad eorum protinus elevatio corrui.

⁶³⁴ + **30.23 Scio quia morti trades me.** Nullus enim huc venit, etc., usque ad ideo apte subjungitur:

⁶³⁵ + **30.24 Verumtamen non ad consumptionem eorum.** Manum suam Dominus, etc., usque ad qui stantes exterius ab statu mentis jacebant.

⁶³⁶ + **30.25 Flebam quondam.** Plus est compassio quam datum, etc., usque ad suos eis oratione continua fletus jungit. Ibid. Tempore ultimæ persecutionis Ecclesiæ, ad memoriam reducit bona, quæ gessit tempore pacis. Quæ æterna gaudia desiderans, sed dum differuntur mala pressa, subdit:

⁶³⁷ + **30.26 Expectabam bona, et venerunt mihi mala.** Fidelis populus exspectat bona, sed mala suscipit. Præstolabar lucem, et eruperunt tenebræ. Præstolatur lucem, et tenebras incurrit, quia pro remunerationis gratia interesse jam gaudiis angelorum sperat, et tamen hic diutius dilatus, manus persequentium tolerat, ut Tobias.

⁶³⁸ + **30.27 Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie.** Sanctæ Ecclesiæ interiora effervescere, etc., usque ad et hoc est, interiora ejus efferbuerunt. Prævenerunt me dies afflictionis. Scit namque Ecclesia electorum quod persecutione ultima mala multa passura sit. Sed hanc afflictionis suæ dies præveniunt, quia malorum vitam inter se graviter etiam tempore pacis portat, qui jam in pravis moribus ostendunt, quid sit futurum.

⁶³⁹ + **30.28 Mœrens incedebam.** Vir sanctus elevatus, etc., usque ad hic per asperum iter venit ad patriam. Sine furore consurgens. Sæpe seditiosorum tumultus hominum præpositorum suorum mentes lacescunt: qui, si boni sunt, contra tumultus insolentium clamorem habent, et furorem non habent quoniam quos clementer tolerant, docere non cessant.

⁶⁴⁰ + **30.29 Frater fui draconum.** Draconum nomine malitiosi, etc., usque ad sed a terra minime penna virtutis levat.

⁶⁴¹ + **30.30 Cutis mea denigrata est.** Cutis nomine Ecclesiæ infirmi, etc., usque ad qui in ea sunt, zelo fidei cruciantur.

⁶⁴² + **30.31 Versa est in luctum cithara.** Ac si diceret Pacis meæ tempore, etc., usque ad quia vitia exstinguenda sunt, non caro.

31[Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine. ⁶⁴³
² Quam enim partem haberet in me Deus desuper, et hæreditatem
 Omnipotens de excelsis? ⁶⁴⁴ ³ Numquid non perditio est iniquo, et alienatio
 operantibus injustitiam? ⁶⁴⁵ ⁴ Nonne ipse considerat vias meas, et cunctos
 gressus meos dinumerat? ⁶⁴⁶ ⁵ Si ambulavi in vanitate, et festinavi in dolo
 pes meus, ⁶ appendat me in statera justa, et sciat Deus simplicitatem meam.
⁶⁴⁷ ⁷ Si declinavit gressus meus de via, et si secutum est oculos meos cor
 meum, et si manibus meis adhæsit macula, ⁶⁴⁸ ⁸ seram, et alius comedat, et
 progenies mea eradicetur. ⁶⁴⁹ ⁹ Si deceptum est cor meum super muliere,
 et si ad ostium amici mei insidiatus sum, ⁶⁵⁰ ¹⁰ scortum alterius sit uxor
 mea, et super illam incurventur alii. ¹¹ Hoc enim nefas est, et iniquitas
 maxima. ⁶⁵¹ ¹² Ignis est usque ad perditionem devorans, et omnia
 eradicans genimina. ⁶⁵² ¹³ Si contempsi subire iudicium cum servo meo et
 ancilla mea, cum disceptarent adversum me: ⁶⁵³ ¹⁴ quid enim faciam cum
 surrexerit ad iudicandum Deus? et cum quæsierit, quid respondebo illi? ¹⁵
 Numquid non in utero fecit me, qui et illum operatus est, et formavit me in
 vulva unus? ⁶⁵⁴ ¹⁶ Si negavi quod volebant pauperibus, et oculos viduæ

⁶⁴³ + **31.1 Pepigi fœdus cum oculis meis.** GREG. in Job., l. 21. Nunc proprias per ordinem virtutes enumerat, sic vitæ suæ historiam texens ut perrarum aliquid, quod allegorice possit intelligi, interserat. Pepigi fœdus cum oculis meis. Ut enim cogitationes cordis, etc., usque ad Non debent intueri quæ non licet concupisci.

⁶⁴⁴ + **31.2 Quam enim partem haberet Deus in me desuper.** Ac si diceret: Habere me possessionem suam excelsorum conditor renuit, si mens mea ante conspectum illius infirmis desideriis tabescit. Nulla enim placent bona Deo sine mentis munditia.

⁶⁴⁵ + **31.3 Nunquid non perditio est iniquo.** Tunc erit alienatio reprobis, cum ab hæreditate districti iudicis se anathema esse conspiciant.

⁶⁴⁶ + **31.4 Nonne ipse considerat vias meas et cunctos.** Nomine viarum, etc., usque ad quæ apud nos usu viluerunt, indiscussa remaneant. GREG. Sciens se videri cavet, non tamen securus et perfectus quidem inter veteres, in præceptis futuri Christi pensat, quam multa de perfectione minus habet. Ideo dicit: Si ambis.

⁶⁴⁷ + **31.6 Appendat,** quasi diceret: Quantum ad modum humanæ vitæ mala in me non video; sed nisi mediator appareat, qui omnes excedit, quantum a vera simplicitate distem, non cognosco. In statera justa. Stateræ nomine mediator Dei et hominum, etc., usque ad si vitam simplicem vere tenuisset.

⁶⁴⁸ + **31.7 Si declinavit gressus meus de via.** Toties gressus de via declinat, quoties nostra cogitatio iter rectitudinis per consensum relinquit erroris. Et si secutum est oculos meos cor. Sicut enim tentatio per oculos trahitur, sic nonnunquam concepta intrinsecus compellit sibi extrinsecus oculos deservire.

⁶⁴⁹ + **31.8 Et progenies mea eradicetur.** Quisquis juxta hoc quod loquitur non vivit, quos verbo genuit, a stabilitate rectitudinis opere evellit

⁶⁵⁰ + **31.9 Si deceptum est.** Ibid. Per hoc nec cogitasse de fornicationis macula vir sanctus demonstratur. Et si ad ostium. Per hoc patenter ostendit, etc., usque ad secundum hoc quod dicit si deceptum est cor, etc.

⁶⁵¹ + **31.11 Hoc enim nefas est.** Hoc inter peccatum distat et crimen, etc., usque ad sed usque ad perditionem devorat.

⁶⁵² + **31.12 Et omnia eradicans genimina.** Germina animæ sunt operationes bonæ, quia si luxuriæ malo non resistitur, et illa pereunt quæ bona videbantur; sed in tanta castitatis munditia quam humilis fuit aperit, cum subjungit:

⁶⁵³ + **31.13 Si contempsi subire.** Qui iudicari cum servis suis ancillisque non renuit, etc., usque ad unde et protinus subdit: Quid enim faciam.

⁶⁵⁴ + **31.15 Nunquid non in utero fecit.** Potentibus viris magna est virtus humilitatis. Considerata æqualitate conditionis, jam ad libertatis opera se convertit.

expectare feci; ⁶⁵⁵ 17 si comedi buccellam meam solus, et non comedit pupillus ex ea ⁶⁵⁶ 18 (quia ab infantia mea crevit mecum miseratio, et de utero matris meæ egressa est mecum); ¹⁹ si despexi pereuntem, eo quod non habuerit indumentum, et absque operimento pauperem; ⁶⁵⁷ 20 si non benedixerunt mihi latera ejus, et de velleribus ovium mearum calefactus est; ²¹ si levavi super pupillum manum meam, etiam cum viderem me in porta superiorem: ⁶⁵⁸ 22 humerus meus a junctura sua cadat, et brachium meum cum suis ossibus confringatur. ⁶⁵⁹ 23 Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum, et pondus ejus ferre non potui. ⁶⁶⁰ 24 Si putavi aurum robur meum, et obrizo dixi: Fiducia mea; ⁶⁶¹ 25 si lætatus sum super multis divitiis meis, et obrizo dixi: Fiducia mea; ⁶⁶² 26 si vidi solem cum fulgeret, et lunam incedentem clare, ⁶⁶³ 27 et lætatum est in abscondito cor meum, et osculatus sum manum meam ore meo: ⁶⁶⁴ 28 quæ est iniquitas maxima, et negatio contra Deum altissimum. ⁶⁶⁵ 29 Si gavisus sum ad ruinam ejus qui me oderat, et exsultavi quod invenisset eum malum: ⁶⁶⁶ 30 non enim dedi ad peccandum guttur meum, ut expeterem maledicens

⁶⁵⁵ + **31.16 Si negavi quod volebant.** Post castitatem et humilitatem subdit de libertate; per hoc ostenditur, non solum ad inopiam pauperibus sed etiam ad desiderium deseruisse. Et oculos viduæ. Incunctanter dandum est, quod cum vera humilitate quærit, id est, quod nec ex desiderio, sed ex necessitate postulat, ut non solum ex munere, sed etiam celeritate muneris bonorum operum merita augeantur.

⁶⁵⁶ + **31.17 Si comedi buccellam meam solus.** Non solum exterius dedi, etc., usque ad Nec istam pietatem sibi, sed gratiæ Dei attribuit, dicens.

⁶⁵⁷ + **31.19 Si despexi prætereuntem.** Quod pauperem non despexit, virtutem humilitatis exhibuit; quod autem operuit, pietatis. Ignoto autem proximo misertum se indicat, quem prætereuntem vocat, quia apud piam mentem plus natura valet, quam notitia, ut in Job.

⁶⁵⁸ + **31.21 Si levavi super pusillum.** Ibid. Ac si patenter dicat, etc., usque ad quod in porta agebatur, significat.

⁶⁵⁹ + **31.22 Humerus meus.** Si ea bona quæ ore protuli, etc., usque ad ut ostendat in se conjunctas, singulas enumerat.

⁶⁶⁰ + **31.23 Semper enim quasi tu mentes.** Fluctus, cum tumentes desuper imminet, etc., usque ad quam sancti quotidie expavescunt. Pondus ejus ferre non potui, quoniam qui extremi iudicii adventum intenta mente considerat, profecto videtur, quia tantus pavor imminet, quantum non solum tunc videre, sed etiam nunc providere pertimescat.

⁶⁶¹ + **31.24 Si putavi aurum.** GREG. in Job., l. 22. De Creatore quippe desperasse fuerat, si spem in creaturam posuisset: qui enim labenti innititur, necesse est ut cum labente labatur.

⁶⁶² + **31.25 Si lætatus sum.** Nihil enim extra Deum menti sufficit, quæ Deum veraciter quærit, etc., usque ad Intellectus vel otio torpet, vel elatione vanescit, et ideo ait: Si lætatus sum. Cum autem quæ intelligit, etc., usque ad a luce invisibili cor extra inhians cæcatur, et est sensus.

⁶⁶³ + **31.26 Si vidi solem.** Pene soli homines sua bona non vident, etc., usque ad dum contemplatione mentis, sol de cælo. Et lunam incedentem. Lunam dicit famam, quæ lucens in nocte hujus vitæ ex bono opere vires accipit. Et non est lætatum in abscondito cor meum. Sunt enim qui suis præconiis extolluntur apud se, et gaudent. Et hoc est:

⁶⁶⁴ + **31.27 Et lætatum est, etc.** Et quia inconsiderata mens favoribus tracta aliquando laudat quod fecit, addit: Et osculatus sum: per os locutio designatur: manum ergo suam osculatur ore suo, qui laudat quod facit.

⁶⁶⁵ + **31.28 Quæ est iniquitas.** Ibid. Quia auctoris sui gratiam negare convincitur quisquis sibi tribuens quod operatur. Maxima. Omne peccatum, quod ex infirmitate est, spem non perdit, quia a Deo veniam quærit; præsumptio vero, quanto longius est ab humilitate, tanto gravius desperatione, et dum sibi vires tribuit, a Deo non requirit.

⁶⁶⁶ + **31.29 Si gavisus sum ad.** Quia videlicet et inimicum diligens, dum adversario ruenti condoluit, et malis illius ipse ad bonum crevit

animam ejus.⁶⁶⁷ ³¹ Si non dixerunt viri tabernaculi mei: Quis det de carnibus ejus, ut saturemur?⁶⁶⁸ ³² foris non mansit peregrinus: ostium meum viatori patuit.⁶⁶⁹ ³³ Si abscondi quasi homo peccatum meum, et celavi in sinu meo iniquitatem meam;⁶⁷⁰ ³⁴ si expavi ad multitudinem nimiam, et despectio propinquorum terruit me: et non magis tacui, nec egressus sum ostium.⁶⁷¹ ³⁵ Quis mihi tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat Omnipotens, et librum scribat ipse qui judicat,⁶⁷² ³⁶ ut in humero meo portem illum, et circumdem illum quasi coronam mihi?⁶⁷³ ³⁷ Per singulos gradus meos pronuntiabo illum, et quasi principi offeram eum.⁶⁷⁴ ³⁸ Si adversum me terra mea clamat, et cum ipsa sulci ejus deflent:⁶⁷⁵ ³⁹ si fructus ejus comedi absque pecunia, et animam agricolarum ejus afflixi:⁶⁷⁶ ⁴⁰ pro frumento oriatur mihi tribulus, et pro hordeo spina.] Finita sunt verba Job.⁶⁷⁷

32 Omiserunt autem tres viri isti respondere Job, eo quod justus sibi

⁶⁶⁷ + **31.30 Non enim dedi.** Nonnulli enim quos adversarios aestimant, maledictione feriunt, quia virtute nequaquam possunt.

⁶⁶⁸ + **31.31 Si non dixerunt viri.** Secum enim adversarios conversantes tolerabat, quia injuste agentibus per silentium non cedebat, sed per rectitudinem contraibat. Quis det de. Hoc mystice de Christo, de cujus carnibus saturari cupierunt, vel domestici Judæi, ejus corpus volentes quasi consumendo extinguere, vel gentiles credentes, qui de corpore ejus quotidie reficiuntur.

⁶⁶⁹ + **31.32 Foris non mansit peregrinus.** Dicturus in hospitalitatis gratia largitatem suam, prius qualis apud se fuerit, exposuit, quia exteriora munera ex interiori cordis munditia condiuntur.

⁶⁷⁰ + **31.33 Si abscondi quasi homo.** Hominis proprium esse conspicit, etc., usque ad expressa confessione peccati, recte subjungitur:

⁶⁷¹ + **31.34 Si expavi ad multitudinem.** Nihil mundi cupere magna est securitas, ut immutabili hærens, omnibus infra turbatis non turbetur in mente, etsi extra quandoque, carnis infirmitate. Et despectio. Boni nec despecti sua aperiunt, etc., usque ad tanquam per oris ostium egrediuntur, unde: Et non magis tacui. Bene præmittit, tacui, quia qui impatiens tacere nescit, a domo conscientiae exit. Hoc mystice de Christo, qui multos persequentes non timuit, et desipientes, qui et tacuit, nec egressus potentia vindicavit.

⁶⁷² + **31.35 Quis mihi tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat?** Mediatorem requirit, sciens quod ad requiem liberationis aeternae humani desiderii, preces nisi per advocatum suum, audiri non possunt: de quo subditur. Et librum scribat; unde: Pater non judicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio. Qui veniens ad nostram redemptionem, etc., usque ad sed cur, beate Job, scribe librum desideras?

⁶⁷³ + **31.36 Ut in humero meo portem illum.** Librum in humero portare est Scripturam sacram operando perficere. Prius autem describitur in humero portari, et postmodum sicut corona circumdari, quia sacri eloquii mandata si modo bene portantur in opere, postmodum nobis victoriae coronam exhibent in retributione.

⁶⁷⁴ + **31.37 Per singulos gradus meos.** Incrementa virtutum gradus vocat, etc., usque ad sed etiam per opera demonstrat. Et quasi principi offeram eum. Quod offerimus, manu tenemus. Venienti ergo ad iudicium librum offerre est verba præceptorum ejus in actione tenuisse.

⁶⁷⁵ + **31.38 Si adversum me.** Ad majorem ostensionem, etc., usque ad et nullis operibus exultos terra dicitur. Et cum ipsa sulci. Sulci dicuntur hi qui, etc., usque ad et rudes contra eum clamant, et perfecti deflent

⁶⁷⁶ + **31.39 Si fructus ejus comedi.** Qui præest et subest, etc., usque ad a quibus fructus corporeae servitutis accepit. Animam agricolarum ejus afflixi. Animas agricolarum affligit rector Ecclesiae, etc., usque ad qui non suam gloriam quærit, ab omnibus vult adjuvari.

⁶⁷⁷ + **31.40 Pro frumento.** Si, inquam, hoc vel illud feci, etc., usque ad de illis ergo, Gloria ejus quasi flos feni. Pro frumento. Pro frumento quippe tribulus, et pro hordeo spina oritur, cum in retributione ultima, in qua remuneratio laboris quæritur, punctio doloris invenitur.

videretur. ⁶⁷⁸ ² Et iratus indignatusque est Eliu filius Barachel Buzites, de cognatione Ram: iratus est autem adversum Job, eo quod justum se esse diceret coram Deo. ⁶⁷⁹ ³ Porro adversum amicos ejus indignatus est, eo quod non invenissent responsonem rationabilem, sed tantummodo condemnassent Job. ⁴ Igitur Eliu expectavit Job loquentem, eo quod seniores essent qui loquebantur. ⁵ Cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent, iratus est vehementer. ⁶ Respondensque Eliu filius Barachel Buzites, dixit: [Junior sum tempore, vos autem antiquiores: idcirco, demisso capite, veritus sum vobis indicare meam sententiam. ⁶⁸⁰ ⁷ Sperabam enim quod ætas prolixior loqueretur, et annorum multitudo doceret sapientiam. ⁸ Sed, ut video, spiritus est in hominibus, et inspiratio Omnipotentis dat intelligentiam. ⁹ Non sunt longævi sapientes, nec senes intelligunt iudicium. ¹⁰ Ideo dicam: Audite me: ostendam vobis etiam ego meam sapientiam. ¹¹ Expectavi enim sermones vestros; audivi prudentiam vestram, donec disceptaremini sermonibus; ⁶⁸¹ ¹² et donec putabam vos aliquid dicere, considerabam: sed, ut video, non est qui possit arguere Job, et respondere ex vobis sermonibus ejus. ⁶⁸² ¹³ Ne forte dicatis: Invenimus sapientiam: Deus projecit eum, non homo. ⁶⁸³ ¹⁴ Nihil locutus est mihi: et ego non secundum sermones vestros respondebo illi. ⁶⁸⁴ ¹⁵ Extimuerunt, nec responderunt ultra, abstuleruntque a se eloquia. ⁶⁸⁵ ¹⁶ Quoniam igitur expectavi, et non sunt locuti: steterunt, nec ultra responderunt: ¹⁷ respondebo et ego partem meam, et ostendam scientiam meam. ¹⁸ Plenus sum enim sermonibus, et coarctat me spiritus uteri mei. ¹⁹ En venter meus quasi mustum absque spiraculo, quod lagunculas novas dirumpit. ²⁰ Loquar, et respirabo paululum: aperiam labia mea, et respondebo. ²¹ Non accipiam personam viri, et Deum homini non æquabo. ²² Nescio enim quamdiu subsistam, et si post modicum tollat me factor meus.]

⁶⁷⁸ + **32.1 Miserunt autem tres.** GREG. Tandem beati Job plenas, etc., usque ad et in vetustate se retinendo pravis suis sermonibus speculationi rectoris nocent.

⁶⁷⁹ + **32.2 Et iratus indignatusque est Eliu.** Eliu Deus meus iste, etc., usque ad quamvis ab eorum vita elationis pravitate disjungitur. Iratus est autem adversus Job. Vanæ enim gloriæ sectatores, etc., usque ad intus positos premunt qualitate dicendi, id est, vitio elationis.

⁶⁸⁰ + **32.6 Respondensque Eliu filius.** GREG. in Job., l. 23. Hæc quia soliditate gravitatis carent, etc., usque ad usum tamen exercet vehementer. Ibid. Non parva condemnatio est ex bono, etc., usque ad ut in ejus ruina discerent quid de elatione timerent.

⁶⁸¹ + **32.11 Exspectavi enim sermones vestros, audivi prudentiam vestram.** Cum dicit exspectavi, etc., declarat se ad verba, etc., usque ad in quorum verbis dogmata perversa reprehendunt.

⁶⁸² + **32.12 Sed, ut video, non est qui arguere possit Job.** Sæpe hæretici per hoc quod esse, etc., usque ad quorum voce Eliu obviat, dicens:

⁶⁸³ + **32.13 Ne forte dicatis.** Quasi, incassum dicitis, etc., usque ad et pervenienti æterna præmia servat.

⁶⁸⁴ + **32.14 Nihil locutus est mihi.** Ibid. Eliu quidem publice beatum Job audierat, etc., usque ad cum sapientiores se et ipsis redarguentibus arbitrantur. Quia vero ait: Et ego non secundum sermones vestros respondebo. Bene beato Job non, etc., usque ad sed de se plus quam necesse est, digna suspicantur.

⁶⁸⁵ + **32.15 Extimuerunt nec responderunt ultra.** Bene ab Eliu verba amici Job extimuisse referuntur, quia nonnunquam arroganter Ecclesiæ defensores, quamvis ordinem dicendi non teaneant, tamen adversarios virtute dictorum perturbant, etc. Vide Greg. loc. cit. usque ad fin. cap.

33[Audi igitur, Job, eloquia mea, et omnes sermones meos ausculta. ² Ecce aperui os meum: loquatur lingua mea in faucibus meis. ³ Simplici corde meo sermones mei, et sententiam puram labia mea loquentur. ⁴ Spiritus Dei fecit me, et spiraculum Omnipotentis vivificavit me. ⁵ Si potes, responde mihi, et adversus faciem meam consiste. ⁶ Ecce, et me sicut et te fecit Deus, et de eodem luto ego quoque formatus sum. ⁷ Verumtamen miraculum meum non te terreat, et eloquentia mea non sit tibi gravis. ⁸ Dixisti ergo in auribus meis, et vocem verborum tuorum audivi: ⁹ Mundus sum ego, et absque delicto: immaculatus, et non est iniquitas in me. ¹⁰ Quia querelas in me reperit, ideo arbitratus est me inimicum sibi. ¹¹ Posuit in nervo pedes meos; custodivit omnes semitas meas. ¹² Hoc est ergo in quo non es justificatus: responde tibi, quia major sit Deus homine. ¹³ Adversus eum contendis, quod non ad omnia verba responderit tibi? ¹⁴ Semel loquitur Deus, et secundo idipsum non repetit. ¹⁵ Per somnium, in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, et dormiunt in lectulo, ¹⁶ tunc aperit aures virorum, et erudiens eos instruit disciplina, ¹⁷ ut avertat hominem ab his quæ facit, et liberet eum de superbia, ¹⁸ eruens animam ejus a corruptione, et vitam illius ut non transeat in gladium. ¹⁹ Increpat quoque per dolorem in lectulo, et omnia ossa ejus marcescere facit. ²⁰ Abominabilis ei fit in vita sua panis, et animæ illius cibus ante desiderabilis. ²¹ Tabescet caro ejus, et ossa, quæ tecta fuerant, nudabuntur. ²² Appropinquavit corruptioni anima ejus, et vita illius mortiferis. ²³ Si fuerit pro eo angelus loquens, unus de millibus, ut annuntiet hominis æquitatem, ²⁴ miserebitur ejus, et dicet: Libera eum, ut non descendat in corruptionem: inveni in quo ei propitier. ²⁵ Consumpta est caro ejus a suppliciis: revertatur ad dies adolescentiæ suæ. ²⁶ Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit: et videbit faciem ejus in jubilo, et reddet homini justitiam suam. ²⁷ Respiciet homines, et dicet: Peccavi, et vere deliqui, et ut eram dignus, non recepi. ²⁸ Liberavit animam suam, ne pergeret in interitum, sed vivens lucem videret. ²⁹ Ecce hæc omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos, ³⁰ ut revocet animas eorum a corruptione, et illuminet luce viventium. ³¹ Attende, Job, et audi me: et tace, dum ego loquor. ³² Si autem habes quod loquaris, responde mihi: loquere, volo enim te apparere justum. ³³ Quod si non habes, audi me: tace, et docebo te sapientiam.]

34Pronuntians itaque Eliu, etiam hæc locutus est: ² [Audite, sapientes, verba mea: et eruditi, auscultate me. ³ Auris enim verba probat, et guttur escas gustu dijudicat. ⁴ Judicium eligamus nobis, et inter nos videamus quid sit melius. ⁵ Quia dixit Job: Justus sum, et Deus subvertit judicium meum. ⁶ In judicando enim me mendacium est: violenta sagitta mea absque ullo peccato. ⁷ Quis est vir ut est Job, qui bibit subsannationem quasi aquam: ⁸ qui graditur cum operantibus iniquitatem, et ambulat cum viris impiis? ⁹ Dixit enim: Non placebit vir Deo, etiam si cucurrerit cum eo. ¹⁰ Ideo, viri cordati, audite me: absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas. ¹¹ Opus enim hominis reddet ei, et juxta vias singulorum restituet eis. ¹² Vere

enim Deus non condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet iudicium. ¹³
 Quem constituit alium super terram? aut quem posuit super orbem quem fabricatus est? ¹⁴ Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et flatum ad se trahet. ¹⁵ Deficiet omnis caro simul, et homo in cinerem revertetur. ¹⁶ Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, et ausculta vocem eloquii mei: ¹⁷ numquid qui non amat iudicium sanari potest? et quomodo tu eum qui justus est in tantum condemnas? ¹⁸ Qui dicit regi: Apostata; qui vocat duces impios; ¹⁹ qui non accipit personas principum, nec cognovit tyrannum cum disceptaret contra pauperem: opus enim manuum ejus sunt universi. ²⁰ Subito morientur, et in media nocte turbabuntur populi: et pertransibunt, et auferent violentum absque manu. ²¹ Oculi enim ejus super vias hominum, et omnes gressus eorum considerat. ²² Non sunt tenebræ, et non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem, ²³ neque enim ultra in hominis potestate est, ut veniat ad Deum in iudicium. ²⁴ Conteret multos, et innumerabiles, et stare faciet alios pro eis. ²⁵ Novit enim opera eorum, et idcirco inducet noctem, et conterentur. ²⁶ Quasi impios percussit eos in loco videntium: ²⁷ qui quasi de industria recesserunt ab eo, et omnes vias ejus intelligere noluerunt: ²⁸ ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni, et audiret vocem pauperum. ²⁹ Ipso enim concedente pacem, quis est qui condemnet? ex quo absconderit vultum, quis est qui contempletur eum, et super gentes, et super omnes homines? ³⁰ Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. ³¹ Quia ergo locutus sum ad Deum, te quoque non prohibebo. ³² Si erravi, tu doce me; si iniquitatem locutus sum, ultra non addam. ³³ Numquid a te Deus expetit eam, quia displicuit tibi? tu enim cœpisti loqui, et non ego: quod si quid nosti melius, loquere. ³⁴ Viri intelligentes loquantur mihi, et vir sapiens audiat me. ³⁵ Job autem stulte locutus est, et verba illius non sonant disciplinam. ³⁶ Pater mi, probetur Job usque ad finem: ne desinas ab homine iniquitatis: ³⁷ quia addit super peccata sua blasphemiam, inter nos interim constringatur: et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis Deum.]

35Igitur Eliu hæc rursum locutus est: ² [Numquid æqua tibi videtur tua cogitatio, ut diceres: Justior sum Deo? ³ Dixisti enim: Non tibi placet quod rectum est: vel quid tibi proderit, si ego peccavero? ⁴ Itaque ego respondebo sermonibus tuis, et amicis tuis tecum. ⁵ Suspice cælum, et intuere: et contemplare æthera quod altior te sit. ⁶ Si peccaveris, quid ei nocebis? et si multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ, quid facies contra eum? ⁷ Porro si juste egeris, quid donabis ei? aut quid de manu tua accipiet? ⁸ Homini qui similis tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis adjuvabit justitia tua. ⁹ Propter multitudinem calumniatorum clamabunt, et ejulabunt propter vim brachii tyrannorum. ¹⁰ Et non dixit: Ubi est Deus qui fecit me, qui dedit carmina in nocte; ¹¹ qui docet nos super jumenta terræ, et super volucres cæli erudit nos? ¹² Ibi clamabunt, et non exaudiet, propter superbiam malorum. ¹³ Non ergo frustra audiet Deus, et Omnipotens causas singulorum intuebitur. ¹⁴ Etiam cum dixeris: Non considerat: iudicare

coram illo, et expecta eum. ¹⁵ Nunc enim non infert furorem suum, nec ulciscitur scelus valde. ¹⁶ Ergo Job frustra aperit os suum, et absque scientia verba multiplicat.]

36Addens quoque Eliu, hæc locutus est: ² [Sustine me paululum, et indicabo tibi: adhuc enim habeo quod pro Deo loquar. ³ Repetam scientiam meam a principio, et operatorem meum probabo justum. ⁴ Vere enim absque mendacio sermones mei, et perfecta scientia probabitur tibi. ⁵ Deus potentes non abjicit, cum et ipse sit potens: ⁶ sed non salvat impios, et iudicium pauperibus tribuit. ⁷ Non auferet a justo oculos suos: et reges in solio collocat in perpetuum, et illi eriguntur. ⁸ Et si fuerint in catenis, et vinciantur funibus paupertatis, ⁹ indicabit eis opera eorum, et scelera eorum, quia violenti fuerunt. ¹⁰ Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat: et loquetur, ut revertantur ab iniquitate. ¹¹ Si audierint et observaverint, complebunt dies suos in bono, et annos suos in gloria: ¹² si autem non audierint, transibunt per gladium, et consumentur in stultitia. ¹³

Simulatores et callidi provocant iram Dei, neque clamabunt cum victi fuerint. ¹⁴ Morietur in tempestate anima eorum, et vita eorum inter effeminatos. ¹⁵ Eripiet de angustia sua pauperem, et revelabit in tribulatione aurem ejus. ¹⁶ Igitur salvabit te de ore angusto latissime, et non habente fundamentum subter se: requies autem mensæ tuæ erit plena pinguedine. ¹⁷ Causa tua quasi impii iudicata est: causam iudiciumque recipies. ¹⁸ Non te ergo superet ira ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum inclinet te. ¹⁹

Depone magnitudinem tuam absque tribulatione, et omnes robustos fortitudine. ²⁰ Ne protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis. ²¹ Cave ne declines ad iniquitatem: hanc enim cœpisti sequi post miseriam. ²² Ecce Deus excelsus in fortitudine sua, et nullus ei similis in legislatoribus. ²³ Quis poterit scrutari vias ejus? aut quis potest ei dicere: Operatus es iniquitatem? ²⁴ Memento quod ignores opus ejus, de quo cecinerunt viri. ²⁵ Omnes homines vident eum: unusquisque intuetur procul. ²⁶ Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram: numerus annorum ejus inæstimabilis. ²⁷ Qui aufert stillas pluvix, et effundit imbres ad instar gurgitum, ²⁸ qui de nubibus fluunt quæ prætexunt cuncta desuper. ²⁹ Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum, ³⁰ et fulgurare lumine suo desuper, cardines quoque maris operiet. ³¹ Per hæc enim iudicat populos, et dat escas multis mortalibus. ³² In manibus abscondit lucem, et præcepit ei ut rursus adveniat. ³³ Annuntiat de ea amico suo, quod possessio ejus sit, et ad eam possit ascendere.]

37[Super hoc expavit cor meum, et emotum est de loco suo. ² Audite auditionem in terrore vocis ejus, et sonum de ore illius procedentem. ³ Subter omnes cælos ipse considerat, et lumen illius super terminos terræ. ⁴

Post eum rugiet sonitus; tonabit voce magnitudinis suæ: et non investigabitur, cum audita fuerit vox ejus. ⁵ Tonabit Deus in voce sua mirabiliter, qui facit magna et inscrutabilia; ⁶ qui præcipit nivi ut descendat in terram, et hiemis pluviis, et imbri fortitudinis suæ; ⁷ qui in manu omnium

hominum signat, ut noverint singuli opera sua. ⁸ Ingredietur bestia latibulum, et in antro suo morabitur. ⁹ Ab interioribus egredietur tempestas, et ab Arcturo frigus. ¹⁰ Flante Deo, concrescit gelu, et rursus latissimæ funduntur aquæ. ¹¹ Frumentum desiderat nubes, et nubes spargunt lumen suum. ¹² Quæ lustrant per circuitum, quocumque eas voluntas gubernantis duxerit, ad omne quod præceperit illis super faciem orbis terrarum: ¹³ sive in una tribu, sive in terra sua, sive in quocumque loco misericordiæ suæ eas jusserit inveniri. ¹⁴ Ausculta hæc, Job: sta, et considera mirabilia Dei. ¹⁵ Numquid scis quando præceperit Deus pluviis, ut ostenderent lucem nubium ejus? ¹⁶ Numquid nosti semitas nubium magnas, et perfectas scientias? ¹⁷ Nonne vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra austro? ¹⁸ Tu forsitan cum eo fabricatus es cælos, qui solidissimi quasi ære fusi sunt. ¹⁹ Ostende nobis quid dicamus illi: nos quippe involvimur tenebris. ²⁰ Quis narrabit ei quæ loquor? etiam si locutus fuerit homo, devorabitur. ²¹ At nunc non vident lucem: subito aër coegetur in nubes, et ventus transiens fugabit eas. ²² Ab aquilone aurum venit, et ad Deum formidolosa laudatio. ²³ Digne eum invenire non possumus: magnus fortitudine, et iudicio, et justitia: et enarrari non potest. ²⁴ Ideo timebunt eum viri, et non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes.]

38 Respondens autem Dominus Job de turbine, dixit: ² [Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? ³ Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te, et responde mihi. ⁴ Ubi eras quando ponebam fundamenta terræ? indica mihi, si habes intelligentiam. ⁵ Quis posuit mensuras ejus, si nosti? vel quis tetendit super eam lineam? ⁶ Super quo bases illius solidatæ sunt? aut quis demisit lapidem angularem ejus, ⁷ cum me laudarent simul astra matutina, et jubilarent omnes filii Dei? ⁸ Quis conclusit ostiis mare, quando erumpebat quasi de vulva procedens; ⁹ cum ponerem nubem vestimentum ejus, et caligine illud quasi pannis infantiae obvolverem? ¹⁰ Circumdedi illud terminis meis, et posui vectem et ostia, ¹¹ et dixi: Usque huc venies, et non procedes amplius, et hic confringes tumentes fluctus tuos. ¹² Numquid post ortum tuum præcepisti diluculo, et ostendisti auroræ locum suum? ¹³ Et tenuisti concutiens extrema terræ, et excussisti impios ex ea? ¹⁴ Restituetur ut lutum signaculum, et stabit sicut vestimentum: ¹⁵ auferetur ab impiis lux sua, et brachium excelsum confringetur. ¹⁶ Numquid ingressus es profunda maris, et in novissimis abyssi deambulasti? ¹⁷ Numquid apertæ sunt tibi portæ mortis, et ostia tenebrosa vidisti? ¹⁸ Numquid considerasti latitudinem terræ? indica mihi, si nosti, omnia: ¹⁹ in qua via lux habitet, et tenebrarum quis locus sit: ²⁰ ut ducas unumquodque ad terminos suos, et intelligas semitas domus ejus. ²¹ Sciebas tunc quod nasciturus esses, et numerum dierum tuorum noveras? ²² Numquid ingressus es thesauros nivis, aut thesauros grandinis aspexisti, ²³ quæ præparavi in tempus hostis, in diem pugnae et belli? ²⁴ Per quam viam spargitur lux, dividitur æstus super terram? ²⁵ Quis dedit vehementissimo imbri cursum, et viam sonantis tonitru, ²⁶ ut plueret super terram absque homine in deserto, ubi nullus

mortalium commoratur; ²⁷ ut impleret inviam et desolatam, et produceret herbas virentes? ²⁸ Quis est pluviae pater? vel quis genuit stillas roris? ²⁹ De cujus utero egressa est glacies? et gelu de caelo quis genuit? ³⁰ In similitudinem lapidis aquae durantur, et superficies abyssi constringitur. ³¹ Numquid conjungere valebis micantes stellas Pleiadas, aut gyrum Arcturi poteris dissipare? ³² Numquid producis luciferum in tempore suo, et vesperum super filios terrae consurgere facis? ³³ Numquid nosti ordinem caeli, et pones rationem ejus in terra? ³⁴ Numquid elevabis in nebula vocem tuam, et impetus aquarum operiet te? ³⁵ Numquid mittes fulgura, et ibunt, et revertentia dicent tibi: Adsumus? ³⁶ Quis posuit in visceribus hominis sapientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam? ³⁷ Quis enarrabit caelorum rationem? et concentum caeli quis dormire faciet? ³⁸ Quando fundebatur pulvis in terra, et glebae compingebantur? ³⁹ Numquid capies leaenae praedam, et animam catulorum ejus implebis, ⁴⁰ quando cubant in antris, et in specubus insidiantur? ⁴¹ Quis praeparat corvo escam suam, quando pulli ejus clamant ad Deum, vagantes, eo quod non habeant cibos?]

³⁹[Numquid nosti tempus partus ibicum in petris, vel parturientes cervas observasti? ² Dinumerasti menses conceptus earum, et scisti tempus partus earum? ³ Incurvantur ad foetum, et pariunt, et rugitus emittunt. ⁴ Separantur filii earum, et pergunt ad pastum: egrediuntur, et non revertuntur ad eas. ⁵ Quis dimisit onagram liberum, et vincula ejus quis solvit? ⁶ cui dedi in solitudine domum, et tabernacula ejus in terra salsuginis. ⁷ Contemnit multitudinem civitatis: clamorem exactoris non audit. ⁸ Circumspicit montes pascuae suae, et virentia quaeque perquirat. ⁹ Numquid volet rhinoceros servire tibi, aut morabitur ad praesepe tuum? ¹⁰ Numquid alligabis rhinocerotam ad arandum loro tuo, aut confringet glebas vallium post te? ¹¹ Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine ejus, et derelinques ei labores tuos? ¹² Numquid credes illi quod sementem reddat tibi, et aream tuam congreget? ¹³ Penna struthionis similis est pennis herodii et accipitris. ¹⁴ Quando derelinquit ova sua in terra, tu forsitan in pulvere calefacies ea? ¹⁵ Obliviscitur quod pes conculcet ea, aut bestia agri conterat. ¹⁶ Duratur ad filios suos, quasi non sint sui: frustra laboravit, nullo timore cogente. ¹⁷ Privavit enim eam Deus sapientia, nec dedit illi intelligentiam. ¹⁸ Cum tempus fuerit, in altum alas erigit: deridet equum et ascensorem ejus. ¹⁹ Numquid praebabis equo fortitudinem, aut circumdabis collo ejus hinnitum? ²⁰ Numquid suscitabis eum quasi locustas? gloria narium ejus terror. ²¹ Terram ungula fodit; exultat audacter: in occursum pergit armatis. ²² Contemnit pavorem, nec cedit gladio. ²³ Super ipsum sonabit pharetra; vibrabit hasta et clypeus: ²⁴ fervens et fremens sorbet terram, nec reputat tubae sonare clangorem. ²⁵ Ubi audierit buccinam, dicit: Vah ! procul odoratur bellum: exhortationem ducum, et ululatum exercitus. ²⁶ Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter, expandens alas suas ad austrum? ²⁷ Numquid ad praecipitum tuum elevabitur aquila, et in arduis ponet nidum suum? ²⁸ In petris manet, et in praeruptis silicibus commoratur, atque

inaccessis rupibus. ²⁹ Inde contemplatur escam, et de longe oculi ejus prospiciunt. ³⁰ Pulli ejus lambent sanguinem: et ubicumque cadaver fuerit, statim adest.] ³¹ Et adjecit Dominus, et locutus est ad Job: ³² [Numquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit? utique qui arguit Deum, debet respondere ei.] ³³ Respondens autem Job Domino, dixit: ³⁴ [Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? manum meam ponam super os meum. ³⁵ Unum locutus sum, quod utinam non dixissem: et alterum, quibus ultra non addam.]

40 Respondens autem Dominus Job de turbine, dixit: ² [Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te, et indica mihi. ³ Numquid irritum facies iudicium meum, et condemnabis me, ut tu justificeris? ⁴ Et si habes brachium sicut Deus? et si voce simili tonas? ⁵ Circumda tibi decorem, et in sublime erigere, et esto gloriosus, et speciosis induere vestibus. ⁶ Disperge superbos in furore tuo, et respiciens omnem arrogantem humilia. ⁷ Respice cunctos superbos, et confunde eos, et contere impios in loco suo. ⁸ Absconde eos in pulvere simul, et facies eorum demerge in foveam. ⁹ Et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua. ¹⁰ Ecce behemoth quem feci tecum, foenum quasi bos comedet. ¹¹ Fortitudo ejus in lumbis ejus, et virtus illius in umbilico ventris ejus. ¹² Stringit caudam suam quasi cedrum; nervi testiculorum ejus perplexi sunt. ¹³ Ossa ejus velut fistulae aeris; cartilago illius quasi laminae ferreae. ¹⁴ Ipse est principium viarum Dei: qui fecit eum applicabit gladium ejus. ¹⁵ Huic montes herbas ferunt: omnes bestiae agri ludent ibi. ¹⁶ Sub umbra dormit in secreto calami, et in locis humentibus. ¹⁷ Protegunt umbræ umbram ejus: circumdabunt eum salices torrentis. ¹⁸ Ecce absorbebit fluvium, et non mirabitur, et habet fiduciam quod influat Jordanis in os ejus. ¹⁹ In oculis ejus quasi hamo capiet eum, et in sudibus perforabit nares ejus. ²⁰ An extrahere poteris Leviathan hamo, et fune ligabis linguam ejus? ²¹ Numquid pones circulum in naribus ejus, aut armilla perforabis maxillam ejus? ²² Numquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia? ²³ Numquid feriet tecum pactum, et accipies eum servum sempiternum? ²⁴ Numquid illudes ei quasi avi, aut ligabis eum ancillis tuis? ²⁵ Concident eum amici? dividunt illum negotiatores? ²⁶ Numquid implebis sagenas pelle ejus, et gurgustium piscium capite illius? ²⁷ Pone super eum manum tuam: memento belli, nec ultra addas loqui. ²⁸ Ecce spes ejus frustrabitur eum, et videntibus cunctis præcipitabitur.]

41 [Non quasi crudelis suscitabo eum: quis enim resistere potest vultui meo? ² Quis ante dedit mihi, ut reddam ei? omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt. ³ Non parcam ei, et verbis potentibus, et ad deprecandum compositis. ⁴ Quis revelabit faciem indumenti ejus? et in medium oris ejus quis intrabit? ⁵ Portas vultus ejus quis aperiet? per gyrum dentium ejus formido. ⁶ Corpus illius quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus. ⁷ Una uni conjungitur, et ne spiraculum quidem incedit per eas. ⁸ Una alteri adhærebit, et tenentes se nequaquam separabuntur. ⁹ Sternutatio ejus

splendor ignis, et oculi ejus ut palpebræ diluculi. ¹⁰ De ore ejus lampades procedunt, sicut tædæ ignis accensæ. ¹¹ De naribus ejus procedit fumus, sicut ollæ succensæ atque ferventis. ¹² Halitus ejus prunas ardere facit, et flamma de ore ejus egreditur. ¹³ In collo ejus morabitur fortitudo, et faciem ejus præcedit egestas. ¹⁴ Membra carniū ejus cohærentia sibi: mittet contra eum fulmina, et ad locum alium non ferentur. ¹⁵ Cor ejus indurabitur tamquam lapis, et stringetur quasi malleatoris incus. ¹⁶ Cum sublatus fuerit, timebunt angeli, et terrii purgabuntur. ¹⁷ Cum apprehenderit eum gladius, subsistere non poterit, neque hasta, neque thorax: ¹⁸ reputabit enim quasi paleas ferrum, et quasi lignum putridum æs. ¹⁹ Non fugabit eum vir sagittarius: in stipulam versi sunt ei lapides fundæ. ²⁰ Quasi stipulam æstimabit malleum, et deridebit vibrantem hastam. ²¹ Sub ipso erunt radii solis, et sternet sibi aurum quasi lutum. ²² Fervescere faciet quasi ollam profundum mare, et ponet quasi cum unguenta bulliunt. ²³ Post eum lucebit semita: æstimabit abyssum quasi senescentem. ²⁴ Non est super terram potestas quæ comparetur ei, qui factus est ut nullum timeret. ²⁵ Omne sublime videt: ipse est rex super universos filios superbiæ.]

42Respondens autem Job Domino, dixit: ² [Scio quia omnia potes, et nulla te latet cogitatio. ³ Quis est iste qui celat consilium absque scientia? ideo insipienter locutus sum, et quæ ultra modum excederent scientiam meam. ⁴ Audi, et ego loquar: interrogabo te, et responde mihi. ⁵ Auditum auris audivi te: nunc autem oculus meus videt te. ⁶ Idcirco ipse me reprehendo, et ago pœnitentiam in favilla et cinere.] ⁷ Postquam autem locutus est Dominus verba hæc ad Job, dixit ad Eliphaz Themanitem: Iratus est furor meus in te, et in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut servus meus Job. ⁸ Sumite ergo vobis septem tauros et septem arietes, et ite ad servum meum Job, et offerte holocaustum pro vobis: Job autem servus meus orabit pro vobis. Faciem ejus suscipiam, ut non vobis imputetur stultitia: neque enim locuti estis ad me recta, sicut servus meus Job. ⁹ Abierunt ergo Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites, et Sophar Naamathites, et fecerunt sicut locutus fuerat Dominus ad eos: et suscepit Dominus faciem Job. ¹⁰ Dominus quoque conversus est ad pœnitentiam Job, cum oraret ille pro amicis suis: et addidit Dominus omnia quæcumque fuerant Job, duplicia. ¹¹ Venerunt autem ad eum omnes fratres sui, et universæ sorores suæ, et cuncti qui noverant eum prius, et comederunt cum eo panem in domo ejus: et moverunt super eum caput, et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum: et dederunt ei unusquisque ovem unam, et inaurem auream unam. ¹² Dominus autem benedixit novissimis Job magis quam principio ejus: et facta sunt ei quatuordecim millia ovium, et sex millia camelorum, et mille juga boum, et mille asinæ. ¹³ Et fuerunt ei septem filii, et tres filiæ. ¹⁴ Et vocavit nomen unius Diem, et nomen secundæ Cassiam, et nomen tertiæ Cornustibii. ¹⁵ Non sunt autem inventæ mulieres speciosæ sicut filia Job in universa terra: deditque eis pater suus hæreditatem inter fratres earum. ¹⁶ Vixit autem Job post hæc centum

quadraginta annis, et vidit filios suos, et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem: et mortuus est senex, et plenus dierum.